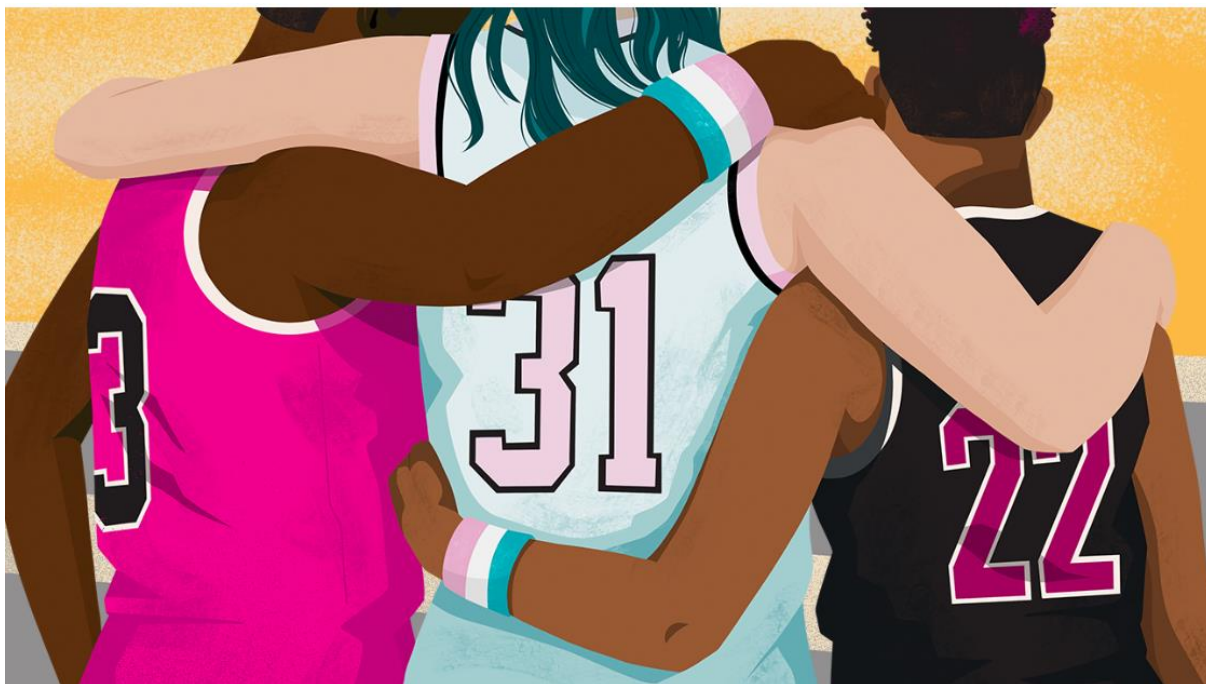

TRANSGENDER LEDEN FACILITEREN OP EEN BINAIR INGERICHTE SPORTVERENIGING

Een kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van sportverenigingsbestuurders en transgender personen rondom het creëren en ervaren van een transgender-inclusieve sportvereniging

“I would like to pass on to other trans kids and show that you can be authentic to who you are and do the sport that you love.” – Lia Thomas

Masterthesis – Emma Venneker
Master of Science – Sportbeleid en sportmanagement
Universiteit Utrecht
Augustus 2023

Transgender leden faciliteren op een binair ingerichte sportvereniging

Een kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van sportverenigingsbestuurders en transgender personen rondom het creëren en ervaren van een transgender-inclusieve sportvereniging.

Scriptiebegeleider

Dr. I.E.C. (Inge) Claringbould
Universitair docent Universiteit Utrecht

Tweede beoordelaar

Dr. C.E. (Kathrine) van den Bogert
Universitair docent Universiteit Utrecht

Auteur

E. Venneker (Emma)
Universiteit Utrecht
Master Sportbeleid & Sportmanagement (2021-2023)
Studentnummer: 2596695
Emmaven28@hotmail.com

Cursusinformatie

Onderzoeksseminar Sportbeleid en Sportmanagement
Cursuscode USG7080

Periode

Studiejaar: 2022-2023
Afstudeerperiode: december 2022 – augustus 2023

Universiteit Utrecht

Voorwoord

Beste lezer,

Als feminist werkzaam in de sport waren er bij mij ideeën aan overvloed voor scriptieonderwerpen. Mijn doel was om kennis over en mijn passie voor gendergelijkheid in de sport verder te ontwikkelen. Ik heb het mezelf niet makkelijk gemaakt door een onderwerp te kiezen waar ik nog weinig kennis en persoonlijke ervaring in heb. Desalniettemin ga ik geen uitdaging uit de weg. Ik ben daarom ook blij dat ik de keuze heb gemaakt om te onderzoeken wat de ervaringen van sportvereniging bestuurders en transgender personen zijn rondom het creëren van een transgender-inclusieve sportvereniging.

Naast het schrijven van mijn scriptie heb ik de minor Gender Studies aan de Universiteit van Utrecht gevolgd. Dit heeft mij geholpen in het beter begrijpen van de doelgroep. In de minor werden transgender personen en de kwetsbare positie die zij hebben regelmatig besproken. Hierdoor hielp het mij om de transgender respondenten en hun ervaringen beter te kunnen begrijpen.

In dit onderzoek worden veel persoonlijke sport gerelateerde ervaringen verteld. Als schrijver en onderzoeker van deze scriptie hoop ik dat mensen meer begrip krijgen voor de ervaringen en de kwetsbare posities die transgender personen in onze maatschappij en in de sport hebben. Ik wil daarom allereerst de deelnemers aan het onderzoek ontzettend bedanken voor hun tijd, kennis, werk en getoonde kwetsbaarheid in de gesprekken die hebben geleid tot deze scriptie.

Ik wil daarnaast in het bijzonder ook mijn scriptiebegeleider Inge Claringbould bedanken. Dankjewel voor de adviserende gesprekken die mij hebben geholpen richting te kunnen geven aan mijn onderzoek. Ik waardeer de tijd die je in mij en mijn scriptie hebt gestoken enorm. Bovenal de gesprekken die we in de afgelopen twee jaar hebben gehad over gendergelijkheid gerelateerde onderwerpen in de sport.

Tijdens mijn master heb ik twee jaar stage gelopen bij het Mulier Instituut. Ik wil het Mulier Instituut bedanken voor het bieden van een omgeving waarin ik in alle rust mij kon focussen op mijn studie en scriptie. Ik wil graag Agnes Elling en in het bijzonder mijn oud-collega Tessa Visser bedanken voor de begeleiding die zij heeft geboden tijdens mijn scriptieonderzoek. Hierdoor is mijn motivatie voor het schrijven van mijn scriptie alleen nog maar groter geworden.

Het onderzoek heeft mij geleerd verder te kijken dan alleen naar de binaire hokjes die de sport biedt. Door mij te verdiepen in het onderwerp heb ik een andere kijk gekregen op sport. Sport zou er moeten zijn om mensen te verbinden, om eeuwige vriendschappen te creëren en je gezondheid te bevorderen, maar dat is niet voor iedereen in Nederland mogelijk. Ik hoop dan ook met deze scriptie kennis en inzicht te delen die impact zullen creëren voor een gender-inclusieve sportlandschap.

Veel leesplezier toegewenst!

Emma Venneker

Samenvatting

Iedereen in Nederland verdient het om volwaardig mee te kunnen participeren in de maatschappij. Echter is dat nog niet te zien in het Nederlandse sportlandschap. Ondanks de ambities van het Nationaal Sportakkoord om inclusief sport en beweegaanbod te creëren, is de aanwezigheid van transgender personen in de sport nog erg klein. Hieruit is op te merken dat het Nederlands sportlandschap nog niet voldoet aan de wensen en behoeften van transgender personen. Het zijn de sportvereniging bestuurders die invloed hebben op het voldoen aan deze wensen en behoeften. Om erachter te komen hoe sportvereniging bestuurders omgaan met de verschillende wensen en behoeften van hun transgender lid zijn zowel zichzelf als transgender sportverenigingsleden geïnterviewd.

De volgende hoofdvraag voor dit onderzoek is leidend:

Wat zijn de ervaringen van sportverenigingsbestuurders en transgender vrouwen en transgender mannen rondom het creëren van een inclusieve sportomgeving voor transgender personen?

Aan de hand van het space invader perspectief van Puwar (2004), de toepassing van het ethics of care perspectief van Gilligan (1977) door Duquin (1995) in de sportpraktijk en de gender performativiteit van Butler (1990) zijn de ervaringen van de respondenten geanalyseerd. De dataverzameling van dit onderzoek bestaat uit 12 semigestructureerde interviews.

Uit de resultaten komt naar voren dat de mate waarin de binaire inrichting van de sportvereniging wordt verlegd, invloed heeft op de hoeveelheid belemmeringen die transgender leden ervaren. De meeste bestuurders geven aan dat zij alleen handelingen uitvoeren die transgenderinclusie op de sportvereniging bewerkstelligen omdat zij een transgender lid hebben.

De kern achter hun handelingen om hun transgender lid te faciliteren is de bereidheid om zich te verdiepen in en in de meeste gevallen mee te leven en mee te denken met hun transgender lid. Er is onder bestuurders nog relatief veel onwetendheid over transgender personen in de sport. Bovendien geven ondersteunende en adviserende sportorganisaties aan niet de kennis en de ervaring te hebben om de bestuurders te helpen. Bestuurders worden daardoor gedwongen om het zelf uit te zoeken. De meeste bestuurders kiezen voor een individuele aanpak. Zij gaan in gesprek met hun transgender lid. Dit leidt niet altijd tot een optimale behandeling van transgender leden binnen de vereniging. Sommige bestuurders praten vaak met hun transgender leden over de ervaren belemmeringen, anderen doen dat maar één of twee keer. Uit de resultaten is op te merken dat de hoeveelheid handelingen die sportvereniging bestuurders uitvoeren voortkomt uit het aantal gesprekken dat zij uitvoeren en de belemmeringen die zij bespreken. Zonder in gesprek te gaan met het transgender lid weten de bestuurders niet hoe zij hun transgender persoon kunnen faciliteren.

Sportverenigingsbestuurders proberen de binaire inrichting van hun sportvereniging te verleggen maar vergeten daarbij cruciale elementen voor volledige transgenderinclusie. Zij focussen zich met name op de teamindeling. Hierin is het atletisch vermogen van de transgender persoon leidend. Transgender personen geven bijvoorbeeld aan te wachten met aan te sluiten bij het team of categorie wat overeenkomt met hun gender. Zij willen eerst het gevoel hebben dat zij op het niveau zitten wat daarin wordt verwacht. Uit de resultaten blijkt dat transgender personen in sommige gevallen bij het kleedkamer gebruik en sportkleding nog uitsluiting ervaren. Daarbovenop geven sommige transgender vrouwen aan angst te voelen bij wedstrijden vanwege hun atletische prestaties door tegenstanders. Zij zijn bang om aangesproken te worden op hun genderidentiteit.

Voor mensen die werkzaam zijn in het sportlandschap geeft dit onderzoek nieuwe inzichten in hoe de sport omgaat met transgender personen die deel uitmaken van een sportvereniging. Het onderzoek laat zien waar nog verbeteringen liggen om volledige transgenderinclusie in het Nederlandse sportverenigingslandschap te bewerkstelligen.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Probleemstelling	10
1.3 Organisatorische context	10
1.4 Maatschappelijke context	11
1.5 Maatschappelijke relevantie	12
1.6 Wetenschappelijke relevantie	13
1.7 Doelstelling en onderzoeksvraag	13
1.8 Leeswijzer	14
2 Theoretisch kader	15
2.1 Space Invader Perspectief	15
2.1.1 Marked Body	15
2.1.2 The Look	16
2.2 The Feminist Theory van Judith Butler – Gender performativiteit	17
2.3 Ethics of care in de sport	17
3 Literatuuronderzoek	19
3.1 Vrijwillig sportvereniging management	19
3.1.1 Doel van sportverenigingsbestuurders	19
3.1.2 Bekwaamheid van besturen	19
3.2 De belemmeringen van transgender personen in de sport	20
3.2.1 Systemische invloeden	20
3.2.2 Situationele invloeden	21
3.2.3 Interne invloeden	22
4 Onderzoeksmethoden	23
4.1 Onderzoeksperspectief	23
4.2 Dataverzameling	23
4.3 Respondenten	24
4.4 Data-analyse	24
4.5 Betrouwbaarheid en validiteit	25
4.6 Positie van de onderzoeker	26
5 Resultaten	27
5.1 Systemische invloeden	27
5.1.1 De definitie van inclusie	27
5.1.2 Transgender inclusie volgens de respondenten	28
5.1.2 De vormgeving van transgenderinclusie definitie	28

5.2 Situationele invloeden.....	29
5.2.1 Uit- en insluitingsbeleid	29
5.2.2 Lichamelijkheid van de sport	32
5.2.3 Gegenderde ruimtes.....	34
5.2.4 Gegenderde sportkleding	35
5.2.1 Gedrag van anderen	36
5.3 Interne invloeden.....	38
6 Analyse	40
6.1 Systemische invloeden	40
6.1.1 Binaire inrichting van de sport.....	40
6.1.2 De vormgeving van het bestuur	40
6.2 Situationele invloeden.....	41
6.2.1 Lichamelijkheid van de sport	41
6.2.2 Gegenderde ruimtes.....	42
6.2.3 Gegenderde sportkleding	42
6.2.4 Uit- of insluitingsbeleid.....	43
7 Conclusie	44
7.1 Deelvragen.....	44
7.1.1 Hoe ervaren transgender mannen en transgender vrouwen de omgeving van hun sportvereniging na hun sociale transitie?	44
7.1.2 Waarom hebben de bestuurders handelingen uitgevoerd om een inclusief sportomgeving te creëren voor transgender personen op hun sportvereniging?	44
7.1.3 In hoeverre heeft de genderidentiteit van de transgender vrouwen en transgender mannen invloed op hun keuze om te blijven sporten bij de betreffende sportvereniging?	45
7.1.4 Hebben bestuurders tijdens de implementatie belemmeringen ervaren? Zo ja, hoe zijn zij daarmee omgegaan? Zo nee, wat voor redenen liggen daaraan ten grondslag?	45
7.2 Hoofdvraag	45
7.2.1 Wat zijn de ervaringen van sportverenigingsbestuurders en transgender vrouwen en transgender mannen rondom het creëren van een inclusieve sportomgeving voor transgender personen?.....	46
8 Discussie	47
8.1 Theoriegebruik.....	47
8.2 Dataverzameling en analyse	47
8.3 Suggesties voor vervolgonderzoek.....	48
9 Beleidsaanbevelingen	49
9.1 Gelijke kansen in de sport creëren.....	49
9.1.1 Non-binaire beleidsinstrumenten	49

9.1.2 Kleedkamer	49
9.1.3 Inzetten op mixed competities/trainingen/teams in de jeugd	49
9.2 Inzetten op voorlichting en educatie	50
9.3 Communicatie.....	50
Referenties	51
Bijlagen.....	59
Bijlage 1: Toestemmingsformulier	59
Bijlage 2 Topiclijst bestuurders.....	59
Bijlage 3: Topiclijst transgender personen	61

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De afgelopen jaren heeft de Nederlandse samenleving verschillende veranderingen ondergaan ter bevordering van inclusie en tegen discriminatie. Zo zijn vanaf 1 november 2019 transgender-, non-binaire-, androgyne-, queer- en interseks personen wettelijk beschermd tegen discriminatie onder de "Algemene wet gelijke behandeling" wet (COC, 2023). Bovendien is er in 2021 een wetsvoorstel ingediend. Dit wetsvoorstel maakt het makkelijker voor transgender personen om hun geslacht in de geboortakte te veranderen door de administratieve procedure te versimpelen (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2021). Deze wet moet nog door de overheid worden aangenomen (NOS, 2022). De Nederlandse samenleving schuift door onder andere deze ontwikkelingen steeds meer naar een inclusieve samenleving. Een inclusieve samenleving is volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau (2022) een samenleving, waarin mensen, ongeacht hun seksuele of genderidentiteit, volwaardig kunnen participeren op basis van gelijkwaardigheid. Deze verschuiving naar een inclusieve samenleving is ook te zien in het Nederlandse sportlandschap. In de sport wordt er steeds meer beleid gemaakt om inclusief sportaanbod te creëren voor kwetsbare groepen. Onderzoek heeft aangetoond, dat kwetsbare groepen weinig tot niet deelnemen aan sport. Zij ervaren bijvoorbeeld discriminatie en barrières, die onder andere verband houden met hun seksuele voorkeur, hun genderidentiteit, hun huidskleur, hun afkomst of hun fysieke beperking (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2023). Men noemt deze kansenongelijkheid onder kwetsbare groepen in de sport ook wel de sportkloof (van der Meer, 2023). Volgens onderzoek zal naar verwachting de sportkloof steeds groter worden (van den Dool, 2023). Met als gevolg, dat de huidige sportpopulatie momenteel geen goede afspiegeling van de Nederlandse samenleving is.

In 2018 is het Nationaal Sportakkoord door de Rijksoverheid gepubliceerd, waar het deelakkoord "Inclusief sporten en bewegen" onderdeel van uitmaakt. Het deelakkoord wilt met de volgende ambitie aangeven *"dat iedere Nederlander een leven lang plezier beleeft aan sporten en bewegen"* uitsluiting in de sport tegen te willen gaan. Daarnaast staat in het Nationaal Sportakkoord, dat de partijen, die het deelakkoord hebben ondertekend zich in gaan zetten om inclusie en diversiteit in de sport te stimuleren. Bovendien benoemen ze in het deelakkoord ook *"de diversiteit onder de sporters zelf"* als aandachtspunt (Sportakkoord, 2018).

Zoals beschreven hierboven heeft de overheid de intentie om het Nederlandse sportlandschap inclusiever te maken. Deze ambitie moet er voor zorgen dat transgender personen net zoals ieder ander, de kans krijgen om deel te nemen aan de sport. Echter is er vergeleken met cisgender¹ personen nog weinig bekend over de ervaringen van transgender personen met het Nederlandse sportlandschap. Door het tekort aan deze kennis kan verondersteld worden, dat sportbestuurders en sportbeleidsmakers weinig tot geen inzicht hebben over wat de wensen en behoeften van transgender personen zijn. Vernomen kan worden dat het sportbeleid dat onder het deelakkoord *"inclusief sporten en bewegen"* valt met name gebaseerd is op bestaande kennis over de ervaringen van cisgender personen. Volgens Elling en Cremers (2021) ervaren transgender personen, vanwege hun genderidentiteit sport(beoefening) heel anders. Zij hebben aangetoond dat de ervaren angst en onzekerheid omtrent sport onder transgender personen kan leiden tot het vermijden van (bepaalde) sporten. Transgender personen sporten bijvoorbeeld vaker in individuele takken van sport vergeleken met cisgender personen. Ook is er verschil te zien in de sportbeoefening van transgender mannen en transgender vrouwen. 47% van de transgender mannen sporten vaker dan 120 keer per jaar tegenover 21% van de

¹ Cisgender refereert naar een persoon wiens genderidentiteit overeenkomt met het geslacht, dat de persoon bij de geboorte kreeg toegewezen (Koster, 2021).

transgender vrouwen. Daarenboven voelen transgender vrouwen vergeleken met transgender mannen zich minder veilig op de sportvereniging (Cremers & Elling, 2021).

Deze gegevens laten zien dat er meer onderzoek nodig is rondom transgender inclusie maatregelen op sportverenigingen om de kansenongelijkheid tussen cisgender en transgender personen te verkleinen. Zodat er (nationaal) sportbeleid wordt ontwikkeld dat gebaseerd is op ervaringen van alle genderidentiteiten, dat kan leiden tot een inclusieve en veilige Nederlandse sportverenigingslandschap voor alle transgender personen.

1.2 Probleemstelling

Zoals eerder is beschreven, zou binnen een inclusieve samenleving iedereen, dus ook transgender personen, de kans moeten krijgen om volwaardig te kunnen participeren in de maatschappij, op basis van gelijkwaardigheid. Echter is de sportomgeving in Nederland momenteel (nog) onvoldoende inclusief voor transgender personen (Elling en Cremers, 2021). Transgender personen, met name transgender vrouwen, beschouwen sport bijvoorbeeld als een extra 'onveilige' omgeving (Jones, et al., 2017; Elling, 2012). Ook heeft onderzoek van Elling en Cremers (2021) aangetoond dat de genderidentiteit van transgender personen één van de grootste redenen is om hun lidmaatschap te stoppen bij hun sportvereniging. Ook al geven transgender personen aan dat sport een uitlaatklep voor hen is (Elling & Cremers, 2021). Bovendien hebben transgender personen, vergeleken met cisgender personen, vanwege de kansenongelijkheid in de sport ook minder mogelijkheden om hun mentale en fysieke gezondheid te verbeteren.

Kijkend naar het onderzoek van Elling en Cremers (2021) kan de conclusie getrokken worden, dat het huidige sportbeleid transgender personen eerder uitsluit tot deelname aan de sport. Dit onderzoek draagt bij aan het vergroten van inzicht in de ervaringen, wensen en behoeften van transgender personen en verenigingsbestuurders in de sport. De resultaten van dit onderzoeken kunnen meegenomen worden bij het bepalen van toekomstig sportbeleid. Hierdoor wordt de vooruitgang van en de ambities van de Overheid om een inclusief Nederlandse (sport)samenleving te creëren.

1.3 Organisatorische context

In de sportwereld hebben verschillende internationale sportbonden zoals World Rugby, World Aquatics, UCI, FIFA en World Athletics in de afgelopen jaren nieuwe voorschriften geïntroduceerd. De nieuwe voorschriften van deze sporten maken het min of meer onmogelijk voor transgender personen, met name transgender vrouwen, om deel te nemen aan de (top)sport in de categorie waarmee zij zich identificeren. Volgens World Aquatics moet een transgender vrouw voor haar 12^e levensjaar haar transitie hebben afgerond, iets wat in Amerika niet mogelijk is, en in andere landen ook niet gemakkelijk is (van Suchtelen, 2022). Na de publicatie van World Aquatics in juli 2022 kondigden World Athletics en FIFA aan, dat ook zij hun reglementen strenger willen maken (NBC News, 2023). World Athletics kwam in maart 2023 met strengere transgender voorschriften. Zij hebben net zoals World Aquatics besloten om transgender vrouwen die na hun 18^e volledig in transitie zijn gegaan te verbannen van deelname aan top vrouwencompetities (CBC, 2023). Naast de reeds genoemde internationale sportbonden heeft ook World Triathlon in de zomer van 2022 nieuwe voorschriften gepubliceerd. Hierin stellen zij, dat bij transgender vrouwen ten minste twee jaar continu lage concentraties testosteron is vastgesteld. Daarbovenop komt, dat voordat zij deel mogen nemen aan de competitie moeten aantonen dat zij in de afgelopen vier jaar niet als man deel hebben genomen aan een sportcompetitie (BBC, 2022). Eén van de meeste recentere beleidsimplementaties op dit moment (augustus 2023) van een nationale sportbond dat transgender vrouwen in de sport aangaat is dat van British Cycling. Zij kondigden op 26 maart 2023 aan, dat zij hun reglementen hebben aangepast zodat transgender vrouwen volledig worden uitgesloten tot deelname aan de sport in de vrouwen categorie.

Volgens de nieuwe reglementen geldt dat alleen cisgender vrouwen mee kunnen doen in de vrouwen categorie en dat er geen vrijstellingen voor transgender vrouwen zijn (Sky News 2023). Het nieuwe beleid van British Cycling ziet de mannen categorie bij wedstrijden, welke vanuit de bond worden georganiseerd als een 'open' categorie waar non-binaire mensen en transgender vrouwen aan mee kunnen doen (British Cycling, 2023). Dat deze beslissing pas na de publicaties van de verschillende internationale sportbonden is geïntroduceerd, is een voorbeeld dat het internationale sportlandschap invloed heeft op het beleid van nationale sportbonden.

Naast een aantal internationale sportbond organisaties, heeft ook dé Nederlandse sportvertegenwoordiging organisatie Nederlands Olympisch Comité - Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF) niet stil gezeten bij het creëren en herzien van hun transgenderbeleid de afgelopen jaren. In 2021 heeft NOC*NSF hun richtlijn voor Gender- en seksediverse personen gepubliceerd, voor zowel de top- als de breedtesport. De richtlijn is in samenwerking met experts, transgender en non-binaire personen geschreven. De richtlijn helpt bij het creëren van beleid voor een inclusieve sportomgeving door praktische voorbeelden toe te lichten om insluiting van gender- en seksediverse personen te bevorderen. De gedachte achter de richtlijn is dat *"Iedere sporter moet kunnen sporten met respect, conform het gender of de sekse waarmee diegene zich identificeert"* (NOC*NSF, 2021). Ook wil het NOC*NSF dat de richtlijn ervoor zorgt dat sport voor iedereen een thuis biedt. Echter, de richtlijn is niet verplicht. Sportbonden en verenigingen kunnen op dit moment zelf beslissen of zij de richtlijn binnen hun sportvereniging willen implementeren. Op 23 februari 2023 is de richtlijn van 2021 vernieuwd, onder een nieuwe naam *"Handreiking gender- en seksediverse personen"* (de Leeuw et al., 2023). Net zoals de richtlijn is de handreiking niet verplicht en worden dezelfde doelen belicht. In de handreiking worden er nog meer voorbeelden toegelicht over hoe men een veilig sportklimaat kan creëren voor gender- en seksediverse personen.

1.4 Maatschappelijke context

Ook al hebben sportverenigingsbestuurders sinds 2021 een handvat om mee te werken en steun vanuit de inclusie gedachte van NOC*NSF, de reglementen die de internationale sportbonden implementeren in de topsport kunnen de nieuwe norm worden in de amateursport. De Engelse Rugbybond kwam in juli 2022, 8 maanden nadat de World Rugby bond aangaf transgender vrouwen te bannen tot deelname van competities in de topsport, met hun eigen transgenderbeleid. Hierin gaven ze aan dat transgender vrouwen niet mee mogen doen in grassroots sport, oftewel de breedtesport (Ingle, 2022). Daarnaast heeft British Cycling kort na de publicatie van de transgender vrouwen ban van hun internationale sportbond, de UCI, nieuwe reglementen geïmplementeerd die ook uitsluiting van transgender vrouwen in de vrouwen categorie tot en met de amateursport doorgezet (ESPN News Services, 2023). Nationale sportbonden en bestuurders van sportverenigingen kunnen de reglementen, welke gelden voor de topsport als richtlijn nemen voor hun argumenten om deze voorschriften toe te passen in de amateursport en competities. De benadering van collega sportbonden World Athletics, World Aquatics, World Triathlon en World Rugby rondom de sportdeelname van transgender vrouwen kan invloed hebben op de beslissingen van sportorganisaties in Nederland. Wanneer men kijkt naar de reacties van de genoemde Britse/Engelse sportbonden.

Daarnaast kan de vele en vaak uitgebreide media aandacht bij de beslissingen van de eerder genoemde uitsluiting reglementen niet bevorderlijk zijn bij het verwezenlijken van transgender inclusie in de sport. Het kan ervoor zorgen dat nationale sportbonden niet alleen een druk voelen vanuit de beslissingen van hun collega sportbonden maar ook vanuit de maatschappij om dezelfde kant op te gaan of de reglementen over te nemen. Een voorbeeld van een maatschappelijke druk is een recente gebeurtenis op een congres van de politieke partij van D66. Sigrid Kraag werd tijdens haar toespraak onderbroken door een anti-trans aanhanger, waarin zij riep *"mannen hebben hun weg gevonden tot*

onze sport, kleedkamers en toiletten!" (BNNVARA, 2023). Daarnaast heeft de Nederlandse politieke partij Forum voor Democratie op 6 juli 2023 een motie ingediend met de naam *"Geen mannen in de vrouwensport"*. Hierin pleiten zij voor het terugdraaien van directe en indirecte subsidies aan NOC*NSF en aan sportbonden, die de *"Handreiking Gender- en seksediverse personen"* hebben geïmplementeerd of aan het implementeren zijn (Forum voor Democratie, 2023). Desalniettemin zijn transgender vrouwen volgens de Algemene wet gelijke behandeling in Nederland rechterlijk vrouw wanneer zij een 'V' in hun paspoort hebben staan. Dus wanneer hen toegang wordt geweigerd om in de vrouwen categorie te mogen deelnemen worden zij gediscrimineerd. Bovendien geldt volgens de handreiking in de sport dat het niet uitmaakt welke gender er in iemands paspoort staat. Sporters kunnen volgens de handreiking deelnemen aan de categorie waar zij zich mee identificeren.

Ook in de Nederlandse media is er aandacht voor de transgender voorschriften van de sportbonden. Op de beslissing die World Athletics maakte in 2021 om transgender vrouwen tot op zekere hoogte uit te sluiten tot deelname heeft transgender-activiste en journalist Tammie Schoots tijdens het programma de Nieuws BV van BNNVARA op Radio 1 haar ongenoegen geuit. In het programma noemt ze het besluit van World Athletics een manier om haar haar gender te ontkennen. Zo zegt ze: *"Daarmee zegt hij eigenlijk dat ik als transgender vrouw, geen vrouw ben. Dat doet echt heel veel pijn."* (De Nieuws BV, 2021). Bovendien heeft het programma VPRO Tegenlicht de documentaire *"The Gender Games"* op 29 augustus 2022 uitgebracht. De documentaire heeft als doel om kijkers van informatie te voorzien of gender inclusieve sporten en eerlijke competities met elkaar in overeenstemming zijn te brengen. In de documentaire worden intersekse atleten, transgender vrouwelijke atleten en gender-theoretici naar hun ideale toekomst van de vrouwensport bevraagd (Peled, 2022). De documentaire laat zien dat het onderwerp veel besproken is en de media invloed heeft op de beeldvorming van de maatschappij rondom de sportdeelname van gender- en seksediverse personen.

Er is dus niet alleen in de organisatorische kant van sport, maar ook in de maatschappij steeds meer aandacht voor transgender sporters. De aandacht, dat met name is gecreëerd door de media, zorgt ervoor dat de zichtbaarheid van transgender atleten steeds groter wordt en zoals door de ontwikkelingen te zien is daarmee de publieke opinie ook. Doordat steeds meer mensen zich een mening hierover vormen en de grote hoeveelheid aan aandacht van de media, komt de manier waarop sportorganisaties omgaan met de in- of uitsluiting van transgender sporters onder hoge druk te staan.

1.5 Maatschappelijke relevantie

De media publiceert met name artikelen over de uitsluitingsvoorschriften van verschillende sportbonden. De kans bestaat dus dat de Nederlandse bevolking maar één kant van transgender atleten in de sport hoort. Deze zichtbaarheid van transgender atleten in de media kan betekenen, dat sportverenigingsbestuurders alleen kennis hebben van het uitsluiten van transgender vrouwen tot sportdeelname aan competities, wanneer zij geen weet hebben van de NOC*NSF handreiking. Wanneer een sportvereniging zich niet voorbereid op transgender leden door bijvoorbeeld praktijkvoorbeelden uit de handreiking niet te implementeren kan het voor transgender personen een extra barrière zijn om lid te worden of te blijven bij een sportvereniging na sociale transitie (de Leeuw, 2022). Dit kan onder meer komen doordat zij zonder implementatie van de handreiking nog geen veilige sportomgeving hebben kunnen creëren voor transgender personen (Elling & Cremers, 2021). Daarnaast begunstigt de motie van Forum van Democratie om subsidie te stoppen van sportbonden, NOC*NSF en andere sportorganisaties, die zich bezig houden met de handreiking de voortgang op transgender inclusie niet. Om tot een Nederlandse sportverenigingenlandschap te komen die inclusief is voor transgender personen, is het belangrijk dat het sportwerkveld ten eerste meer kennis krijgt over hoe sportvereniging bestuurders hun transgender leden proberen te faciliteren. Om te kijken hoe zij een veilige en inclusieve sportomgeving proberen te creëren. Ten tweede is het om bovengenoemde

ambitie te verwezenlijken belangrijk om te weten wat de ervaringen zijn van transgender personen die lid zijn van een sportvereniging. Om te voorkomen dat transgender personen (onbewuste) discriminatie ervaren. Zodat met de nieuwe gecreëerde kennis inzicht gegeven kan worden aan het sportwerkveld en een positieve bijdrage kan worden geleverd aan de sportdeelname en -ervaringen van transgender personen. Om de bestaande sportkloof tussen cisgender en transgender personen te verkleinen en een stijging in ongelijkheid op het gebied van gezondheid te voorkomen.

1.6 Wetenschappelijke relevantie

De meeste verenigingssporten zijn binair ingericht. Dat wil zeggen dat er in de sport een duidelijke scheiding is tussen man en vrouw. Dit is niet alleen bij competities of trainingen. Dit geldt ook voor de ruimtes binnen de sportvereniging. Gender- en seksediverse personen worden op sportverenigingen continue geconfronteerd met dit onderscheid en ervaren daardoor (onbewuste) uitsluiting tot sportdeelname (de Leeuw, 2022). De rol van de bestuurders is hierin groot. Er is nog niet zo veel bekend over hoe de sportverenigingsbestuurders met hun transgender leden omgaan. Terwijl zij ervoor kunnen zorgen dat transgenderinclusie op de sportvereniging kan worden bewerkstelligt. Dit onderzoek is erop gericht om meer inzicht te krijgen in de ervaringen van sportvereniging bestuurders en transgender leden rondom het creëren van een veilig en inclusieve sportvereniging voor transgender personen. Hoe wordt er door het bestuur omgegaan met transgender leden, welke aanpassingen voeren zij door of niet door, en hoe ervaren transgender leden de handelingen van hun bestuur. De inzichten die dit onderzoek creëren verkleinen de kenniskloof tussen de sportvereniging ervaringen van cisgender en transgender personen. In het bijzonder draagt de vergaarde kennis van het onderzoek bij een aan integraal sportbeleid in Nederland, die rekening houdt met meerdere genderidentiteit.

1.7 Doelstelling en onderzoeksvraag

Dit onderzoek gaat in op de ervaringen van sportverenigingsbestuurders en transgender vrouwen en transgender mannen bij sportverenigingen. De respondenten houden zich bezig met het creëren van sportbeleid voor een veilige en inclusieve sportomgeving voor transgender personen. Het doel van het onderzoek is inzicht krijgen in en kennis vergaren over hoe bestuurders van sportverenigingen en transgender personen, die lid zijn van een sportvereniging, omgaan met transgenderinclusie. Om het doel van het onderzoek te behalen wordt geïnventariseerd wat en op welke manier bestuurders van sportverenigingen hebben gedaan om een inclusieve en veilige sportomgeving voor hun transgender leden te creëren. Zodat bestuurders meer handvatten krijgen en beter weten hoe zij transgender inclusie kunnen bewerkstelligen op hun vereniging. Deze doelstelling heeft tot de volgende hoofdvraag geleidt:

Wat zijn de ervaringen van sportverenigingsbestuurders en transgender vrouwen en transgender mannen rondom het creëren van een inclusieve sportomgeving voor transgender personen?

Bovendien staan in dit onderzoek de volgende deelvragen centraal, om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden:

- *Hoe ervaren transgender mannen en transgender vrouwen de omgeving van hun sportvereniging na hun sociale transitie?*
- *Waarom hebben de bestuurders handelingen uitgevoerd om een inclusief sportomgeving te creëren voor transgender personen op hun sportvereniging?*
- *In hoeverre heeft de genderidentiteit van de transgender vrouwen en transgender mannen invloed gehad op hun keuze om te blijven sporten bij de betreffende sportvereniging?*
- *Hebben bestuurders tijdens de implementatie belemmeringen ervaren? Zo ja, hoe zijn zij daarmee omgegaan? Zo nee, wat voor redenen liggen daaraan ten grondslag?*

1.8 Leeswijzer

De volgende hoofdstukken die in dit onderzoek aan bod komen zijn het theoretisch kader en de literatuurstudie. In hoofdstuk 4 worden de onderzoeksmethoden toegelicht waarmee de data is verkregen en geanalyseerd. Daarna worden de onderzoeksresultaten in hoofdstuk 5 gepresenteerd. In hoofdstuk 6 worden de onderzoeksresultaten geanalyseerd aan de hand van de theoretische lens en de literatuurstudie. De belangrijkste conclusies worden in hoofdstuk 7 beschreven. In hoofdstuk 8 wordt er kritisch op het onderzoek gereflecteerd. Ten slotte worden in hoofdstuk 9 de beleidsaanbevelingen gedaan.

2 Theoretisch kader

Het space invader perspectief van Puwar (2004), het Gender performativiteit perspectief van Butler (1990) en de toepassing van het ethics of care perspectief van Gilligan (1977) in de sportpraktijk van Duquin (1995) vormen de wetenschappelijke basis in dit onderzoek. Deze theoretische concepten worden gebruikt om de ervaringen omtrent transgender inclusie van de bestuurders en de transgender leden op de sportvereniging beter te begrijpen.

2.1 Space Invader Perspectief

Om de ervaringen van de sportvereniging bestuurders en transgender personen beter te kunnen begrijpen is er onder andere gekozen voor het theoretische space invader perspectief van Puwar (2004). Het perspectief gaat in op de processen, die ontstaan wanneer een persoon een ruimte betreedt. De wijze waarop er gereageerd wordt op de persoon hangt af of diens kenmerken passen binnen de heersende somatische norm van de ruimte. De somatische norm laat zien welke lichamelijke kenmerken behoren tot de heersende norm van de ruimte. Deze kenmerken kunnen onder andere leeftijd, etnische achtergrond, sportuniform en genderidentiteit zijn. In de sport nemen minder transgender personen deel dan cisgender personen. Hierdoor is de somatische norm in de sport cisgender en kunnen transgender personen als de space invader worden gezien.

2.1.1 Marked Body

Om aan te geven welke groepen verschillende processen van in- of uitsluiting ervaren gebruikt Puwar (2004) verschillende benoemen. Space invaders, de personen die tot de minderheidsgroep behoren in de ruimte, worden door Puwar (2004) ook wel outsiders genoemd. Personen die tot de somatische norm behoren zijn insiders. Volgens Puwar (2004) vallen transgender personen door de cisgender norm in de sport op. Zij hebben daardoor een *marked body*. Daartegenover heeft de insider groep een *unmarked body*. De reactie op transgender atleten kan onder andere afhangen van de sociale normen (Crozier, et al., 2022), de ideologie en normen en waarden (Ekvall & Meeuwssen, 2022) van de specifieke sport. Wanneer de sportvereniging het belangrijk vindt dat iedereen zichzelf kan zijn, kunnen leden positiever reageren op een transgender lid dan wanneer een sportvereniging dat niet uitdraagt.

Er zijn verschillende aspecten die transgender personen anders maken dan cisgender personen en dus volgens het space invader perspectief een *marked body* hebben in de sport. Een voorbeeld hiervan is het transgenderbeleid van de internationale en nationale sportbonden. Dit beleid geldt alleen voor gender- en seksediverse personen. Het maakt hen anders tegenover cisgender personen. Zij worden niet met dit beleid geconfronteerd. Het beleid spoort aan tot andere behandeling van mensen die een hogere testosterongehalte hebben dan de genormaliseerde testosteron gehalte. Echter constateerde Travers (2018), dat in de praktijk met name masculien uitziende vrouwen worden uitgekozen om te worden getest. Dat komt doordat er in de maatschappij binaire onderscheid wordt gemaakt tussen man en vrouw en de gendernormen in uiterlijk en gedrag die daaraan zijn gekoppeld (Elling & Cremers, 2021). Een voorbeeld hoe vrouwelijke atleten die er te masculien uitzien volgens de sportbond worden behandeld is Dutee Chand. Zij werd specifiek vanwege haar uiterlijk onderzocht, omdat de sportbond een vermoeden had dat haar testosteronniveaus "te hoog" zouden zijn om van nature een "vrouw" te zijn (Travers, 2018). Een ander voorbeeld is Caster Semenya. Zij en vele andere zwarte vrouwen werden gevraagd hun medische gegevens te tonen, om te zien of zij een te hoge testosterongehalte hebben en dus te mannelijk waren hebben (Mahomed & Dhali, 2019). Deze "vrouw genoeg" gedachte laat zien hoe het uiterlijk van atleten invloed heeft op hoe er op hun lichaam in de ruimte wordt gereageerd. Dit kan voor discriminerend beleid zorgen, waarin vrouwen op basis van hun uiterlijk niet hetzelfde worden behandeld. Voor transgender vrouwen kan deze norm van vrouwelijkheid een barrière vormen om de sportarena te betreden en aan de vrouwencategorie deel te willen nemen. Zo geven transgender

mannen eerder aan te willen sporten om een lichaam te ontwikkelen, dat beter bij hun genderidentiteit past dan transgender vrouwen (Elling & Cremers, 2021). Daarbij komt dat masculien uiterlijkenmerken zichtbaarder kunnen zijn dan feminiene uiterlijkenmerken, zoals gezichtshaar en lengte.

Daarbovenop denken internationale sportborden die transgender vrouwen weren tot sportdeelname dat zij atletisch gezien een voordeel hebben op cisgender vrouwen. Dit heeft te maken met hoe de maatschappij atletische prestaties ziet. Sportprestaties van vrouwelijke atleten worden als ondergeschikt gezien aan de sportprestaties van mannelijke atleten (Pattinson et al., 2022). Dit verschil maakt dat transgender mannen minder snel uitsluiting tot deelname aan de mannencategorie ervaren en veel internationale sportbonden de mannen categorie als een oplossing zien. Een voorbeeld is het nieuwe beleid van UCI. Zij hebben op 14 juli 2023 bekend gemaakt de mannelijke categorie als een open categorie te zien, waarin iedereen die niet tot de genormaliseerde testosterongehalte voor vrouwen valt aan mee kan doen. De mannelijke categorie heeft ook een nieuwe naam gekregen, 'men/open' categorie (Williamson, 2023). Dit laat zien dat transgender personen naast hun uiterlijk ook een *marked body* hebben vanwege atletische prestaties. Zo hebben in het onderzoek van Oliveira et al. (2022) verschillende transgendervrouwen aangegeven zich in te houden bij wedstrijden, omdat ze bang zijn dat er commotie ontstaat wanneer zij winnen. Ook al heeft onderzoek aangetoond, dat er honderden variaties zijn, bijvoorbeeld op het vlak van fysiek of mentaal, die iemand kan bezitten, en van invloed hebben op hun sportprestatie (Ekvall & Meewsen, 2022).

2.1.2 The Look

Puwar (2004) beschrijft dat er onder insiders desoriëntatie plaatsvindt wanneer een outsider de ruimte betreedt. Deze desoriëntatie kan zich onder insiders vormen tot een ontologische angst voor outsiders. Puwar (2004) noemt één van deze mechanismen, die ontstaat tijdens de desoriëntatie als 'the Look'. *The Look* beschrijft Puwar (2004) als een proces waarbij alles wat transgender personen doen op de sportvereniging onder een vergrootglas ligt. Elke fout die transgender personen maken, wat niet past binnen het beeld van de normatieve genderidentiteit van de ruimte, kan gebruikt worden om hen uit te sluiten tot deelname aan de sport. Puwar (2004) noemt dit 'the burden of doubt'. *The burden of doubt*, oftewel de twijfel van insiders, is de druk die minderheden ervaren om aan te tonen dat zij passen binnen de overheersende norm. De twijfel verdwijnt pas wanneer de insiders de minderheden in de ruimte leren kennen en ervaren dat ze erbij passen (Puwar, 2004). Toch kunnen transgender personen het ervaren als een eerste drempel die zij moeten overwinnen wanneer zij deel willen uitmaken van een sportvereniging.

Wanneer een outsider een ruimte betreedt ontstaan er bepaalde interactie processen die de gedragingen van de insiders bepalen (Puwar, 2004). De manier waarop reacties van cisgender leden op transgender personen worden getoond hangen af van de sociale normen binnen de sportvereniging. De gedragingen worden namelijk beïnvloed door de sociale normen die er heersen binnen die specifieke ruimte of wel binnen de sportvereniging (Crozier, et al., 2022). De definitie die Crozier et al. (2022) voor sociale normen hanteert is "de perceptie van een individu van hoe anderen denken of handelen". Sociale normen zijn de bepalende factor voor het gedrag van een individu (Legros & Cislighi, 2019, in: Crozier et al., 2022). Psychologen hebben aangetoond, dat mensen hun gedrag in overeenstemming willen brengen met de norm (Asch, 1956; Sherif, 1936, in: Crozier et al., 2022). Mensen zijn vooral gedreven om de normen te begrijpen en te volgen van de groepen waartoe zij behoren en waar zij omgeven. Normen fungeren als informatiebron en kunnen van invloed zijn op het vermogen van individuen om te integreren in een groep (Kiesler & Kiesler, 1969, in: Crozier et al., 2022). Dit betekent dat wanneer een bestuur toont open te staan voor verschuivingen in de binariteit van de vereniging, die gender- en seksediverse personen met zich meebrengen, de handelingen van de huidige leden worden beïnvloed. De huidige leden horen namelijk gedrag te vertonen die in overeenstemming

is met de gedragingen van het bestuur, aangezien het bestuur de normen op de sportvereniging bepalen en beïnvloeden (Crozier et al., 2022).

2.2 The Feminist Theory van Judith Butler – Gender performativiteit

Naast het begrijpen van de reacties van sportvereniging bestuurders en de ervaringen van transgender personen op sportvereniging door het gebruiken van Puwar (2004), geven de theorieën van Butler (1990) ook meer inzicht op de ervaringen. Butler's theorieën worden vaak gebruikt om de ervaringen van vrouwelijke atleten, mannen en masculiniteit, lesbische atleten en transgender en interseksuele atleten beter te begrijpen (Tredway, 2018).

Onderzoek heeft aangetoond, dat de gender waarmee iemand zich identificeert invloed heeft op sportdeelname en sportervaringen. Sportactiviteiten zijn gender gerelateerd. Het wordt als mannelijk, vrouwelijk of als neutraal beschouwd (Plaza, et al., 2016). Plaza et al. (2016) heeft aangetoond dat dat ertoe kan leiden dat individuen hun eigen deelname aanpassen om te voldoen aan hun genderverwachtingen. Daarnaast heeft onderzoek aangetoond dat het verschil in genderverwachtingen en -stereotypen invloed heeft op de hoeveelheid aan sportdeelname van het individu (Chalabaev et al., 2013). In het boek 'Gender Trouble' van Butler (1990) beargumenteert de auteur dat gender sociaal en cultureel geconstrueerd is door de manier waarop we erover praten en uitvoeren. Gender beïnvloedt hoe mensen zichzelf en elkaar zien en hoe ze handelen en met elkaar omgaan (Canadian Institutes of Health Research, 2023). Zonder de sociale constructie en de collectieve overeenstemming rondom het uitvoeren van het geslacht zou er volgens Butler (1993) geen gender zijn. Het culturele aspect van gender en de manier waarop we naar sport kijken beïnvloedt hoe de verschillende genderidentiteiten deelnemen aan sport. Dit noemt Butler (1990) gender performativiteit. Gender performativiteit is de beschrijving waarin alledaagse manieren waarop herhaalde lichamelijke gebaren, bewegingen en stijlen het beeld vormen van iemands gender. Om als vrouw door te gaan volgens deze theorie, moet je er niet alleen vrouwelijk uitzien, maar je ook "vrouwelijk" uiten (Evans, 2006). Volgens McRobbie (2005) is gender performativiteit een manier om gender begrijpelijk te maken voor eenieder om lichamen op basis van gender te kunnen markeren in de ruimte. Echter vallen de meeste lichamen volgens Butler (1993) niet binnen de normen die volledig passen bij "vrouw" of "man" zijn. Het nadeel van het binaire systeem waarin gendernormen worden gekoppeld aan de gender performativiteit is het ontkennen van andere kenmerken en mogelijkheden (McRobbie, 2005). Butler (1990) trekt de gestabiliseerde normen en macht binnen de binaire structuur, ofwel de vanzelfsprekendheid van de gender categorieën in sport in twijfel. Die beargumenteert dat de sociale context invloed heeft op de definiëring van gender waaraan betekenis en gebruiken worden toegekend aan de lichamen in de sport. Genderidentiteit wordt dus niet beperkt door de biologie of het 'natuurlijke' lichaam, maar door het 'culturele' lichaam. Het gender performativiteit perspectief van Butler (1990) laat zien dat er desoriëntatie plaats kan vinden rondom de bijbehorende genderverwachtingen van de genderidentificatie van de transgender persoon wanneer zij de sportvereniging betreden. Transgender personen passen volgens Puwar (2004) niet bij de somatische cisgender norm van de sportvereniging, maar worden ook als *marked body* behandeld vanwege de genderverwachtingen bij hun genderidentificatie. Er kan dus een vergrootglas liggen op de feminiene en masculiene gedragingen van de transgender personen door onder andere de sportvereniging bestuurders.

2.3 Ethics of care in de sport

Om de belemmeringen en (onbewuste) discriminerende handelingen die transgender personen kunnen ervaren op de sportvereniging te voorkomen, kunnen sportvereniging bestuurders de '*ethics of care*' perspectief gebruiken. Het *ethics of care* perspectief van Gilligan (1977) is een feministische benadering. Het fundament van *ethics of care* is het centraal stellen van de waarde van zorg (Duquin,

1995). Volgens Claringbould et al. (2022) biedt het perspectief een manier waarop goed bestuur kan worden uitgeoefend. Hierin is 'zorg' het ethische principe. Zorg reflecteert een onderliggende waarde en manier van doen, wat kan worden gezien als de definitie van het "goede" in goed bestuur (Claringbould et al., 2022). Deze zorg bestrijkt oplettendheid op de bescherming, gezondheid en welzijn van zichzelf en anderen. Integrale aspecten van *ethics of care* zijn het reageren op menselijke behoeften, het vervullen van interpersoonlijke verantwoordelijkheden en de toewijding aan het onderhouden van relaties. Bekwaam worden in handelingen die zorg centraal stellen vereist een zorgzame, empathische en betrokken en van de bereidheid om anderen bij te staan (Duquin, 1995). Een onderdeel van zorg is aandacht hebben voor de emoties en de individuele behoeften van een ander (Duquin, 1995). Door de binairiteit van de sportvereniging te verleggen kan ook de genderuitvoering van de leden veranderen. De leden kunnen bijvoorbeeld minder druk voelen om te voldoen aan de verwachtingen die de maatschappij aan hen oplegt vanwege hun genderidentiteit. Dit kan betekenen dat *ethics of care* handelingen ervoor kunnen zorgen dat niet alleen transgender personen maar ook cisgender personen het gevoel krijgen zichzelf te kunnen zijn op de sportvereniging.

Duquin (1995) ziet de ideologie van het "*ethics of care*" perspectief als een alternatief om sportbeleid mee te creëren. De zorg voor het lichaam van de atleet blijkt uit het opzetten van sportstructuren en het beoefenen van sportpraktijken die de gezondheid en veiligheid van de atleet beschermen en verbeteren. Het toepassen van een de *ethics of care* op de vereniging betekent gehoor geven aan de standpunten of perspectieven van de transgender personen en beslissingen nemen op basis van het bevoordelen van de minst bevoordeelde leden. Daarnaast moet een verenigingsbestuurder ervoor zorgen dat de transgender personen niet worden geschaad door de gevolgen van hun beslissingen. Wanneer men sport wilt benaderen vanuit het *ethics of care* perspectief moet er volgens Duquin (1995) prioriteit worden gegeven aan het creëren van beleid dat alle motivaties die leiden tot sportdeelname van de transgender personen behandelt. De processen die behandeld zijn in 2.1 van het space invader perspectief van Puwar (2004) laten zien dat handelingen vanuit 'zorg' niet van zelf gaan. Om *ethics of care* toe te kunnen passen zijn sportvereniging bestuurders afhankelijk van hun kennis op het gebied van de ervaringen van transgender personen rondom de binairiteit van sport.

3 Literatuuronderzoek

In dit hoofdstuk staat literatuur centraal dat meer kennis en inzicht biedt over de verschillende onderwerpen die in dit onderzoek worden behandeld.

3.1 Vrijwillig sportvereniging management

In deze paragraaf wordt ingegaan op de kenmerken van vrijwillig sportvereniging management van Thiel & Mayer (2009). Er wordt beschreven hoe verschillende kenmerken van het bestuur een sportvereniging kan leiden naar transgenderinclusie.

3.1.1 Doel van sportverenigingsbestuurders

Iedere sportvereniging in Nederland kan verschillende doelen hebben. NOC*NSF verwoordt het hoofddoel van een sportvereniging als volgt: *“Het laten beoefenen van een bepaalde sport door de leden van de vereniging”* (NOC*NSF, z.d.). Om het hoofddoel te vertalen naar sportverenigingen met transgender leden is het de taak en verantwoordelijkheid van het bestuur om ervoor te zorgen dat hun transgender lid kan sporten op de sportvereniging. Thiel en Mayer (2009) noemt dat ook wel de invulling van het vrijwillig sportvereniging management.

Bij vrijwillige sportorganisaties is de morele veronderstelling dat het bestuur beleid implementeert en de vereniging bestuurt in het belang van haar leden (Hoye, 2006). Daarbij ligt volgens Hoye (2006) bij vrijwillige sportorganisaties een sociologisch non-profit focus op het faciliteren van sportmogelijkheden voor al hun leden. Volgens Thiel & Mayer (2009) gaat het bij een sportvereniging als non-profit organisatie, niet over de belangen van potentiële leden of over het maken van winst. Het gaat vooral om de belangen van de huidige leden. De meeste bestuurders hebben een hoge autonomie om de strategie te bedenken van de sportvereniging. Dit betekent dat sportverenigingen in beleid kunnen verschillen. Een voorbeeld hiervan is VV Alkmaar die alleen vrouwelijke topsporters aanneemt om deel uit te maken van de sportvereniging (VV Alkmaar, 2020). Terwijl een andere sportvereniging, VV Kolping Boys in Alkmaar ervoor kiest om topsporters en recreanten aan te nemen en hen te faciliteren op de vereniging (Kolping Boys, 2022). Het is hier dat de diversiteit onder de leden van de vereniging invloed heeft in hoe het bestuur hun beleid vormgeeft en handelt. Voor bestuurders met transgender leden betekent dit dat zij anders kunnen handelen dan bestuurders met alleen cisgender personen. Dit geldt alleen wanneer bestuurders weten hoe zij in het belang van hun transgender lid kunnen handelen. Bovendien blijft dit verschil aanhouden totdat (overheid)organisaties de Handreiking Gender- en seksediverse personen verplicht stellen bij sportverenigingen.

3.1.2 Bekwaamheid van besturen

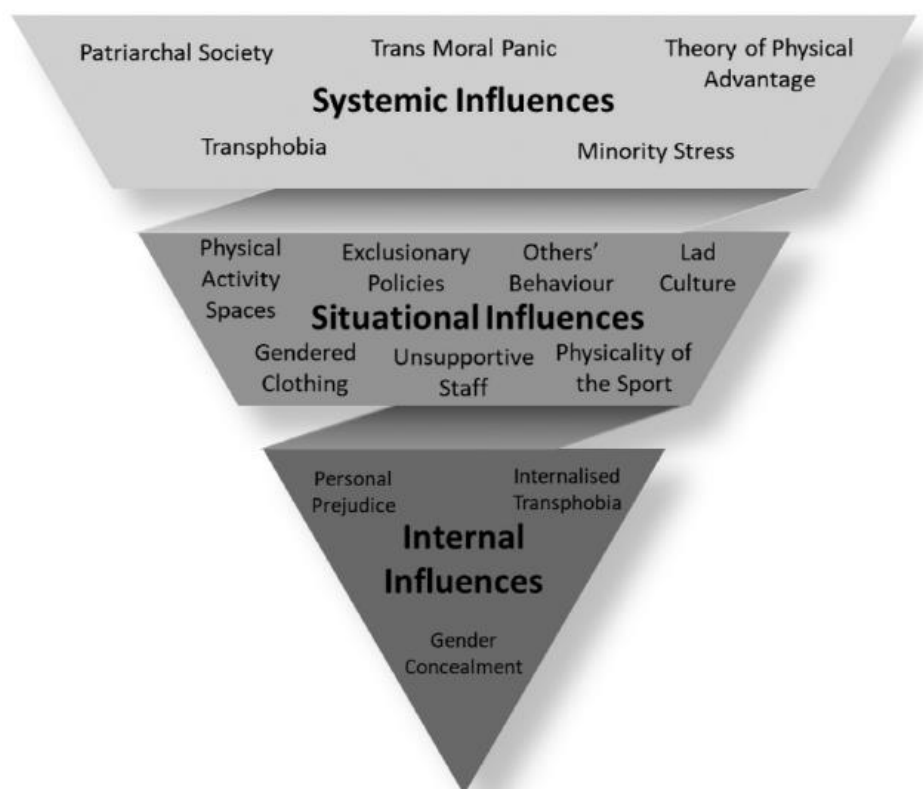
Volgens Thiel & Mayer (2009) creëren beslissingen op het gebied van human resources de grootste mate van onzekerheid voor het beleid van de sportvereniging. Het vervullen van een vacature is namelijk geen garantie dat beslissingen in de toekomst altijd op dezelfde manier worden genomen. Het karakter van een functie wordt bepaald door de persoon die deze vervult. Volgens Luhmann (2000) hangt de beslissing die personen nemen af van hun persoonlijkheden en vaardigheden. Dit kan ervoor zorgen dat verschillende mensen verschillende beslissingen kunnen nemen (Luhmann, 2000, in: Thiel & Mayer, 2009). Deze beslissingen hebben invloed op hoe een sportvereniging wordt bestuurd en kunnen invloed hebben op hoe er wordt omgegaan met huidige en potentiële leden. Wanneer een sportvereniging ervoor kiest om transgender inclusief te worden, is tijdens het werven van personeel belangrijk dat zij iemand vinden die daarover wil leren of al kennis en ervaring heeft.

Verscheidene onderzoeken hebben aangetoond dat er verschillende elementen zijn die invloed hebben op de bekwaamheid van bestuursleden om hun taken effectief te kunnen uitvoeren. Zoals geschikte structuren, processen en planning (Bradshaw, Murray en Wolpin, 1992, in: Hoye, 2006), het

ondernemen van bestuur ontwikkelingsactiviteiten (Holland en Jackson, 1998, in: Hoye, 2006), de rol van individuele bestuursleden (Kearns, 1995, in: Hoye, 2006) en de persoonlijke drijfveren van bestuursleden (Taylor, Chait en Holland, 1991, in: Hoye, 2006). Als het bestuur deze elementen niet uitvoert of heeft kan hun kwaliteitsniveau van besturen niet groeien. Dat wil zeggen, wanneer bestuursleden bijvoorbeeld geen drijfveer hebben om stappen te ondernemen om zichzelf te ontwikkelen rondom transgenderinclusie, er geen transgenderinclusie op de vereniging kan worden bewerkstelligt. Dit kan betekenen dat transgender leden het gevoel krijgen dat hun bestuur niet in hun belang handelt. Transgender leden zorgen dat de sekse gescheiden structuur van sport veranderd, zonder dat bestuursleden hun kennis daarop ontwikkelen en weten hoe zij moeten handelen kunnen zij hun hoofddoel niet volledig behalen.

3.2 De belemmeringen van transgender personen in de sport

In deze paragraaf worden de sport belemmeringen van transgender personen besproken die inzicht geven in hoe een bestuur van een sportvereniging voor transgender inclusie kan zorgen. Uit onderzoek van Pattinson et al. (2022) blijkt dat de sportervaringen van transgender personen gelaagd zijn. Pattinson et al. (2022) hebben de resultaten van bestaand onderzoek naar de sportbelemmeringen van transgender personen samengevoegd tot figuur 1. Figuur 1 toont dat er drie verschillende lagen invloed hebben op de ervaren toegankelijkheid voor het beoefenen van lichamelijke activiteit van gender- en seksediverse personen. Voor dit onderzoek worden de factoren per invloedslaag toegelicht.

Figuur 1: De drie lagen van invloed op de ervaringen van trans- en non-binaire mensen omtrent hun betrokkenheid in lichamelijke activiteit.

3.2.1 Systemische invloeden

De invloedslaag systemische invloeden (systemic influences) omvat de maatschappelijke en systemische invloeden die bepalen hoe gender- en seksediverse personen de wereld ervaren en ermee omgaan. Verschillende onderzoeken tonen aan dat transgender personen hun weg proberen te vinden

in het sportlandschap door zich aan te passen aan de heersende gender-, seksualiteitsnormen en -verwachtingen. Wanneer dat niet lukt of wanneer zij ervoor kiezen zich niet aan te passen is de kans groot dat zij stoppen met het beoefenen van de desbetreffende sport. Een systemische invloed is de binaire inrichting van sport. Het onderzoek van Pattinson et al. (2022) heeft aangetoond dat de meeste beleidsmaatregelen die gericht zijn op inclusie voor sekse- en genderdiverse personen, gericht zijn op hoe zij wel of niet passen binnen het binaire sportsysteem. Voorbeelden hiervan zijn het beleid van World Athletics, UCI en World Aquatics. Zij maken gebruik van inclusie- en uitsluitingscriteria om te kunnen bepalen wanneer iemand wel of niet mag meedoen in de vrouwencategorie. Dit beleid forceert sekse- en genderdiverse zich aan te passen tot de binaire sportcategorieën. Pattinson et al. (2022) noemt dit de 'one-size fits all'-benadering. Deze benadering zorgt voor spanningen en barrières onder gender- en seksediverse personen die deel willen nemen aan sport. Met name omdat zij zich moeten aanpassen aan de binairiteit van de sport en daardoor misschien wel niet authentiek zichzelf kunnen zijn.

3.2.2 Situationele invloeden

De invloedslaag situationele invloeden (situational influences) omvat externe invloeden die voor belemmeringen kunnen zorgen bij de betrokkenheid omtrent lichamelijke activiteit van transgender personen. Een voorbeeld van externe invloeden is het gedrag van anderen. Oliveira et al. (2022) heeft aangetoond dat transgender personen een angst ervaren en bezorgd zijn over de reacties van anderen. Bovendien zijn zij bang om in een sportcontext een vorm van discriminatie te ervaren. Daarbovenop geven transgender personen aan dat zij twijfelen om deel te nemen aan de sport, vanwege de onwetendheid van mensen omtrent gender diversiteit en gender issues (Fischer & McClearen, 2019, in: Oliveira, 2022). Ook ervaren transgender personen regelmatig transfobe micro-agressies in de sport (Devís-Devís et al., 2017, in: Pattinson et al., 2022). Een voorbeeld van een transfobe microagressie is het (onbewust) misgenderen van een transgender persoon. Door bijvoorbeeld een transgender man een vrouw te noemen. Daartegenover hebben transgender personen aangegeven dat cisgender personen die bondgenootschapsgedrag vertonen ter ondersteuning van de ervaringen van transgender personen, helpt bij het voelen van verbondenheid, empowerment en inclusie in de sport. Een voorbeeld voor bondgenootschapsgedrag is aangesproken te worden met de juiste voornaamwoorden en gender (Zanin et al., 2023).

Naast dat het gedrag van anderen invloed heeft op de mate van betrokkenheid van transgender personen in de sport, hebben gender gerelateerde ruimtes ook een grote invloed op hun ervaringen. Trans, non-binaire en interseks personen ervaren en onderhandelen over kleedruimtes en toiletten anders dan cisgender personen. Kleedruimtes en wc's werden in elk onderzoek consequent genoemd als een problematische ervaring. Transgender personen voelen zich bij sekse gescheiden kleedkamers en toiletten ongemakkelijk en onveilig (Caudwell, 2012; Greenspan et al., 2019, in: Pattinson et al., 2022). Sommige transgender personen zien het als een barrière om deel te nemen aan sport. Het gebruik van kleedkamers vergroot de angst en bezorgdheid van transgender personen voor sociale afwijzing. Sommigen zijn bang afgewezen te worden voor het gebruik maken van kleedkamers die passen bij hun genderidentificatie (Hargie et al., 2017). Daarnaast kunnen transgender personen het gevoel hebben dat hun aanwezigheid in sekse gescheiden ruimtes een negatief effect heeft op anderen. Ze zijn bang dat hun aanwezigheid anderen zou kunnen 'beledigen' of voor ongemak kan zorgen. Reacties die transgender personen graag willen ontlopen (Hargie et al., 2017). Uit voorgaande kan worden opgemaakt dat de handelingen van bestuurders die alleen beschikken over sekse gescheiden toiletten en kleedkamers invloed heeft op de mate van uitsluiting die transgender leden op de sportvereniging ervaren.

Naast dat kleedkamers en wc's sekse gescheiden zijn hebben de meeste sporten ook sekse gescheiden voorschriften voor sportuniformen. Voor transgender personen is een genderspecifieke sportuniform een belemmering om deel te nemen aan de sport (Oliveira, et al., 2022). Dit kan bijvoorbeeld zijn dat zij vanwege kledingvoorschriften een sportuniform moeten dragen die niet past bij hun genderidentiteit. Transgender personen geven met name aan sportuniformen als een belemmering te voelen die een strakke of onthullende aard hebben, zoals zwemkleding (Pattinson et al., 2022).

3.2.3 Interne invloeden

De invloedslaag interne invloeden (internal influences) gaat over invloeden omtrent de betrokkenheid rondom lichamelijke activiteit die intern of persoonlijk zijn voor de transgender persoon. Dit zijn invloeden die van toepassing zijn op de transgender lid zelf en waar het bestuur met haar handelingen een rol in kan spelen. Transgender personen tonen bijvoorbeeld gedrag waarin zij hun genderidentiteit proberen te verbergen. In hetzelfde onderzoek vertelden veel transgender atleten hoe ze ervoor kiezen om hun authentieke genderidentiteit en -expressie te verbergen als een overlevingsmechanisme in binaire sportcontexten (Hargie et al., 2017). Sommige transgender personen uitten 'gender verbergend' gedrag in een poging om erbij te horen, of om het gevoel te hebben dat ze dichterbij staan bij wat als de maatschappelijke norm wordt gezien (Pattinson et al., 2022). Andere interne invloeden waarmee transgender personen worden geconfronteerd bij lichamelijke activiteit zijn hun gevoelens rondom hun lichaamsbeeld, het ervaren van ontevredenheid over het lichaam en de mate van genderdysforie (Pattinson et al., 2022). Genderdysforie is het hebben van een sterk gevoel van onvrede met het geslacht waarmee diegene geboren is. Het gender past niet bij hoe ze zich voelen en hoe ze zich willen uiten. Uit onderzoek van Oliveira et al. (2022) kwam naar voren dat ontevredenheid en ongemak met het fysieke uiterlijk, evenals genderdysforie, de belangrijkste redenen zijn die de mate van lichamelijke inactiviteit van transgender personen kunnen verklaren.

Naast gender verbergend gedrag te tonen als overlevingsmechanisme in de sport, ervaren transgender personen ook andere interne invloeden volgens Pattinson et al. (2022). Dit zijn persoonlijk vooroordeel en geïnternaliseerde transfobie. Transfobie is de afkeer van of vooroordeel jegens trans- en non-binaire mensen (Pattinson, et al., 2022). Veel transgender personen voelen zich ambivalent wanneer zij deelnemen aan de sport, vanwege de verwachting van anderen dat zij een voordeel hebben op cisgender personen (Cohen & Semerjian, 2008, in: Pattinson, et al., 2022). Daarnaast speelt geïnternaliseerde transfobie een rol bij de betrokkenheid omtrent lichamelijke activiteit onder transgender personen. Transgender personen ervaren namelijk de discourse in de sport over de wetenschap tussen geslacht en gender als een barrière om deel te nemen aan sport (Oliveira et al., 2022). Bovendien kan de discourse ervoor zorgen dat vrouwelijke atleten niet het gevoel hebben authentiek zichzelf te kunnen zijn. Transgender vrouwen proberen bijvoorbeeld hun vrouwelijkheid te tonen in een sportsetting door zich in te houden tijdens wedstrijden (Oliveira, 2022).

4 Onderzoeksmethoden

In dit hoofdstuk wordt besproken welke onderzoeksmethoden zijn gehanteerd. Daarnaast wordt er toelichting gegeven op de manier van dataverzameling en data-analysering die de onderzoeker heeft toegepast. Ten slotte wordt er aandacht gegeven aan hoe de betrouwbaarheid en de validiteit van het onderzoek is gewaarborgd en hoe de onderzoeker tijdens het onderzoek heeft gehandeld.

4.1 Onderzoeksperspectief

Vanwege het karakter van de onderzoeksvraag en het doel van het onderzoek om ervaringen te achterhalen is er gekozen voor het afnemen van interviews. Dit is een kwalitatieve onderzoeksmethode. Binnen kwalitatief onderzoek zijn er verschillende wetenschapsopvattingen. Om de ervaringen van bestuurders en transgender personen in de sport te begrijpen is er voor dit onderzoek gekozen voor de interpretatieve wetenschapsstroming (Baarda et al., 2013). Vanuit de interpretatieve benadering gaat de onderzoeker ervan uit dat de wereld sociaal geconstrueerd is. De onderzoeker probeert vanuit daar de respondenten te begrijpen. Daarnaast heeft de onderzoeker vanuit een kritisch onderzoeksperspectief gewerkt aan het onderzoek. Dat wil zeggen, dat de onderzoeker ten eerste kijkt op wat het onderzoek toevoegt aan bestaande kennis over het onderzoeksthema. Ten tweede hoe het van waarde kan zijn voor de praktijk. In dit onderzoek is dat de ervaren ongelijkheden van transgender personen in de samenleving verkleinen. Daarbij is het belangrijk dat de onderzoeker kritisch reflecteert op eigen handelen, om de resultaten zo min mogelijk te beïnvloeden en bij de kern van het onderzoek te blijven (Boeije, 2014).

4.2 Dataverzameling

De data van het onderzoek is opgehaald door middel van het afnemen van semigestructureerde interviews. Boeije (2014) geeft aan dat interviews de mogelijkheid geven om beter inzicht te krijgen in de ervaringen van de respondent. Om tot de beantwoording van de hoofdvraag van het onderzoek te komen en structuur te bieden in het interview is er een topiclijst voor de sportvereniging bestuurders (zie bijlage 2) en voor de transgender personen ontworpen (zie bijlage 3). De topiclijsten van dit onderzoek zijn op basis van het theoretisch kader en de literatuurstudie geformuleerd. In de vragen kwamen met name de handelingen die bestuurders uitvoeren voor transgender inclusie en hoe dat invloed heeft in de mate waarop transgender personen betrokken blijven bij hun sportvereniging aan de orde. De volgende thema's werden met de transgender respondenten besproken: *'invloed genderidentiteit op sport'*, *'ervaringen met bestuur'*, *'wensen en behoeften'*, *'invloed transgender persoon op de sportvereniging'* en *'toekomst op de sportvereniging'*. Naast de transgender atleten heeft de onderzoeker ook gesproken met verenigingsbestuurders die een transgender lid op de sportvereniging hebben. De thema's die in deze interviews aan bod zijn gekomen hebben de genderidentiteit van transgender personen besproken. De volgende thema's kwamen tijdens het interview aan de orde: *'inclusie'*, *'redenen'*, *'reacties'*, *'ervaringen'*, *'invloed transgender persoon op de sportvereniging'* en *'toekomst van transgender inclusie op de vereniging'*. De interviews waren semigestructureerd. Hierdoor is het mogelijk voor de onderzoeker om naast de topiclijst vragen door te kunnen vragen. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen wanneer respondenten veel kennis en/of ervaringen over een onderwerp hebben. Op deze manier heeft de onderzoeker diepere kennis vergaard en komt zij tot betere begrip voor het perspectief van de respondent (Boeije, 2014).

De interviews vonden vanaf begin mei 2023 tot en met eind juni 2023 plaats. De meeste interviews met de transgender personen duurden ongeveer 75 minuten, met één uitzondering van 120 minuten. De interviews met de bestuurders duurden tussen de 50-65 minuten. De onderzoeker heeft er bewust voor gekozen om voldoende ruimte in te bouwen om de interviews tussendoor te transcriberen, zodat er genoeg tijd was om het te evalueren en wanneer nodig de vragen van de topiclijst te herformuleren.

4.3 Respondenten

In dit onderzoek zijn 12 interviews afgenomen. Om een goed beeld te krijgen van de ervaringen van de verenigingsbestuurders en de transgender personen is er geprobeerd om respondenten te vinden van dezelfde sportvereniging. In totaal heeft de onderzoeker 2 transgender mannen en 5 transgender vrouwen tussen de 16-26 jaar geïnterviewd. Zij waren allemaal lid van een andere sportvereniging. Daarnaast heeft de onderzoeker 5 bestuurders van verschillende sportverenigingen geïnterviewd. In tabel 1 is een overzicht te zien van de kenmerken van de respondenten. Hierin wordt duidelijk welk type sport en welke bestuursleden en transgender atleten bij elkaar horen. Eén sportvereniging bestuur wilde niet meewerken met het onderzoek en gaf daar geen reden voor en een andere bestuur had geen tijd. Eén bestuurder heeft een 10-jarig transgender lid. Zij vonden als bestuur dat hun lid daarom te jong was om deel te nemen aan het onderzoek. Twee transgender vrouwen zijn lid geworden bij hun vereniging na hun sociale transitie. De andere transgender atleten zijn tijdens hun lidmaatschap uit de kast gekomen. Bij één transgender vrouw en één bestuurslid heeft het interview via Microsoft Teams plaatsgevonden. De andere interviews vonden plaats op locatie. Zoals de sportvereniging, op het kantoor van het Mulier of bij diegene thuis. De transgender personen gaven aan mee te doen aan het onderzoek vanwege het belang voor een inclusief sportlandschap.

De anonimiteit waarborgen in dit onderzoek is erg belangrijk, aangezien de positie van transgender personen in de sport momenteel erg kwetsbaar is. Het vinden van respondenten verliep moeizaam. Hierdoor kan worden aangenomen dat het aantal transgender personen dat lid is van een sportvereniging minimaal is en het waarschijnlijk makkelijk is te achterhalen wie er voor dit onderzoek zijn geïnterviewd. In samenspraak met de respondenten is er daarom gekozen om alleen de genderidentiteit bekend te maken. De leeftijd, de naam van de respondent en sportvereniging en de beoefende sport worden niet vermeld. De respondenten zijn geworven door te mailen naar verenigingsondersteuners van verschillende grote gemeentes, sportparticipatie managers van sportbonden en verschillende belangenorganisaties van de LGBTQIA+ gemeenschap (in de sport).

RESPONDENT	GENDERIDENTITEIT	POSITIE	LID VAN DEZELFDE VERENIGING MET	TYPE SPORT
R1	Cisvrouw	Voorzitter	Transgender lid deed niet mee	Teamsport
R2	Cisman	Voorzitter	Transman R7	Teamsport
R3	Cisman	Voorzitter	Transman R6	Teamsport
R4	Cisvrouw	Jeugd coördinator	Transgender lid was minderjarig	Teamsport
R5	Cisvrouw	Secretaris	Transvrouw R10	Teamsport
R6	Transgender man	Lid	Bestuurslid R2	Teamsport
R7	Transgender man	Lid	Bestuurslid R3	Teamsport
R8	Transgender vrouw	Lid	Bestuurslid had geen interesse	Individuele sport
R9	Transgender vrouw	Lid	Bestuurslid had geen interesse	Individuele sport
R10	Transgender vrouw	Lid	Bestuurslid R5	Teamsport
R11	Transgender vrouw	Lid	Bestuurslid had geen interesse	Teamsport
R12	Transgender vrouw	Lid	Bestuurslid had geen interesse	Teamsport

Tabel 1: Weergave van de respondenten van het onderzoek.

4.4 Data-analyse

Wanneer één of meerdere interviews zijn getranscribeerd kan de onderzoeker beginnen met het analyseren van de data. In deze fase van onderzoek begint de zoektocht naar de antwoorden op de onderzoeksvragen. Je maakt van de data geordend materiaal door er betekenis aan te geven (Baarda

et al., 2013). Vanwege het onderzoeksperspectief dat in dit onderzoek is gebruikt interpreteert en kijkt de onderzoeker kritisch naar de data. Het interpreteren van de data doet de onderzoeker door het codes te geven. Codes zijn korte woorden of combinaties van woorden, waarmee de onderzoeker aangeeft waar de data over gaat (Baarda et al., 2013). De onderzoeker heeft voor dit onderzoek het programma NVivo 14 gebruikt. Er is in drie coderingfases gewerkt tijdens het analyseren van de data. In de eerste fase heeft de onderzoeker open gecodeerd. Hierbij is de onderzoeker op zoek gegaan naar elementen die van belang kunnen zijn voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. Bij de transgender respondenten zijn de codes *'Teamindeling'*, *'Sportkleding'*, *'Competitie'* en *'Tegenstanders'* vaak gemarkeerd. Bij de bestuurders zijn de codes *'Atletisch vermogen'*, *'Kleedkamer beleid'*, en *'Algemene omgang met transgender personen'* vaak gemarkeerd. Hierin viel op dat bestuurders nog weinig handelingen hebben uitgevoerd om het sekse gescheiden karakter van hun sportvereniging te verleggen. Terwijl je kan zien aan de codes van de transgender respondenten dat zij met name ervaringen delen over de sekse gescheiden aspecten van sport.

In de tweede fase is de onderzoeker bezig geweest met het axiaal coderen van de data. In deze fase breng je structuur aan de codes van de eerste fase. Er wordt geprobeerd om de codes te groeperen om tot een concept voor de verschillende onderzochte thema's te komen. Tijdens het axiaal coderen ontstond er een codeboom. In de laatste fase heeft de onderzoeker selectief gecodeerd. Dat wil zeggen, dat uit het materiaal van de codeboom de onderzoeker selectief gaat kijken naar welke codes het meest relevant zijn voor het onderzoek. De mate van de relevantie die de onderzoeker geeft aan de code heeft te maken met of het de onderzoeksvragen beantwoord (Baarda et al., 2013).

4.5 Betrouwbaarheid en validiteit

De kwaliteit van de data die wordt verzameld hangt af van de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek (Boeije, 2014). Hierbij is de rol van de onderzoeker erg belangrijk. De definitie die Baarda et al. (2013) geeft aan betrouwbaarheid in een onderzoekcontext is het volgende: *"Betrouwbaarheid is de mate waarin de resultaten onafhankelijk zijn van toeval."* Wat betekent dat de onderzoeksresultaten wanneer het onderzoek herhaald wordt, de onderzoeksresultaten van dit onderzoek moeten weerspiegelen. De onderzoeker heeft regelmatig gesprekken gevoerd met de scriptiebegeleidster en experts op het gebied van inclusie (in de sport). In deze gesprekken werden de data, en dus de uitspraken van de respondenten besproken. Hierdoor kreeg de onderzoeker een beter begrip van sommige resultaten en behield het onderzoek diens scherpheid. Aangezien de onderzoeker geen ervaring heeft in hoe het is om een sportverenigingsbestuurder en transgender persoon te zijn, heeft de onderzoeker eigen interpretatie zoveel mogelijk geprobeerd te vermijden tijdens de interviews. Door te kiezen voor semigestructureerde interviews heeft de onderzoeker vanwege de opbouw en flexibiliteit door kunnen vragen bij onduidelijke uitspraken of geschetste situaties. Ieder thema en bijna alle vragen van de topiclijst zijn in elk interview behandeld. Sommigen meer dan anderen. Dit had te maken met de mate waarin de respondent ervaring had met het onderwerp. Bovendien is er tijdens het onderzoek rekening gehouden met het verzadigingspunt. Baarda et al. (2013) noemt het einde van het proces wanneer er geen nieuwe data meer wordt opgehaald het verzadigingspunt. De onderzoeker merkte op dat er genoeg materiaal was opgehaald om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden na 5 gesprekken met bestuurders en 7 gesprekken met transgender personen. De onderzoeker besloot daarom om het bij 12 interviews te laten. Hierdoor is het makkelijker voor de onderzoeker om bij de kern te blijven en een duidelijke focus te behouden op de onderzoeksvragen.

Naast de betrouwbaarheid van het onderzoek heeft de validiteit ook invloed op de kwaliteit van het onderzoek. De definitie die Baarda et al. (2013) gebruikt voor validiteit in een onderzoekcontext is het volgende: *"Validiteit is de mate waarin onze manier van werken (dat wil zeggen het verzamelen van*

gegevens, het analyseren daarvan en het formuleren van conclusies) ons in staat stelt om juiste (waarheidsgetrouwe) uitspraken te doen over het onderwerp van het onderzoek.” De mate van validiteit van de data kan worden beoordeeld doordat de topiclijst bijna niet zijn aangepast na het eerste interview. Daarnaast heeft de onderzoeker meerdere keren met de scriptie- en stage begeleidster overlegd over en zich ingelezen in meerdere wetenschappelijke artikelen en theorieën voorafgaand aan het formuleren van de topiclijst.

De onderzoeker vond het voor de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek belangrijk dat de interviews plaatsvonden in dezelfde omstandigheden. Bovendien is de onderzoekssituatie ook van belang om de respondent zich zo comfortabel mogelijk te laten voelen. Daarom heeft de onderzoeker vooraf bij elk interview gevraagd of er de mogelijkheid is om het interview plaats te laten vinden in een afgesloten ruimte, waar alleen de respondent en de onderzoeker met elkaar kunnen communiceren. Deze locatie mocht de respondent zelf kiezen. Bovendien is de anonimiteit van de respondenten in dit onderzoek uitermate belangrijk. Daarom is vooraf het onderzoek met de respondenten besproken hoe zij het liefst vermeld willen worden in het onderzoek. De onderzoeker heeft de rechten van de respondent en de toestemmingsverklaring (zie bijlage 1) vooraf opgestuurd en deze voordat het interview begon nog uitgebreid doorgenomen. Vanwege de waarborging van de anonimiteit gaven de respondenten aan zich comfortabeler te voelen tijdens het gesprek en dieper in te willen gaan op hun eigen ervaringen op hun sportvereniging.

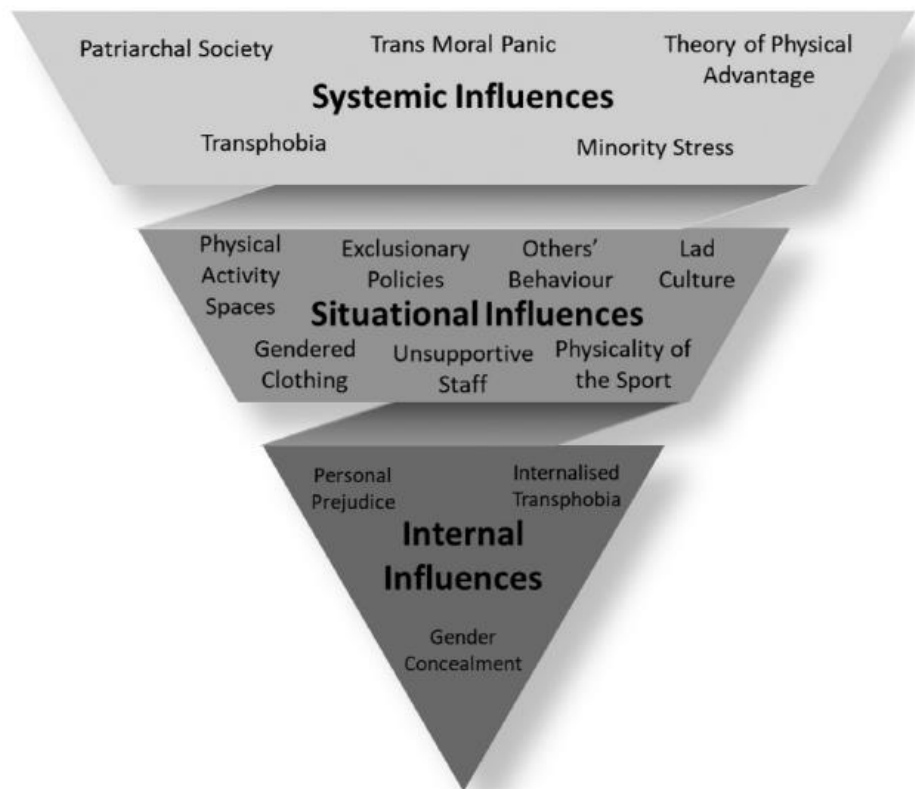
4.6 Positie van de onderzoeker

Als onderzoeker is het van belang om regelmatig te reflecteren op het eigen handelen en wat voor invloed dat heeft op het onderzoek. De onderzoeker is het onderzoek begonnen zonder veel kennis te hebben over het onderwerp, maar wel met een duidelijk doel en (persoonlijk) belang. Kennis vergaren en inzicht creëren dat moet helpen bij het inclusiever maken van de Nederlandse sportlandschap. Deze drijfveer heeft meegespeeld in het enthousiasmeren van de respondenten om mee te doen aan het onderzoek. De onderzoeker heeft zich voordat de interviews plaatsvonden ten eerste goed ingelezen in bestaand beleid rondom gender- en seksediverse personen en de problematiek die transgender personen ervaren wanneer zij de sportarena betreden.

Ten tweede heeft de onderzoeker de publieke opinie goed in de gaten gehouden door onder andere media omtrent transgender personen in de sport te lezen en te kijken. Zodat de onderzoeker de antwoorden vanuit het perspectief van het bestuurslid en de transgender personen bij bepaalde vragen zo goed mogelijk kon begrijpen en eventueel door kon vragen. Vanwege de positie als onderzoeker en de fragiele posities van de respondenten vond de onderzoeker het belangrijk om in de introductie aan te geven dat het interview volledig anoniem is en plaatsvindt in een veilige omgeving, waar niet in wordt geoordeeld op iemands handelen. Daarnaast heeft de onderzoeker door de angst onder transgender personen op uitsluitingsbeleid in de sport, in de introductie aangegeven meer te weten te komen over hoe het Nederlandse sportlandschap inclusie voor transgender personen kan omarmen. Om de transgender personen en de bestuurders zo comfortabel mogelijk te maken tijdens het interview, eerlijke antwoorden te geven en sociaal wenselijke antwoorden proberen te voorkomen.

5 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek besproken. Het doel van het onderzoek is om de ervaringen van bestuurders van een sportvereniging en transgender leden te achterhalen. Om de ervaringen van de bestuursleden en transgender atleten inzichtelijk weer te kunnen geven worden de resultaten middels figuur 1 van Pattinson et al. (2022) die in paragraaf 3.2 is besproken gepresenteerd. Hierdoor is het eenvoudiger om, ten eerste te kunnen zien tot welk invloedslaag de sport gerelateerde ervaringen van transgender atleten behoren. Ten tweede om te kijken op welke invloedslagen de deelnemende sportverenigingen van het onderzoek handelingen hebben uitgevoerd. Bovendien kan er door het model dieper ingegaan worden op de resultaten.

Figuur 1: Drie lagen van invloed op de ervaringen van trans- en non-binaire mensen omtrent de betrokkenheid in lichamelijke activiteit

5.1 Systemische invloeden

Allereerst worden in deze paragraaf verschillende thema's besproken die betrekking hebben op de systemische invloeden van de betrokkenheid van transgender personen op lichamelijke activiteit.

5.1.1 De definitie van inclusie

In de interviews is gevraagd naar hoe de sportverenigingsbestuurders inclusie op hun sportvereniging definiëren. Tijdens het interview kwam naar voren dat hun visie op inclusie een grote rol speelt in hoe zij zijn omgegaan met hun transgender leden. Hun visie omtrent inclusie op de sportvereniging kan dus invloed hebben op hoe zij hun beleid vormgeven. Het kan gebruikt worden als een bepaald streven, een missie voor de sportvereniging hoe zij willen omgaan met gender- en seksediverse personen.

Het thema inclusie en transgender inclusie is in alle interviews uitgebreid besproken. Bij de vraag hoe de bestuursleden inclusie definiëren op hun sportvereniging gebruikte bestuurders met name algemene termen. Woorden als *toegankelijkheid*, *iedereen mag meedoen*, *veiligheid*, *respect* en *niet*

uitsluiten kwamen met name naar voren. Zo geeft het citaat van R3 algemeen weer hoe ook de andere geïnterviewde bestuurders naar inclusie kijken:

“Ja dat in principe iedereen hier terecht kan, in welke vorm dan ook, en ook hier heel graag komt. Dus ja, we zullen in principe niemand afwijzen of zeggen het kan niet. Het is wel een heel breed begrip he. Ja inclusie is dat iedereen moet gewoon hier kunnen deelnemen.”

De resultaten van deze vraag tonen aan dat de geïnterviewde bestuurders van mening zijn open te staan voor iedereen die bij hen wil komen sporten. Wat opvalt uit de definitie is dat de meeste bestuurders bij hun definitie niet ingaan op een bepaalde doelgroep. Ze houden het vooral algemeen en gebruiken daarvoor het woord ‘iedereen’.

5.1.2 Transgender inclusie volgens de respondenten

De inclusie definities die hierboven zijn besproken geven echter weinig inzicht over hoe de respondenten transgender inclusie op hun sportvereniging zien en ervaren. Daarom is ook tijdens de interviews ingegaan op hoe zij inclusie definiëren voor hun transgender lid.

Wat opvallend was is dat 4 van de 5 bestuursleden daarbij ingingen op de teamindeling als hun definitie voor transgender inclusie. In figuur 1 worden systemische belemmeringen aangegeven die vanwege onder andere de binaire teamindeling door transgender personen worden ervaren. De meesten benoemden bij hun definitie de onderscheid tussen de breedtesport en de topsport. Hierin gaven zij aan dat de teams die zij faciliteren op laag niveau spelen. Volgens hen kunnen transgender leden daarom geen belemmering ervaren op de sportvereniging wanneer zij van gendercategorie in de sport willen veranderen. Daarover zei bestuurslid R3 het volgende:

“Topsport is sowieso al oneerlijk, want als jij een groter lichaam hebt dan kan je gewoon, dan ben je met basketbal beter dan een kleinere. Dus het is per definitie al oneerlijk. Maar hier binnen de club, wij spelen op een dermate laag niveau, dat de speler het zelf mag kiezen, "kies ik ervoor om bij de jongens mee te spelen of bij de dames?"”

De meeste transgender respondenten geven op dezelfde vraag aan dat zij het gevoel hebben transgenderinclusie op hun sportvereniging te ervaren omdat zij niet anders worden behandeld dan andere leden. R10 gaf in haar antwoordt dit gegeven weer:

“Juist doordat ik niet merk, dat ik persé anders wordt behandeld, dat er anders met mij wordt omgegaan omdat ik trans ben. Juist omdat ik dat niet merk, merk ik dat er transgenderinclusie is en het [haar genderidentiteit] accepting is.”

Uit het citaat is op te merken dat het gevoel van transgender leden omtrent het systeem waarin transgenderinclusie is verwerkt een belangrijke factor speelt in de manier waarop de transgender respondenten hun sportvereniging ervaren en ermee omgaan. Dat wil zeggen, zo lang er een systeem op hun sportvereniging heerst die niet ingaat op de verschillen tussen cisgender en transgender leden, ervaren transgender leden inclusie.

5.1.2 De vormgeving van transgenderinclusie definitie

In deze subparagraaf worden de ervaringen van bestuurders aangegeven die hebben geleid tot hun definitie van transgender inclusie. Uit de interviews kwam naar voren dat contact hebben met transgender personen, het transgenderbeleid van de sportbond en de cultuur van de specifieke sport van betekenis zijn geweest bij de vormgeving. Deze worden hieronder besproken.

Bij twee bestuursleden kwam naar voren dat zij transgender personen in het verleden hebben gekend. Zij zeggen dat zij het daardoor makkelijker vonden om hun visie van transgender atleten in de sport

vorm te geven. Bovendien heeft bestuurslid R1 een transgender vrouw in haar team gehad. Zij zei over de invloed van haar contact met transgender personen het volgende:

“Ja, zodra je er zelf wat meer mee te maken hebt en het echt meemaakt, dan denk je van, ohja, het is geen issue, is het gewoon zo.”

In contact zijn of zijn geweest met de doelgroep kan dus invloed hebben op hoe bestuurders transgender personen op de sportvereniging zien.

Daarnaast biedt bestaand beleid van de sportbond rondom transgender inclusie een handvat volgens drie bestuurders. De bestuursleden herhaalden de rol van de sportbond en de invloed die het heeft gehad op hun transgenderinclusie definitie en handelingen vaak. De uitspraak van bestuurslid R3 geeft weer over hoe leden kijken naar de besluiten van hun sportbond:

“We hebben gewoon gekeken naar wat zijn de richtlijnen van de [bond], daar hebben we naar gekeken, en die geven daar totaal geen belemmering in. Van, ja ook al ben je nog een meisje maar je wilt toch jongen zijn, dan schrijf je je gewoon in als jongen, dus ja dat maakt het wel heel makkelijk dat de bond daar een standpunt al in had genomen, ook voor ons. Want dat merk je wel als een bond dat doet, heb je vaak wel wat meer draagvlak al. [...] Wij zien wel, de bond kijken toch nog steeds heel veel mensen naar, want de bond bepaald dit, de bond bepaald dat. Dus als ze daarin, ja echt hun nek durven uit te steken dan haal je denk ik voor verenigingsbestuurders de angel er wel uit.”

Het beleid dat de sport vormgeeft kan een grote factor hebben in hoe transgender personen de sport ervaren. Wanneer zij hun binaire systeem aanpassen en dus verleggen kunnen zij andere sportdeelnemers beïnvloeden in hun omgang met transgender atleten volgens bestuurslid R3.

5.2 Situationele invloeden

Naast bovengenoemde systemische invloeden die onder anderen de mate van betrokkenheid van transgender personen voor sport bepalen, spelen situationele invloeden ook een rol in deze betrokkenheid. In deze paragraaf worden de situationele invloeden die de respondenten hebben aangegeven in de interviews besproken. Er wordt ingegaan op de ervaringen in uit- en insluitingsbeleid, de lichamelijke van de sport, gegenderde ruimtes, gegenderde sportkleding en het gedrag van anderen.

5.2.1 Uit- en insluitingsbeleid

In deze subparagraaf zullen de ervaren situaties worden besproken die hebben geleid tot uit- en insluitingsbeleid voor transgender personen op de vereniging. Bij uit- en insluitingsbeleid spelen bestuurders een essentiële rol. Zij zijn diegene die het beleid vormgeven, implementeren en soms ook samenwerken met anderen om het uit te voeren.

Hoofddoel van de sportvereniging

Bij alle bestuursleden die zijn geïnterviewd blijkt hun hoofddoel, in het belang van hun leden te handelen, dominant. R5 geeft in haar citaat goed weer waar ook de andere bestuursleden hun motivatie vandaan halen om hun transgender lid te faciliteren:

“Als dat betekent [uitvoeren handelingen] dat die persoon kan sporten op de manier waarop die persoon dat graag wil, helemaal goed, [gaan we dat] lekker doen.”

Daarnaast gaf één bestuurslid aan dat het lidmaatschap behouden van hun transgender lid een reden is geweest om handelingen uit te voeren die voor transgenderinclusie op de vereniging zorgen:

“Naja vooral [naam transgender persoon] zeg maar, het lidmaatschap, tenminste het lidmaatschap van [naam transgender persoon].”

Uit de interviews kwam naar voren dat het bereiken van het hoofddoel kan leiden tot insluitingsbeleid voor transgender leden. Als het gaat om de aanleiding voor het implementeren van beleidsinstrumenten voor transgender inclusie zegt elke bestuurslid dat zij zonder hun transgender lid niet bezig zouden zijn geweest met transgenderinclusie. Daarentegen gaf één vereniging aan dat zij al een transgender lid op hun vereniging hebben gehad en daardoor geringe kennis hebben over handelingen die zij kunnen uitvoeren om hun transgender lid betrokken te houden bij de vereniging.

Hulp gezocht bij derden

De andere verenigingen hadden nog geen ervaringen met transgender personen op de vereniging. Het gebrek aan ervaring in en kennis over transgenderinclusie is de reden geweest waarom alle bestuurders hulp hebben gezocht bij sport ondersteunende organisaties. Sommigen hebben hun sportbond gecontacteerd, anderen hun lokale verenigingsondersteuners of zijn het internet afgegaan op zoek naar advies om hun transgender lid te kunnen faciliteren.

Daarbij geven R3, R5, R10 en R11 aan dat het transgender beleid van de sportbond moeilijk te vinden is. Vaak moeten bestuurders en transgender personen zelf mensen contacten om informatie te krijgen over gender reglementen dat ook vermeld kan worden op hun website. Bestuurslid R5 heeft bijvoorbeeld haar bond gecontacteerd omdat ze het niet kon vinden om hun website:

“Ja eigenlijk, ik zit daarover na te denken, eigenlijk zou het publiekelijk bekend moeten zijn. Ik denk zet het ergens op de website zodat iedereen erbij kan die het wil zien en dat het ook voor transgender personen een drempel weg zal halen. Want dan kunnen ze zien wat een sport hun kan bieden.”

De meeste bestuursleden waren teleurgesteld in de respons die zij kregen op hun vragen. De gecontacteerden gaven terug dat zij vanwege gebrek aan ervaring en kennis de bestuurders niet konden helpen. Bestuurslid R2 verteld hieronder zijn ervaring:

“Ja ik denk ook [naam transgender man]... Met [naam verenigingsadviseur] had ik toen ook gezeten want die was toen ook voor problemen en dit en dat. En ik zei ik heb niet een probleem, ik zei ja ik heb één probleem, hoe moet ik hier mee omgaan als club, hoe? Wat, wat met kleedkamer en dat soort dingen en hoe? Ja zegt hij, ik kreeg een paar weken later antwoord, van nee "ik heb geen antwoord op je vraagstuk", dan denk ik nou lekker dan, dan zoeken we het zelf wel uit.”

In gesprek gaan met het transgender lid

Bovenstaande citaat laat zien dat de meeste bestuursleden geen advies kregen van derden en daarom zelf op pad gingen om te kijken welke handelingen zij kunnen uitvoeren om hun transgender lid te faciliteren. Uit de interviews is gebleken dat in gesprek gaan met het transgender lid de meest effectieve manier is om tot het beste transgender inclusie beleid te komen. Uit de interviews komt naar voren dat wanneer het lid minderjarig is de ouders ook een rol spelen bij deze gesprekken. Bestuurslid R4 gaf het volgende aan op de vraag of zij hulp heeft gezocht bij bijvoorbeeld haar sportbond en hoe zij tot haar beleid is gekomen:

“Eigenlijk wel meerdere gesprekken en dan moet je, het zijn ook gesprekjes tussendoor geweest, van even dat ze hem opkwamen halen en even, niet allemaal dat we echt aan tafel zaten maar gewoon lekker informeel. Om vooral door te kijken wat de speler zelf wil zeg maar en te doen aan zijn behoeften.”

Bovendien komt uit de interviews naar voren dat de voorkeur naar de context van het gesprek per transgender persoon anders is. Sommigen vinden het fijn om een afspraak te maken, anderen vinden het fijner om een tribune gesprek te hebben. Maar de meesten geven aan een balans het prettigst te vinden. Zo gaf R11 aan het fijn te vinden dat sommige gesprekken een formele toon hebben, zodat zij weet en de indruk heeft dat haar bestuur actief bezig is met haar te faciliteren in haar behoeften.

"Ja het was af en toe een paar keer dus wel gepland over nog een paar dingen waar we het over moeten hebben zeg maar, maar hij [bestuurslid] heeft ook een paar keer wanneer we elkaar tegenkwamen ook een paar keer gevraagd hoe het ging enzo. Laatst nog vroeg hij me inderdaad van "vind je het oké dat je in dit team zit zeg maar", dat was erg kort maar omdat we elkaar tegenkwamen, maar het was "ik wil het wel even vragen of het oké was wat ik gedaan heb", dus dat was ook wel fijn om te merken dat hij ook wilde dat ik mij daar fijn bij zou voelen enzo."

Daarentegen moest R8, doordat haar bestuur geen gesprek met haar was aangegaan en niet actief bezig was met haar behoeften en wensen, zelf komen met haar knelpunten. Bovendien beargumenteert ze dat zij zelf mondig genoeg is om af te stappen naar het bestuur maar dat andere transgender personen dat misschien niet kunnen:

"Alleen ik denk dat dat voor sommige leden of toekomstige leden, beetje een grote stap is als je angstig bent dan ga je dat denk ik niet zo snel doen."

Bovendien komt ook hierin naar voren dat de hoeveelheid aan gesprekken afhangt van de mate waarin het bestuurslid hun transgender lid als cisgender persoon wil behandelen. Uit de interviews is gebleken dat de bestuursleden die weinig gesprekken hebben gehad met hun transgender lid weinig bewust zijn van de worstelingen die hun transgender leden ervaren op de sportvereniging of tijdens het sporten.

Het normaliseren van het transgender lid

De grote lijn achter het uit- en insluitingsbeleid is de intentie van de bestuurders om hun transgender lid te normaliseren tot en te behandelen als een cisgender persoon. R2 heeft bijvoorbeeld aangegeven het erg moeilijk te vinden om zijn transgender lid te faciliteren. Dit is op te merken bij het aantal handelingen dat R2 heeft uitgevoerd. De meeste en met name R1 en R2 geven aan dat de insluitingsbeleid die zij voor hun transgender lid proberen te bewerkstelligen neerkomt op "normaal doen", "het gaat vanzelf" of "het is gewoon zo". R1 zei bijvoorbeeld het volgende:

"Behandel de persoon zoals je zelf behandeld zou willen worden. Ik wil haar gewoon hetzelfde behandelen als een cisgender persoon."

Een andere citaat van bestuurslid R2 geef ook de intentie aan om hun transgender lid te behandelen als een cisgender persoon:

"Ja, gewoon dat je wel iemand, ja gewoon als normaal lid moet behandelen, dat je het behandelt als elk ander lid van jouw vereniging, tenminste dat doen wij."

Echter kunnen transgender personen de sportvereniging anders ervaren dan cisgender personen. Dit is te zien in de gegeven antwoorden van de transgender leden. Zij hebben in hun interviews verschillende punten aangegeven, zoals sportkleding en kleedkamers, die van toepassing zijn op het voelen van volledige inclusie op hun sportvereniging. Punten waar de meeste van hun bestuurders nog niet op hebben gehandeld. Kortom, de insluiting intentie door transgender leden te normaliseren tot cisgender leden op de sportvereniging kan alleen wanneer het bestuur handelingen heeft uitgevoerd om uitsluiting op alle aspecten van sport te voorkomen. Anders kan het voorkomen dat transgender personen nog steeds uitsluitingsmechanismen ervaren.

Nazorg

Uit de interviews is gebleken dat de bestuursleden na de implementatie van beleidsinstrumenten weinig nazorg leveren. Dat wil zeggen, sommige bestuurders vragen niet aan hun transgender atleten wat zij vinden van bepaald beleid dat is geïmplementeerd om hen te faciliteren in bijvoorbeeld hun teamindeling behoeften. Beleid kan bij de eerste implementatie bijvoorbeeld nog niet volledig transgender inclusief zijn. Nazorg kan ervoor zorgen dat transgender leden tevreden blijven met het transgenderinclusie beleid. Hierin wordt gestreefd naar of het beoogde doel van het beleidsinstrument voor het transgender lid is bereikt. Bestuurslid R5 zei bijvoorbeeld nog niet nagedacht te hebben over de nazorg die het bestuur kan toepassen bij hun teamindeling handelingen voor hun transgender lid:

"Het zou inderdaad nu je het vraagt trouwens vanuit het bestuur wel goed kunnen zijn om te checken van "Hey, vind je alles nog fijn? Loopt het zoals jij dat wil?". Zeker volgend jaar als ze dus in een vrouwenteam zit."

5.2.2 Lichamelijkheid van de sport

Bij de lichamelijkheid van sport spelen voor transgender personen bijvoorbeeld andere overwegingen dan bij cisgender personen. Zij ervaren het vanwege hun genderidentiteit anders. In deze subparagraaf zullen de afwegingen die de respondenten ervaren bij de componenten van sport die betrekking hebben op lichamelijkheid van de sport worden besproken. De uitspraken van de respondenten met betrekking tot de lichamelijkheid van de sport laten zien dat dit een groot thema is op de mate van transgenderinclusie die de transgender leden ervaren op hun sportvereniging.

Het aanpassen van het ledenbestand

De eerste tastbare stap die de meeste bestuurders tijdens de interviews hebben aangegeven is het aanpassen van de gender en naam van hun lid in het ledenbestand. Echter aarzelen sommigen bestuursleden bij het veranderen van de gender in hun ledenbestand en bij de bond. Bij deze handelingen komen de eerste vragen naar boven wanneer hun lid in de competitie wil blijven spelen. Daarbij valt op dat in dit geval bestuurders met een transgender vrouw gelijk contact zoeken met hun sportbond. Voor twee van de drie bestuurders met een transgender man geldt dat niet. Echter kan dat komen doordat de transgender mannen in dit onderzoek nog niet ver zijn in hun medische transitie, bij de bond nog ingeschreven staan als vrouw en willen blijven spelen in het team waar zij voor hun sociale transitie ook in speelden. Bestuurslid R5 vertelde in het interview de gedachten die speelden bij het veranderen van de gender van haar transgender lid:

"Nou dat was dus omdat we, wat ik wilde ik kreeg die mail binnen [dat ze met een vrouwenteam wilde spelen] en dacht gelijk nou ja prima helemaal leuk, lekker doen, maar we wilden haar wel dus die kans gunnen dat het helemaal klopte dus dat we niet opeens halverwege het jaar zaten van "Oh dit mag eigenlijk helemaal niet" en dat het voor haar alleen maar vervelender zou zijn om daar een soort van mee in de problemen te komen versus het niet toestaan omdat je van te voren weet dat het niet mag zeg maar. Dus ik ging het maar gewoon polsen [bij de sportbond] of er ook iets überhaupt over is opgeschreven, zodat we zeker wisten dat we alles mogen doen wat we willen doen."

De meeste bestuursleden hebben tijdens de interviews aangegeven dat het inschrijven van hun transgender lid in de gender waarmee zij zich identificeren gevolgen heeft voor de competitie. Dit komt met name door de regels die de meeste sportbonden nog hanteren. Bestuurslid R4 heeft nadat haar lid aangegeven heeft transgender jongen te zijn, hem ook als jongen ingeschreven bij de bond. Echter moest daardoor het meisjesteam, waar de transgender jongen nog deel van uitmaakt, in de jongens jeugdcompetitie spelen. Bestuurslid R4 zei het volgende over het inschrijven voor de competitie voor haar transgender lid:

"In eerste instantie hadden we ze ingeschreven bij de meidencompetitie, en toen dacht ik in ene ja maar hij is een jongen dus dan gaan wij iedere wedstrijd een boete krijgen omdat wij dan een onregelmatige speler hebben. [...] Afgelopen competitie hebben wij ze bij de jongens ingeschreven want hij stond als jongen ingeschreven dus mocht hij niet in de meisjescompetitie spelen. [...] Voor het volgende seizoen wil zijn team weer in de meisjescompetitie spelen, dan moet hij ook weer opnieuw even ingeschreven worden als meisje zeg maar."

Uit bovenstaande citaat komt naar voren dat de binaire sportstructuur invloed kan hebben op welk punt de bestuurders en transgender personen hun genderidentiteit in het ledenbestand wijzigen.

Teamindeling

De mate van transgenderinclusie die transgender leden ervaren bij de indeling van het team heeft te maken met hoe de bestuurders de keuzevrijheid van hun leden hebben vormgegeven. Zoals besproken heeft de verandering van genderidentiteit vanwege de binaire sportstructuur gevolgen voor de competitie indeling. Daarbovenop heeft het bij binaire teamsporten ook gevolgen voor de teamindelingen. Individuele sporten, sporten vaak al gemixt. Dit is bij binaire teamsporten vaak niet het geval. Bestuursleden R2 en R4 geven in hun antwoorden aan dat het binaire sportsysteem voor spanningen zorgt bij hun transgender lid. Dit geldt met name voor transgender leden die net uit de kast zijn gekomen op hun vereniging en recentelijk zijn begonnen met hun sociale (en medische) transitie. De geïnterviewde transgender personen die al uit de kast zijn en bij een sportvereniging aansluiten hebben aangegeven gelijk te gaan sporten in de categorie waarmee zij zich identificeren.

In de meeste gevallen probeert het bestuur begeleiding te bieden aan de transgender persoon bij de keuze in welke categorie diegene wil sporten. Bij de teamsporten hebben alle bestuurders en transgender personen aangegeven nauw met de ander te hebben gecommuniceerd, waarin de wensen en behoeften van de transgender lid centraal stonden. Bestuurslid R5 zei het volgende over hoe het bij haar transgender lid is gegaan:

"We zijn toen in gesprek gegaan van "wat wil je?", toen was het van ja "eigenlijk vind ik dat mannenteam ook wel leuk" en ze kende daar ook iedereen uit dat team en dat ze zei "oké, prima blijf ik gewoon dit jaar, wil ik bij de mannen blijven". Toen was ze ook nog helemaal niet ver in transitie dus ik denk dat ook wel deel uit maakte en vervolgens heeft ze dit jaar een paar keer tijdens de training over gehad dat ze ook zat "ja ik denk dat ik gewoon naar het vrouwenteam wil"."

Uit de interviews blijkt dat de meeste transgender personen na hun coming-out er nog voor kiezen om bij hun "oude" team te blijven. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat ze hun team kennen. Opmerkelijk is dat alleen de transgender mannen aangeven dat de lichamelijke van de mannencategorie invloed heeft op hun teamindeling beslissing. Transgender man R6 gaf de volgende reden om nog in zijn team dat uit vrouwen bestaat te spelen:

"Om bij de heren te trainen [maar nog niet mee te doen aan wedstrijden] alvast om er een beetje in te komen [op het niveau]. Dan gaat het nog sneller. Zodat de overgang van dames naar heren niet zo groot is. Misschien nog een jaartje. Daarna ga ik wel echt weg."

Uit de interviews komt naar voren dat het lichamelijke aspect zoals het atletisch vermogen van de transgender man een belemmering vormt en daarmee de keuze vertraagt om in de categorie waarmee zij zich identificeren te sporten. In het interview van R7 kwam naar voren dat hij nog niet het gevoel heeft het niveau van de mannen te kunnen evenaren in zijn sport. Hij zei daarover het volgende:

“Wanneer [aansluiten tot het team dat overeen komt met genderidentiteit] ik weet dat ik fysiek sterker ben. Weet dat ik ervaring heb. En echt al jongen kan zijn zoals nu. Dat het minder van het meisje zijn word opgemerkt [in atletisch vermogen].”

Terwijl transgender vrouwen bij hun teamindeling beslissing aangeven eerder te gaan voor comfortabel zijn met het team, geven de transgender mannen aan pas te wachten met het veranderen van team totdat zij het gevoel hebben op het niveau van het mannenteam te zijn. De transgender vrouwen die meedoen in de individuele sporten hebben aangegeven dat zij, wanneer zij zich als vrouw tonen, zich gelijk hebben laten inschrijven voor de vrouwencategorie.

Bovendien komt bij de transgender vrouwen ook de positie die zij toegewezen krijgen binnen het team ter sprake. Zo heb je in voetbal een spits, verdedigers en een keeper. In het geval van R11 is er ook zorgvuldig omgegaan met haar wensen en behoeften qua veldpositie. Echter is er vanwege haar genderidentiteit ook extra nagedacht over hoe tegenstanders op haar kunnen reageren. Zij zei daarover het volgende:

“We hebben op een gegeven moment nog een gesprek gehad. Toen hebben ze ook op een gegeven moment even met mij gesproken van “wat wil jij volgend jaar qua positie want dat maakt nog wel uit en ook waarschijnlijk qua reactie van de tegenstanders omdat wil je aanvallen of niet?” Want ik heb natuurlijk wat meer kracht en zo dat is wel een spannende. Ik denk dat tegenstanders dan daar een groter ding van zouden maken dan omdat ik best hard kan aanvallen. Omdat je dus gewoon niet weet wat de tegenstanders gaan doen en positie kan daarin uitmaken.”

De vereniging van bestuurslid R5 en transgender lid R10 heeft een formulier waarin de leden kunnen aangeven in welk team zij willen spelen. Sinds kort maken ze daarin geen onderscheid in gender, en kunnen cisgender en gender- en seksediverse personen aangeven deel uit te willen maken van een vrouwen- of mannenteam. Dit inschrijfsysteem is een voorbeeld van een laagdrempelige manier die de spanningen die transgender personen voelen bij de beslissing in welke categorie zij willen deelnemen, verminderen.

5.2.3 Gegenderde ruimtes

Andere situationele invloeden die de betrokkenheid van transgender personen in de sport kunnen belemmeren zijn gegenderde ruimtes. Uit de interviews blijkt dat geen van de deelnemende sportverenigingen een kleedkamer heeft gefaciliteerd voor gender- en seksediverse personen. Van de 7 transgender respondenten zijn er 6 die uit worden gesloten tot het gebruik van de kleedkamer die past bij hun genderidentiteit. Voor bestuurders is het gebruik van de kleedkamer van hun transgender lid een thema waar zij nog niet goed weten hoe zij hierop het beste kunnen handelen. De meeste bestuursleden zien de scheidsrechter kleedkamer als oplossing voor hun transgender lid. Bestuurslid R4 gaf haar denkwijze aan bij hoe zij haar transgender lid wil faciliteren in zijn kleedkamergebruik:

“Ik denk dat hij zou kiezen voor de jongenskleedkamer denk ik, gok ik. Moet ik wel zeggen wij hebben niet een hokje waar je kan douchen wij hebben gewoon van die open douches. Dus ik denk dat dat iets is waar we wel over na moeten gaan denken. Over wat hij wil zeg maar, of hoe hij dat gaat doen. Of een apart, we hebben wel nog een scheidsrechter kleedkamer, dat hij daar gaat omkleden.”

Door de afwezigheid van gender neutrale kleedkamers of aparte douchecabines kunnen bestuursleden en transgender personen spanningen ervaren tijdens wedstrijden als op de sportvereniging. Transgender vrouw R8 zei over haar spanningen het volgende:

“Om een vrouwentoilet binnen te lopen, wat nou als zeg maar. Wat nou als het opvalt dat ik wel geboren ben als man, en dan ja, en dan moet je, en dan krijg je een discussie en ja wat dan? Het zit voornamelijk in mijn hoofd maar.”

Bestuurslid R2 gaf bijvoorbeeld aan:

“Ja nee, in de zin van lastig [met betrekking tot transgenderinclusie] van ik zit nog steeds met onze kleedkamer issues. En daar ben ik nog steeds niet helemaal uit. Hier hebben we wel meerdere. Maar als ik bij een vereniging ben, dan heb ik er maar één. Hier hebben we ook een dameskleedkamer, maar daar wil hij niet in natuurlijk, snap je? En je wil hem ook niet apart in een kleedkamer hebben, want dan is hij weer apart.

Uit de citaten is te merken dat de bestuursleden een spanning voelen tussen het verschil in genderidentiteit van hun transgender lid en hun een cisgender leden. Zij geven hier eigenlijk mee aan dat kleedkamers voor cisgender personen zijn en dat scheidsrechter kleedkamers voor transgender personen zijn. Terwijl de transgender personen aangeven het liefste de kleedkamer te willen gebruiken waarmee zij zich identificeren. Ze zien de kleedkamer als een sociaal component van hun sportervaring, waar bijvoorbeeld wedstrijden worden nabesproken. R11, die nog met haar bestuur het thema kleedkamer gaat bespreken zei over de scheidsrechter kleedkamer het volgende:

“Tijdens de wedstrijd of tijdens de training ben je heel erg natuurlijk gewoon bezig met het sporten en niet persé verder met elkaar bezig. In de kleedkamer dan wel meer en dan ga je het over dingen buiten de sport hebben. [...] Omkleden in de scheidsrechter kleedkamer voelt voor mij op zich jammer dat ik er dan niet bij zit want ik merk toch dat ik iets minder onderdeel van het team ben, maar we moeten kijken hoe we dat volgend jaar gaan doen. Een connectie voelen met het team is op zich wel belangrijk, maar liever zeg maar dat iedereen zich veilig voelt en dat ik wel gewoon mee kan sporten, dat is wel belangrijker dan. Dus daar moet ik met het team over hebben van wat zij daarvan vinden, dus dat kan zijn dat dat volgend jaar anders wordt maar dat weet ik nog niet.”

Een andere oplossing die een coach van de vereniging van R2 heeft toegepast is door het gebruik van de kleedkamer te veranderen naar een plek waar het niet verplicht is om te douchen of om te kleden. Zijn transgender lid is de enige van de respondenten die de kleedkamer gebruikt van zijn genderidentiteit. Zijn transgender lid zei daarover het volgende:

“Nou heel veel jongens douchen samen. Gelukkig heeft de coach gezegd dat wij niet persé na de wedstrijden of trainingen samen hoeven te douchen, dat zou ik natuurlijk helemaal niet fijn vinden. Dus dat is heel fijn, er wordt wel gewoon aan je gedacht.”

De kleedkamer is niet alleen een ruimte waar men zich kan omkleden, het heeft ook een sociale component. Het is een verzamelpunt waarin de wedstrijden, trainingen en andere onderwerpen worden besproken. Wanneer transgender personen niet de kleedkamer mogen betreden waar hun team gebruik van maakt, worden zij uitgesloten tot een volledige teamervaring.

5.2.4 Gegenderde sportkleding

Naast gegenderde ruimtes op de sportvereniging kunnen gegenderde sport- en clubkleding ook een belemmering zijn voor transgender personen om deel te nemen aan sport. Uit de interviews is gebleken dat er een verschil is in hoeverre de bestuursleden op de hoogte zijn van de ervaringen van hun transgender lid op de sportvereniging. Bijna alle bestuursleden hebben, wanneer het om hun clubkleding gaat, aangeven geen verandering te hebben aangebracht voor hun transgender lid. Terwijl sportuniformen voor mensen met genderdysphorie een belemmering kan zijn om deel te nemen aan

sport. Uit de interviews blijkt dat sportkleding een vergeten onderdeel is om transgenderinclusie te bewerkstelligen op de sportvereniging.

Alleen R5 heeft aangegeven dat hun vereniging zich bezig heeft gehouden met de binairiteit van de sportkleding die zij hun leden aanbieden. Zij hebben hun statuten gewijzigd zodat iedereen zelf mag bepalen of zij een rokje of een broekje aan willen tijdens competities. Een regel die veel heeft betekend voor hun transgender lid, R11. Transgender vrouw R11 zei daar het volgende over:

"Überhaupt het feit dat ik trans ben weet ik door mijn sport. Ja want toen hadden ze de regel aangepast dat rokjes en broeken allebei mochten in het tenue. [...] toen dacht ik ha grappig ik ga een rokje halen en gewoon een keer in trainen, prima. Dus ik dat doen en het ging best goed, ik dacht oh yeah het viel bijna niemand op, ook prima, en een week daarna ging ik weer in een broek hockeyen en ik dacht dit is echt kut. Toen dacht ik waarom? wat? En toen redelijk snel ging ik over van niet weten dat ik niet [cisgender ben], naar acceptatie, want ik had geen geïnternaliseerd transfobie ofzo het was gewoon zo van "oh ik ben trans oké!"."

Transgender personen hebben soms kleding aan om lichaamskenmerken te verhullen waar zij zich niet mee identificeren. Zo hebben de geïnterviewde transgender mannen een binder aan tijdens het sporten. Een binder zorgt ervoor dat de borstkast wordt platgedrukt. Echter wist R2 dit niet van zijn transgender lid, en schrok hij tijdens een wedstrijd van het feit dat zijn lid naar lucht aan het happen was na te zijn gevallen op de grond:

"Ja weet ik veel, dat wist ik bijvoorbeeld niet. Ik zeg "wat heb je dan?", "ja, ik zit helemaal ingebonden en daardoor krijg ik nu helemaal geen lucht meer". Ik denk oh what the ..., wat is dit nou weer. Ja weet ik veel. Dat zijn van die dingen die je eigenlijk wel moet weten, toch?"

De spanningen die de transgender personen ervaren vanwege de binairiteit van sport- en clubkleding kwam in elk interview naar voren. R11 wist al dat ze transgender vrouw was, maar durfde dat nog niet aan haar mannen team te vertellen. Daarom hield ze zich in met het kopen van het vrouwensinglet die haar club aanbiedt. Zij gaf daarbovenop aan dat de binairiteit van de clubkleding nog zorgde voor een extra gevoel dat zij zich nooit als zichzelf heeft gevoeld tijdens wedstrijden:

"Ik had het vorige seizoen eigenlijk al een nieuwe shirt nodig maar dat was erg lastig omdat ik dus al wist dat ik transgender ben, ik heb dat uiteindelijk niet gedaan, het ging nog maar net, eigenlijk was het te klein. Het is erg lastig omdat ik dus niet wist wat ik moest doen want als ik nu dan een nieuw shirt jongens had besteld dan had ik dat nu ook waarschijnlijk nog moeten dragen dus dat maakt het lastig om je fijn te voelen tijdens het sporten. Het voelt als een extra barrière om je als jezelf te voelen zeg maar."

De ervaringen die de transgender personen hebben aangegeven bij sportkleding laten zien dat bestuursleden hier nog op kunnen handelen willen zij volledige transgender inclusie op hun sportvereniging.

5.2.1 Gedrag van anderen

In deze subparagraaf worden het gedrag van anderen en onder andere de angst die dat met zich meebrengt bij transgender personen besproken.

Uit de kast komen

Uit de interviews blijkt dat sommige transgender personen een extra angst ervaren bij het uit de kast komen op hun sportvereniging. Ze zijn bang dat ze niet meer de sport kunnen beoefenen of bij hun sportvereniging mogen blijven. R6 gaf zijn angst aan door het volgende in het interview te zeggen:

"Ik had alleen de vraag van "mag ik nog blijven [naam sport]?", kan ik nog blijven op deze sportvereniging?"."

Wat opvalt is dat de meeste transgender personen die een teamsport spelen, een specifiek moment kiezen om uit de kast komen. De meeste geven aan te kiezen voor het einde van het seizoen om te vertellen dat zij transgender zijn. Zodat de kans groter is dat zij kunnen veranderen van team. De binairiteit in de sport maakt het voor transgender personen lastig om tijdens het seizoen uit de kast te komen op hun sportvereniging. Bestuurslid R2 zei het volgende:

"Ja die [de moeder] heeft mij een appje gestuurd. En dat is in de zomer gegaan natuurlijk van we waren gestopt met trainen en in de zomer is het dan over gegaan naar een andere naam en verteld hoe en wat."

Bovendien gaf alleen transgender vrouw R11 aan uit de kast te zijn gekomen terwijl het seizoen nog bezig was. Zij gaf aan het lastig te vinden om in te schatten hoe haar team zou reageren, aangezien ze als vrouw nog een aantal wedstrijden met haar mannenteam moest spelen. Hieronder verteld zij over haar angst:

"Ja dat ik niet wist hoe ze daarna... omdat we natuurlijk nog wel een paar maanden samen door moesten als team, het is een flinke teamsport [naam sport] natuurlijk, en dat ik niet wist hoe ze daarna zouden kijken naar mij enzo dat maakt het voor mij ook lastig."

In de interviews komt naar voren dat in sommige situaties ondersteuning en hulp van derden, zoals het bestuur, de ouders of trainer een grote rol spelen bij het vertellen aan hun team. De manier waarop het bestuur, de teamleden en trainers hun steun uitten bij de coming-out heeft een grote rol in het behouden van het lidmaatschap bij de transgender leden. De reactie van de trainer, wedstrijd coördinator en bestuurslid van R6 is daar een voorbeeld van:

"Ze zeiden ook gewoon "op het moment dat iemand iets negatiefs durft te zeggen, dan moet je gelijk naar me toekomen want dan ga ik ze gelijk aanspreken, dat gaan we niet tolereren". Ja dat was heel fijn dat ik gewoon wist dat ze achter mij stonden, dat ik gewoon bij ze terecht kan als er iets was."

Daarnaast komt in de interviews naar voren dat er een verschil wordt ervaren in de angst die wordt gevoeld door transgender personen wanneer zij voor een mannenteam of een vrouwenteam uit de kast komen. Zij geven aan dat zij het gevoel hebben dat vrouwen het meer accepteren dan mannen. Hierdoor kan het zijn dat transgender personen die in een mannenteam spelen meer angst voelen wanneer zij uit de kast komen dan transgender personen die in een vrouwenteam sporten. Transgender vrouw R11 die in een mannenteam speelde zei daarover het volgende:

"Het feit dat ik echt niet goed wist hoe ze zouden reageren en dat omdat ik nog niet heel veel aan jongens verteld had zeker niet een groep van alleen maar jongens dus dat maakte het erg lastig om niet te weten hoe ze zouden reageren als ik het vertelde. [...] Het voelt soms wel dat jongens het minder accepteren dan meisjes, ja ik weet niet."

Tegenstanders

Uit de interviews komt naar voren dat het gedrag wat anderen tonen na de coming-out van de transgender persoon op de sportvereniging ook op een positieve of negatieve manier kan doorzetten naar de competitie. De transgender personen hebben aangegeven dat zij op competities en wedstrijden verschillende spanningen ervaren. Dit geldt met name voor transgender vrouwen die meedoen in de vrouwencategorie. Uit de interviews blijkt dat bijna elke transgender vrouw op

wedstrijden bang is voor of al een ervaring heeft met negatieve gedragingen van tegenstanders. Zo beschrijft R8 haar angst om mee te doen aan wedstrijden in de vrouwencategorie:

“Ik ben altijd op mijn hoede. Ik heb dus ook altijd het idee dat ik een beetje moet knokken voor mijn positie, want ik heb wel het idee dat er altijd iemand kan zijn die het er niet mee eens is, dus dat ik altijd het idee heb dat ik mij moet verdedigen of zou moeten kunnen verdedigen.”

Voor R8, als individuele sporter, is de angst dat zij discriminerende en transfobische gedragingen kan ervaren op een wedstrijd zo groot, dat zij aan weinig wedstrijden deelneemt. Voor R12 is één van de redenen dat zij nog steeds sport beoefent het feit dat ze in haar team steun vindt wanneer zij negatieve gedragingen van tegenstanders ervaart. Zij geeft aan dat negatieve gedragingen op basis van haar genderidentiteit van tegenstanders kunnen leiden tot verzet van haar team:

“Ik denk dat er twee sportteams waren waarvan ik denk dat, iedereen eerlijk wist dat ik transgender was, van de meisjesteams, iedereen praat. De vrouwen kijken je soms gemeen aan, maar ze zeiden nooit iets. De tribune mensen keken je ook soms aan als je er langs liep, ze keken je gewoon aan met een gemeen gezicht, maar deden niets. Ik denk dat mijn, ze weten dat ze verzet zouden krijgen van mijn team.”

Om te voorkomen dat ze worden uitgesloten hebben R8 en R11 zelfs dispensatieformulieren aangevraagd bij hun sportbond. Dit is om aan te kunnen geven aan de scheidsrechters tijdens wedstrijden dat zij mee mogen doen in de vrouwencategorie. R8 zei daarover het volgende:

“Maar ja ik heb ook bij de [sportbond] dus mijn dispensatie formulier aangevraagd, zodat ik die in de mailbox heb zodat ik die altijd, stel dat er iets gebeurd en een official er geen kennisgeving van heeft, dat ik altijd nog mijn formulier in mijn mailbox heb staan waarvan ik kan zeggen "kijk, het mag". Maar dat is erg, [...]dat ik daar dus zo mee bezig ben dat ik mij aan alle kanten probeer in te dekken.”

In de interviews hebben de bestuurders aangegeven nog weinig ervaring te hebben op het gebied van competitie voor hun transgender leden. Bijna alle transgender leden spelen nog niet in de categorie waar zij zich mee identificeren. Over de rol van het bestuur op de wedstrijden zei R12 dat haar bestuur regelmatig naar wedstrijden komt om te kijken. Zij voelt daardoor dat haar bestuur op die manier wil aangeven dat zij haar accepteren in het team en op de wedstrijden. Transgendervrouw R9 gaf het volgende aan op wat zij van de rol van het bestuur vindt rondom competities:

“Het is meteen van, als het er is, wij regelen dat voor jou, wij zorgen ervoor dat er dispensatie komt, wij zorgen ervoor dat al het gezeik met scheidsrechters als ze er bijvoorbeeld een keer iets niet bij hebben dat wij dat allemaal opvangen, en dan kan de sporter gewoon lekker meedoen. En zo zie ik het eigenlijk vooral.”

5.3 Interne invloeden

In deze paragraaf worden elementen besproken op hoe bestuursleden transgenderinclusie kunnen uitdragen volgens de ervaringen van de bestuursleden als de transgender leden. De uitdraging van transgender inclusie in de sport kan voor vermindering zorgen in de interne gevoelens die transgender personen ervaren.

Desalniettemin kwamen de respondenten niet zo goed uit op welke handelingen van het bestuur ervoor kunnen zorgen dat de interne invloeden die transgender personen ervaren voordat zij deelnemen in de sport worden vermindert.

Communicatiemiddelen inzetten

In de interviews vertellen twee transgender personen en één bestuurslid dat de website van de sportbond en de sportvereniging een belangrijk en laagdrempelig middel is om inclusiebeleid te communiceren. R11 zei het volgende over hoe sportverenigingen transgenderinclusie kunnen communiceren:

“Misschien iets op de website zetten van hoe ze daar [met transgenders] mee omgaan enzo, dat zou misschien wel helpen dat is toch als je naar een vereniging gaat kijken is dat wel het eerste waar je naar kijkt voordat je er daadwerkelijk bent. Dus dat is denk ik wel wat kan helpen.”

Eén andere vereniging heeft de pridevlag hangen en leden die de pride aanvoerdersband dragen als middel om LGBTQIA+ inclusie te communiceren. Daarover zei bestuurslid R5 het volgende:

“We proberen het dus vooral heel erg uit te dragen omdat we denken dat het voor mensen lastig is als ze niet zien dat een club daarvoor staat. Als jij niet weet dat een club daarvoor staat, dat alles goed is en alles mag en mag zijn wie je bent, dan kan je niet weten of je dat aan durft die stap [om lid te worden], denken wij.”

Omdat dit onderzoek inging op de ervaringen van transgender personen die nog steeds lid zijn bij hun sportvereniging is de mate van interne invloeden die hen belemmeren in hun sportdeelname op dit moment miniem.

6 Analyse

In dit hoofdstuk worden de beschreven resultaten van het onderzoek aan de hand van het theoretisch kader en literatuurstudie geanalyseerd.

6.1 Systemische invloeden

De systemische invloeden in de sport kunnen ervoor zorgen dat transgender personen anders worden behandeld. Uit de resultaten is te zien dat het bestuur handelingen uitvoert omdat de binaire inrichting van hun beleid voor spanningen zorgt bij hun transgender lid.

6.1.1 Binaire inrichting van de sport

In de resultaten komt naar voren dat de bestuurders veronderstellen dat de atletische prestatie van hun transgender lid een grote invloed heeft op hoe zij anders worden behandeld en gezien. In deze subparagraaf worden de ervaringen die invloed hebben op de atletische prestaties besproken aan de hand van het theoretisch kader en de bevindingen in de literatuurstudie.

Linghede et al. (2021) noemt gender- en seksediverse personen binnen de sport de "glitch". Deze term wordt in het onderzoek gebruikt om uit te leggen dat de aanwezigheid van gender- en seksediverse personen in de sport de binaire ingerichte normen verleggen. Het atletisch vermogen van de transgender persoon speelt een grote rol in de behandeling en ervaringen. Het zorgt bij zowel de transgender persoon zelf als bij de bestuurder voor uitdagingen bij de teamindeling. Bij de teamindeling zie je dat transgender leden 'anders' worden behandeld dan cisgender leden door onder andere het bestuur. Van cisgender leden wordt verwacht dat zij willen sporten in het team waar zij zich, voor wat betreft hun gender, mee identificeren. Aan hen wordt niet gevraagd in welke gendercategorie zij willen sporten. Bij transgender leden wordt de stap naar de andere gendercategorie in sport door zowel de bestuurders als de persoon goed doordacht en uitgebreid besproken. Dit geldt voor transgender mannen als transgender vrouwen (zie paragraaf 5.2.2). De twijfels die de bestuurders en transgender personen ervaren bij de teamindeling komt met name door de binaire inrichting van de sport. De sekse gescheiden opzet van sport kan ervoor zorgen dat atleten op basis van hun gender anders worden behandeld en gezien (Butler, 1990). Van transgender vrouwen wordt verwacht dat zij voordelen hebben tegenover cisgender vrouwen. Bij cisgender mannen wordt verwacht dat zij voordelen hebben tegenover transgender mannen. De transgender mannen geven bijvoorbeeld aan te wachten met veranderen van team totdat zij het gevoel hebben op het niveau te zijn van cisgender mannen. Terwijl alle transgender personen die zijn geïnterviewd deel nemen aan de breedtesport. Hieruit kun je opmaken dat de gender performativiteit theorie van Butler (1990) (zie paragraaf 2.2) een rol speelt in hoe bestuurders en transgender personen omgaan met de teamindeling. De handelingen van de respondenten geven weer dat de sociale constructie dat mannen atletisch beter en sterker moeten zijn dan vrouwen invloed heeft op de twijfels van de respondenten bij het kiezen van de sportcategorie waar zij in deel (gaan) nemen. Het belemmert of houdt gender- en seksediverse personen tegen in het maken van het besluit om deel te nemen in de gendercategorie waar zij zich mee identificeren. Zij ervaren onzekerheid of zij wel worden geaccepteerd in de gendercategorie waarmee zij zich identificeren omdat zij transgender zijn (zie paragraaf 5.2.2).

6.1.2 De vormgeving van het bestuur

In deze subparagraaf wordt besproken wat de redenen zijn geweest van het bestuur om de binairiteit van hun beleid te verleggen.

Volgens Thiel & Mayer (2009) managet het bestuur van verenigingen in het belang van huidige leden en niet van potentiële leden. Dit is wellicht waarom alle sportverenigingen die nog geen transgenderleden hebben gehad op de vereniging ook nog geen beleid voor transgenders hebben

geïmplementeerd. Uit de resultaten is naar voren gekomen dat de mate waarin de bestuursleden hun transgender personen faciliteren met betrekking tot hun wensen en behoeften verschilt. Dit kan te maken hebben met onwetendheid bij de bestuursleden. De mate waarin de bestuurders aanpassingen hebben geïmplementeerd op de binairiteit van hun sportvereniging hangt af van in hoeverre zij zijn onderwezen op transgender inclusie. Een bestuurslid die verantwoordelijk is voor transgenderinclusie betekent niet dat zij beleid kunnen schrijven of implementeren over het onderwerp. Zoals Thiel & Mayer (2009) beargumenteren, creëren beslissingen op het vullen van vacatures een grote mate van onzekerheid voor het beleid van de sportvereniging. Deze beslissing heeft invloed op hoe het bestuur omgaat met hun transgender lid (Luhmann, 2000). Een onwetende bestuurder rondom gender issues is een barrière voor transgender personen om deel te nemen aan de sport (Fisher & McClearen, 2019, in: Oliveira, 2022). Om het hoofddoel: *“Het laten beoefenen van een bepaalde sport door de leden van de vereniging”*, van de vereniging volgens NOC*NSF (z.d.) uit te voeren, moet het bestuur ervoor zorgen dat zij hun transgender leden volledig worden gefaciliteerd. Dit kan echter alleen met de kennis over gender issues in de sport en ervaring met het transgender lid. Wanneer er niet meegedacht wordt met en steun geboden wordt aan de verlegging van de binairiteit van de sportvereniging door bestuurders bestaat er een kans dat transgender personen om die reden hun lidmaatschap beëindigen.

6.2 Situationele invloeden

In de resultaten komt naar voren dat door de aanwezigheid van transgender personen op de sportvereniging desoriëntatie plaatsvindt bij de bestuurders. De meeste bestuurders weten in eerste instantie niet wat het betekent om een transgender persoon op hun vereniging te hebben en hoe zij het beste kunnen handelen. In deze paragraaf worden de situationele ervaringen van transgender personen en handelingen van de bestuurders besproken.

6.2.1 Lichamelijkheid van de sport

De lichamelijkheid veronderstellingen passend bij de sport hebben invloed op hoe de transgender atleten sport ervaren en de bestuurders handelen. In deze subparagraaf wordt de lichamelijkheid van de sport besproken.

Op competities en wedstrijden hebben met name de transgender vrouwen aangegeven een angst te voelen tegenover de reacties van tegenstanders. Deze angst is zo diep dat zij zich op elk vlak proberen in te dekken door dispensatieformulieren aan te vragen en posities in het veld aan te passen. Andere transgender vrouwen hebben zelfs aangegeven hun atletisch vermogen in te houden om als vrouw gezien te worden bij wedstrijden (Oliveira, 2022). Het stereotype dat vrouwen het zwakkere geslacht zijn, doet dus niet alleen kwaad bij cisgender vrouwen, het belemmert ook transgender personen in hun sportdeelname. Puwar (2004) spreekt over *“The Look”* als reactie van mensen wanneer iemand die niet past binnen de heersende norm een ruimte betreedt. De transgender vrouwen die al deelnemen aan de vrouwen categorie geven aan dat tegenstanders en tribunekijkers over hun praten en een ‘gemene’ blik geven (zie paragraaf 5.2.1). Hieruit komt naar voren dat er een bepaalde desoriëntatie plaatsvindt bij tegenstanders. De ontologische angst voor transgender atleten en hun prestaties is de aanleiding voor *‘The Look’* die tegenstanders tonen. Volgens Puwar (2004) liggen transgender personen onder een vergrootglas bij tegenstanders. Transgender personen hebben vanwege hun genderidentiteit een *‘marked body’* onder cisgender tegenstanders (Puwar, 2004). Bovendien ervaren de transgender personen een angst om aan te tonen aan tegenstanders dat zij op hetzelfde niveau zitten als de anderen deelnemers. Het hebben van een *marked body* onder de tegenstanders zorgt ervoor dat zij wedstrijden anders ervaren dan hun cisgender teamleden of tegenstanders.

6.2.2 Gegenderde ruimtes

In deze subparagraaf worden de handelingen en ervaringen rondom de kleedkamer met de theorie en literatuuronderzoek verbonden.

In de resultaten komt naar voren dat alle bestuurders zich bezig hebben gehouden met het faciliteren van een ruimte waarin hun transgender lid zich kan omkleeden. Uit de interviews blijkt dat de meeste bestuurders hierin onderscheid maken tussen hun transgender lid en cisgender lid. Kleedkamers worden gezien als een ruimte waarin cisgender personen zich kunnen omkleeden en waar transgender personen de norm verstoren (Puwar, 2004).

Eén transgender vrouw gaf aan graag de kleedkamer te willen gebruiken van haar genderidentiteit. Zij gaf aan in gesprek te willen gaan met haar bestuur en team om te kijken hoe haar team ernaar kijkt als zij zich omkleedt in de vrouwenkleedkamer. Een andere transgender man gaf aan zich wel om te kleden in de mannenkleedkamer. Hij voelt zich er comfortabel bij omdat zijn team miniem gebruik maakt van de open douches die bijna elke kleedkamer op een sportvereniging heeft. Maar bij de meesten wordt toch zonder in gesprek te gaan met de teamgenoten de scheidsrechter kleedkamer als oplossing gezien voor transgender leden. Puwar (2004) benoemt in haar space invader theorie boek de *'burden of doubt'*. Dit is een proces waarin aan minderheden wordt getwijfeld of zij wel bij de heersende norm passen. Deze twijfel kan verdwijnen wanneer mensen de minderheden in de ruimte leren kennen en ervaren dat ze erbij passen. Dit is ook een proces dat voor transgender personen kan gelden wanneer zij de kleedkamer gebruiken. Hier gaat het dus om hoe meer het transgender lid lichamelijke kenmerken uit die passen binnen de cisgender norm, hoe groter de kans dat zij de kleedkamer samen met hun team kunnen gebruiken (Puwar, 2004). Veel transgender personen geven niet aan de kleedkamer te willen gebruiken waar zij zich mee identificeren. Zij zijn bang afgewezen te worden voor het gebruik van kleedkamers die passen bij hun gender (Hargie et al., 2017). Gender performativiteit speelt hierin dus een grote rol om insluiting te kunnen ervaren bij gegenderde ruimtes zoals kleedkamers op de sportvereniging (Butler, 1990). Daarnaast heeft onderzoek van Cunningham et al. (2018) aangetoond dat uitsluitingsbeleid voor kleedkamer gebruik een omgeving van segregatie creëert. Dit heeft een negatieve invloed op de gezondheid en het welzijn van transgender atleten. Zij missen zoals de respondenten aangeven de sociale componenten van het kleedkamergebruik en krijgen daardoor het gevoel niet volwaardig lid te zijn van hun team (zie paragraaf 5.2.3).

6.2.3 Gegenderde sportkleding

In deze subparagraaf worden de handelingen en ervaringen rondom de sportkleding met de theorie en literatuuronderzoek besproken.

Naast het gebruik van de kleedkamers, kan een sportuniform ook als een bedreiging voelen voor transgender personen, vanwege de gendergeladenheid van de sportkleding (Tredway, 2018). Dat wil zeggen, in sommige sporten is er verschil in de kleding die gedragen wordt door mannen en vrouwen. In de zwemsport dragen vrouwen een badpak en mannen een zwembroek. Dit onderscheid in sportuniformen kan als een uitsluitingsmechanisme functioneren voor transgender personen (Zanin, et al., 2023). Zij voelen zich ongemakkelijk in bepaalde sportkleding behorend tot de gender waar zij zich niet mee identificeren. Echter moeten zij wel volgens de reglementen in deze sportuniformen spelen. Bovendien hebben sommige sporten geen reglementen en kunnen atleten zelf bepalen wat ze dragen. Ook hier kan er een dominante kledingnorm hangen, zoals bij atletiek. In deze sport sporten vrouwen met name in topjes en bikinibroekjes, terwijl mannen in een strakke top en broek rennen. De theorie van Butler (1990) laat zien dat sportkleding sociaal geconstrueerd is. Vrouwen en mannen dragen bij de meeste sporten andere kleding, ook wanneer dit niet in de reglementen als sekse gescheiden is beschreven.

De vorm van het lichaam wordt in de meeste sportuniformen geaccentueerd. Dit maakt het voor transgender personen moeilijk om lichamelijke kenmerken bij veel sportuniformen te verbergen zonder op te vallen (Pattinson et al., 2022). Een sportvereniging heeft beleid geïmplementeerd dat gender fluïde kleding toe laat. Zij maken geen onderscheid meer tussen mannen en vrouwen en de kleding die daarbij zou “horen” in hun sport. Dit beleid heeft een grote betekenis gehad voor hun transgender lid. Bovendien zorgt het ervoor dat hun transgender leden wel hun gender in kleding kunnen uitten, ook al spelen ze nog in een team van het de tegenovergestelde gender. Hierdoor zijn transgender personen een stap dichterbij het voelen van transgender inclusie.

6.2.4 Uit- of insluitingsbeleid

In deze subparagraaf worden de handelingen die voor uit- en insluitingsbeleid hebben gezorgd besproken.

Uit de resultaten komt naar voren dat de meeste transgender personen individueel contact hebben gehad met hun bestuur. De beweegreden van bestuurders voor individueel contact komt met name omdat de sportverenigingsadvies en -ondersteuning organisaties geen of weinig kennis hebben van hoe bestuurders om kunnen gaan met hun transgender leden. Opvallend is dat bestuursleden uit zichzelf de feministische benadering “ethics of care” toepassen, zonder daar enige kennis van te hebben (zie paragraaf 2.3). Volgens Duquin (1995) past een sportvereniging de ethics of care benadering toe wanneer er prioriteit wordt gegeven aan het creëren van beleid dat alle motivaties die leiden tot sportdeelname van de gemarginaliseerde groep behandelt. Bovendien is een onderdeel van zorg aandacht hebben voor de emoties en de individuele behoeften van een ander (Duquin, 1995). Uit de handelingen die de bestuurders hebben uitgevoerd kan geconcludeerd worden dat er met ‘zorg’ voor de transgender lid is gehandeld. Ze hebben geprobeerd gevoelsmatig te handelen, zich in te leven bij hun transgender lid en daardoor bepaalde onderwerpen met hun besproken. Ze hebben en proberen rekening te houden met de wensen van hun transgender lid, hebben rekening gehouden met hun welzijn bij verschillende beslissingen en hun transgender lid in bescherming genomen.

De achterliggende gedachte van de sportvereniging bestuurders komt uit de resultaten naar voren is het behalen van hun hoofddoel, sport willen aanbieden aan elk verenigingslid. Dit komt ook terug in de definitie die de bestuursleden geven voor inclusie op hun vereniging: *Het bieden van een omgeving waarin al hun leden kan sporten* (zie paragraaf 5.1.1). Echter wanneer bestuursleden dat willen bewerkstelligen moeten zij eerst de kennis hebben die ervoor zorgt dat zij de wensen en behoeften van hun transgender lid faciliteren. Dit betekent dat zij hun transgender leden eerst “anders” moeten behandelen voordat zij hen kunnen normaliseren als een cisgender persoon (zie paragraaf 5.2.1). Wat juist het doel is van transgender atleten, te worden gezien en behandeld als de cisgender van de gender waarmee zij zich identificeren. In figuur 2 word globaal weergegeven hoe een sportvereniging kan zorgen dat zij actief beleid inzetten op basis van het ethics of care principe.

Figuur 2: Weergave van de stappen die voor tevreden transgender leden moeten zorgen.

7 Conclusie

In dit hoofdstuk worden de belangrijke bevindingen van het onderzoek gepresenteerd door antwoord te geven op de onderzoeksvragen. De antwoorden op de vragen zijn gebaseerd op de bevindingen zoals beschreven in de literatuurstudie, resultatenhoofdstuk en data-analyse.

7.1 Deelvragen

Eerst zal ingegaan worden op de deelvragen. Door de deelvragen te beantwoorden wordt uiteindelijk de hoofdvraag beantwoord.

7.1.1 Hoe ervaren transgender mannen en transgender vrouwen de omgeving van hun sportvereniging na hun sociale transitie?

Zoals in het onderzoek naar voren kwam zijn er verschillende punten waarop transgender personen belemmeringen ervaren. De manier waarop het bestuur omgaat met het faciliteren van hun transgender leden is van groot belang op hoe transgender personen acceptatie van hun genderidentiteit ervaren. Het inclusiegedrag wat besturen tonen aan hun transgender leden geeft een signaal af aan de leden van de vereniging. Het bestuur stelt een gedragsnorm vast waardoor de leden weten hoe zij om kunnen gaan met de transgender leden. Uit de resultaten komt naar voren dat bestuursleden zich bekommeren over het welzijn van hun transgender lid en hen ondersteuning bieden. Zij proberen na de sociale transitie van hun transgender lid de binaire inrichting van de sportvereniging te verleggen. Echter verleggen de bestuurders nog niet alle binaire beleidsinstrumenten. Transgender personen ervaren na hun sociale transitie vaak nog uitsluiting tot de genderspecifieke clubkleding en genderspecifieke kleedkamers. Daarnaast ervaren sommigen transgender personen vertraging bij de beslissing om te veranderen van gendercategorie in teams. De mate van acceptatie hangt bij transgender leden af in hoeverre zij het gevoel hebben dat zij gezien worden als hun gender. De vertraging in teamindeling, de sportkleding en kleedkamers kunnen transgender personen ervaren als uitsluiting tot volwaardige deelname in de genderidentiteit waarmee zij zich identificeren.

7.1.2 Waarom hebben de bestuurders handelingen uitgevoerd om een inclusief sportomgeving te creëren voor transgender personen op hun sportvereniging?

Sportvereniging bestuurders handelen in het belang van hun huidige leden. Zij zorgen ervoor dat hun leden hun sport kunnen beoefenen op de vereniging. Vandaar dat de bestuurders ook een transgender lid proberen te faciliteren om te voorkomen dat die de club verlaat. De resultaten laten hierbij zien dat de kern achter de handelingen van de bestuurders de bereidheid is om zich te verdiepen in en in de meeste gevallen mee te leven en mee te denken met hun transgender lid. Uit de resultaten van het onderzoek komt naar voren dat bestuurders alleen maatregelen voor een trans-inclusieve sportomgeving nemen wanneer de sportvereniging een transgender lid heeft of heeft gehad. Wanneer de transgender persoon verteld transgender te zijn, realiseren de bestuurders dat zij andere handelingen uit moeten voeren om hun transgender lid te faciliteren. De realisatie begint bij de teamindeling. Zij hebben bijvoorbeeld opeens een transgender man in een vrouwenteam en ontwikkelen daardoor een bewustzijn dat transgender leden anders zijn dan cisgender leden.

De meeste bestuurders erkennen dat zij een rol hebben in het verzorgen en verbeteren van het welzijn van hun transgender leden, maar er is onder bestuurders ook nog relatief veel onwetendheid over transgender personen in de sport. Dit leidt niet altijd tot een optimale behandeling van transgender leden binnen de vereniging, waardoor zij nog uitsluitingsmechanismen op de sportvereniging ervaren. Ze merken dat transgender leden de binaire inrichting van de sportvereniging verleggen. Echter wordt er alleen gekeken naar hoe hun transgender lid past binnen de binairiteit van hun beleid. Er wordt nauwelijks aandacht besteed aan meer gender neutrale opties om bepaalde belemmeringen van transgender leden te verminderen.

De meeste sportverenigingen zijn expliciet bezig met transgenderinclusie voor de transgender persoon die bij hen lid is. Echter komt uit de resultaten naar voren dat de beleving van transgenderinclusie per transgender lid verschilt. Oftewel sommige sportverenigingen implementeren, wanneer zij zich niet verdiepen in transgender inclusie en alleen in gesprek gaan met hun transgender lid, niet alle mogelijkheden om transgenderinclusie te realiseren. Hierdoor kan het voorkomen dat transgender personen die nog in de kast zitten nog steeds belemmeringen ervaren op de vereniging.

7.1.3 In hoeverre heeft de genderidentiteit van de transgender vrouwen en transgender mannen invloed op hun keuze om te blijven sporten bij de betreffende sportvereniging?

In het onderzoek kwam naar voren dat transgender vrouwen en transgender mannen sport gerelateerde ervaringen gemeen hebben. Zoals de genderdysphorie die zij voelen bij het dragen van sportkleding dat niet past bij hun genderidentiteit. Of het ongemak die zij voelen bij het gebruik van de sekse gescheiden kleedkamers. Echter ervaren de twee groepen de lichamelijke van de sport die zij beoefenen anders. Transgender mannen aarzelen meer bij het veranderen van team. Zij willen eerst aan zichzelf bewijzen dat zij het niveau hebben van het mannenteam waar zij deel van willen uitmaken. Terwijl de transgender vrouwen in het onderzoek hebben aangegeven zo snel mogelijk deel uit willen maken van een vrouwen team na hun sociale transitie. Deze elementen die ervoor zorgen dat transgender personen een andere ervaring hebben dan cisgender leden hebben invloed op de keuze of de transgender leden bij hun sportvereniging blijven. Het is aan het bestuur van de sportvereniging om te handelen op de wensen en behoeften van de transgender leden willen zij hun lidmaatschap behouden. Uit de resultaten komt naar voren dat de geïnterviewde bestuursleden en de bestuursleden van de transgender respondenten erg begaan zijn met hun transgender leden. Zij worden vanwege deze houding op de meeste belemmeringen die zij ervaren gefaciliteerd. Belemmeringen die zij vanwege hun genderidentiteit ervaren. Alle transgender personen hebben aangegeven dat wanneer de bestuurder niets had gedaan om rekening met hen te houden en geen actieve houding had aangenomen, de kans groot was dat zij waren gestopt bij hun sportvereniging.

7.1.4 Hebben bestuurders tijdens de implementatie belemmeringen ervaren? Zo ja, hoe zijn zij daarmee omgegaan? Zo nee, wat voor redenen liggen daaraan ten grondslag?

Uit het onderzoek zijn twee punten naar voren gekomen die de mate waarin de bestuurders aan de slag zijn gegaan met transgenderinclusie beïnvloeden. Ten eerste hebben alle bestuurders aangegeven dat zij te weinig ondersteuning ontvingen bij sport ondersteunende organisaties als zij om hulp vroegen. De ondersteunende sportorganisaties gaven aan dat zij zelf geen ervaring hadden met transgender personen in de sport en daardoor geen advies konden geven. De beperkte informatie over transgenderinclusie maatregelen bij sport adviserende en ondersteunende organisaties zorgt voor belemmeringen bij sportverenigingen. Het vertraagt de potentiële ontwikkeling op transgender inclusie in het sportlandschap.

Ten tweede ligt de mate van ervaren belemmeringen in de handelwijze waarop bestuurders in gesprek gaan met hun transgender lid. Sommige bestuurders praten vaak met hun transgender leden over de ervaren belemmeringen anderen doen dat maar één of twee keer. Zonder in gesprek te gaan met het transgender lid weten de bestuurders niet hoe zij op hun transgender persoon kunnen handelen. Zo weten de meeste bestuurders niet hoe zij de kleedkamer gebruik van hun transgender lid kunnen faciliteren omdat zij niet met hen in gesprek gaan. De hoeveelheid aan kennis en informatie die bestuurders hebben over de verschillende invloeden die de sportdeelname van transgender personen beïnvloeden helpt bij het faciliteren van hun transgender lid.

7.2 Hoofdvraag

De deelvragen zijn in de vorige paragraaf beantwoord. In deze paragraaf wordt er ingegaan op de hoofdvraag van het onderzoek.

7.2.1 Wat zijn de ervaringen van sportverenigingsbestuurders en transgender vrouwen en transgender mannen rondom het creëren van een inclusieve sportomgeving voor transgender personen?

Wanneer verenigingsbestuurders transgender leden op hun vereniging krijgen of hebben zijn ze daar meestal niet op voorbereid. Daar komt bij dat het meeste beleid op de sportvereniging is ingericht op mannen- en vrouwenteams. De meeste sportverenigingen geven hun leden niet de optie zelf te kiezen om deel te nemen aan de categorie waar zij zich mee identificeren. Zij gaan ervan uit dat hun leden in teams willen spelen op basis van hun geslacht. Tot het moment dat de transgender leden uit de kast komen. Wanneer de transgender leden uit de kast komen of op de sportvereniging komen ontstaat er bij de verenigingsbestuurders pas een bewustzijn dat hun sportvereniging binair is en voor belemmeringen kan zorgen bij transgender personen. De bestuurders proberen de grenzen van hun vereniging te verleggen door met hun transgender leden in gesprek te gaan over hun wensen en behoeften. Uit de ervaringen is te zien dat de aanwezigheid van transgender leden op een positieve wijze bijdraagt aan de interactie tussen het bestuur en de sporter. Het bestuur draagt zorg voor de behoeftes en wensen van hun transgender lid. Hierbij richten ze zich op de individuele behoeften en barrières van het transgender lid.

Uit de resultaten komt naar voren dat de meeste bestuurders zich voornamelijk bezig houden met de team- en competitie indeling. Echter ervaren transgender personen meer belemmeringen in de sportvereniging dan alleen de deelname aan wedstrijden. De resultaten laten zien dat transgender personen op de meeste verenigingen nog steeds anders worden behandeld dan hun cisgender teamgenoten. Zo is de kleedkamer een onderdeel dat voor vervelende ervaringen kan zorgen bij transgender personen. Als zij daar geen gebruik van maken, missen zij een deel van de sociale binding met hun team. De meeste transgender personen hebben aangegeven de kleedkamer te willen gebruiken passend bij hun gender, maar houden rekening met of hun team zich daarbij comfortabel voelt. Bij de meesten wordt het thema 'omkleden' niet openlijk besproken met teamgenoten, omdat zij bang zijn te worden afgewezen door hun team. Dit kan worden ervaren als een ontkenning van de juiste gender bij het transgender lid van hun vereniging. Daarbovenop ervaren transgender personen door kleding reglementen en voor sommige sporten de sportkledingnorm als een belemmering waar zij zich niet prettig bij voelen. De resultaten laten zien dat de bestuurders en transgender leden zich proberen aan te passen om te kunnen deelnemen in de traditionele structuur van sport. Er wordt bijna geen beleid gevoerd om een meer non-binaire georganiseerde sportvereniging te realiseren en om belemmeringen van gender- en seksediverse personen op de sportvereniging te verlichten of te voorkomen. Hierin speelt de onwetendheid rondom gender issues een grote rol. Een gebrek aan inzicht in hoe transgender personen sport beleven kan bijdragen aan (onbedoelde) discriminatie.

Dit onderzoek laat zien hoe sportverenigingsbestuurders en transgender personen omgaan met en samenwerken om te komen tot transgender inclusie op de sportvereniging. Uit de resultaten komt naar voren dat er nog geen volledige transgender inclusie op de geïnterviewde sportverenigingen is. De bestuurders vergeten tijdens hun gesprekken alle sekse gescheiden elementen in de sport met hun transgender lid te bespreken. Zoals de gegenderde sportkleding, competities, tegenstanders en de gegenderde ruimtes.

Voor mensen die werkzaam zijn in het sportlandschap geeft dit onderzoek nieuwe inzichten in hoe de sport omgaat met transgender atleten. Dit onderzoek laat zien waar nog verbeteringen op kunnen worden gehaald om transgenderinclusie in het Nederlandse sportverenigingslandschap te verwezenlijken. Deze bevindingen vormen samen met het theoretisch kader en de literatuurstudie nieuwe inzichten voor beleid dat gericht is op het creëren van transgenderinclusie in de sport.

8 Discussie

Het doel van dit onderzoek was inzicht krijgen in de ervaringen van sportverenigingsbestuurders en transgender personen rondom het creëren van een transgender inclusieve sportomgeving. Daarbij is gekeken naar insluitings- en uitsluitingsmechanismen die van invloed zijn op de keuze van de transgender atleet om te blijven sporten.

8.1 Theoriegebruik

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van het gender performativiteit perspectief van Butler (1990), de ethics of care perspectief in de sport van Duquin (1995) en het space Invader perspectief van Puwar (2004). Echter is in de topiclijst met name gebruik gemaakt van de theoretische concepten van Duquin (1995) en Puwar (2004). Het perspectief van Butler kwam bij de ervaringen van de transgender personen naar voren. Zij vertelden in hun antwoorden bepaalde genderverwachtingen zoals atletisch vermogen die Butler in haar theoretisch perspectief als sociaal geconstrueerd ziet. Achteraf gezien had de topiclijst meer vragen van Butler's theorie moeten bevatten. Vragen als: Waarom wil je veranderen van team? Wat schuilt er achter dat je ervoor kiest om te wachten? Waarom wil je graag in de binairiteit van de sportvereniging passen? Deze vragen stonden niet op de topiclijst en zijn vanwege de semigestructureerde interviews bij sommigen gesteld en bij anderen niet. De punten waarop de respondenten Butler's theorie bevestigden zijn immers van grote invloed op hun sportervaringen. Op sommige vlakken in het onderzoek was het lastig om verbinding te vinden met de theorie van Puwar (2004) en met de gevoelens van de transgender leden. Zij voelden zich geen space invader op hun vereniging, zij voelden zich niet anders behandeld dan cisgender personen. Daarentegen heeft de space invader perspectief wel laten zien welke processen transgender personen kunnen ervaren door tegenstanders. Daarin worden zij wel anders gezien dan hun cisgender teamgenoten en cisgender tegenstanders. Hierin wordt de nadruk gelegd op hun atletische prestaties. De theorie van Puwar (2004) kan met name inzicht geven in de processen die plaatsvinden wanneer transgender personen net uit de kast komen op de vereniging. Wanneer het transgender lid al een paar jaar op de vereniging rondloopt is het voor hen lastig om te vertellen op welke manier zij zich als een space invader hebben gevoeld. Datzelfde geldt voor de bestuurders. De theorieën hebben geholpen in het beter begrijpen van de processen die zich afspelen bij de ervaringen van zowel de bestuurders als de transgender leden.

8.2 Dataverzameling en analyse

Tijdens het verzamelen van de data bleek het vinden van respondenten een lastige taak. Hoewel ik daar rekening mee had gehouden door mij niet te limiteren aan een bepaalde sport, leeftijdsgroep of gender. Ik had mij in eerste instantie gericht op transgender vrouwen maar heb uiteindelijk ook nog twee transgender mannen kunnen spreken. Echter merk ik uit de resultaten dat de twee transgender personen die een individuele sport doen een andere ervaring hebben in de sport dan de teamsporters. Hierdoor is op sommige punten de data veelzijdig en geeft het een beter beeld weer van hoe het is voor transgender personen om actief te zijn in de sport.

Als cisgender persoon vond ik het lastig om naar kwetsbare onderwerpen bij de transgender personen te vragen. Veel van de onderwerpen zoals kleedkamers, uit de kast komen en atletisch vermogen zijn thema's waarbij transgender personen zich kwetsbaar voelen tot deelname in de sport. Bovendien kan je als onderzoeker zo goed mogelijk inlezen in het onderwerp, toch zal je nooit weten hoe het voelt om genderdysphorie te hebben. In enkele interviews merkte ik dat de transgender personen hierdoor moeite hadden met het beantwoorden van vragen. Eén van hen zei in het laatste kwartier van haar interview "Weet je wat, nu ga ik meer vertellen want nu voel ik mij comfortabel bij je.". Ook al heb ik geprobeerd aan te geven dat de antwoorden anoniem blijven en het interview in een veilige omgeving plaatsvindt.

Ik merkte dat sommige bestuurders en transgender personen eerst wat gereserveerd waren voordat zij hun hele verhaal vertelden. Daarnaast heb ik geen ervaring als bestuurder van een sportvereniging. Dit zou invloed kunnen hebben op de kwaliteit van de data. Sommige ervaringen die de bestuurders aangaven begreep ik in eerste instantie niet. Maar naar doorgevraagd te hebben haalde ik hun intentie met hun antwoord er wel uit. Bovendien hebben de literatuurstudie en theoretisch kader geholpen in het begrijpen van de handelingen van bestuurders. Door door te vragen en onderwerpen uitgebreid te behandelen heb ik ondanks geen ervaring als bestuurder een goed beeld kunnen weergeven van de intentie van hun handelingen in het onderzoek. Tenslotte stonden in de topiclijst vragen die in principe weggelaten konden worden omdat die niet relevant waren om de hoofdvraag te beantwoorden. Zoals wat is de demografie van je sportvereniging en je bestuur? Heeft dit invloed gehad op hoe je het hebt aangepakt? Er was geen connectie te vinden met de antwoorden van deze vragen op de manier waarop zij hebben gehandeld. Wanneer deze niet behandeld waren konden de respondent en ik de tijd en energie spenderen om dieper in te gaan op andere vragen.

8.3 Suggesties voor vervolgonderzoek

In dit onderzoek zijn de ervaringen van bestuursleden en transgender leden rondom transgender inclusie op de sportvereniging besproken. Hierbij kwam naar voren dat transgender personen het gedrag van anderen als een belemmering ervaren om betrokken te zijn in de sport. Teamleden hebben bijvoorbeeld een grote rol in het tonen van gedrag dat hun transgender teamlid als accepterend van hun genderidentiteit ervaart. Daarom is het interessant om te kijken hoe cisgender personen kijken tegenover transgenderinclusie op de sportvereniging. Met de vraag als: *Hoe kijk jij tegenover een non-binaire beleidsinstrumenten op je sportvereniging?* Hierin kan gekeken worden naar op welke manier cisgender atleten open staan voor het verleggen van de binairiteit van de traditionele sportstructuur. Om te onderzoeken hoe zij tegenover de binairiteit van de sport(vereniging) kijken, hoe zij de gegenderde ruimtes, teamindelingen, competities en kleding ervaren. Dit helpt bij het begrijpen hoe de binaire inrichting van de sport niet alleen door gender- en seksediverse personen wordt ervaren maar ook door de dominante cisgender groep.

Daarnaast geven transgender personen die lid zijn geweest en na of als reden hebben dat uit de kast komen bij hun vereniging een barrière was om lid te blijven bij hun sportvereniging ook interessante inzichten in hoe sportverenigingen transgender inclusief kunnen worden. Een vraag als: *“Wat zijn de ervaringen van transgender personen die lid zijn geweest van een sportvereniging en wat voor rol heeft hun bestuur daarin gehad?”* kan behandeld worden in het vervolgonderzoek. Dit onderzoek geeft inzichten in hoe het in zekere mate minder goed kan gaan op de sportvereniging om transgenderinclusie te realiseren.

9 Beleidsaanbevelingen

In dit hoofdstuk worden aanbevelingen belicht om transgender inclusie in het sportlandschap, met name gericht op sportverenigingen, te bevorderen.

9.1 Gelijke kansen in de sport creëren

Binnen de sport is nog steeds sprake van een patriarchaal systeem dat mannelijke dominantie in stand houdt en vrouwen ziet als het zwakkere geslacht (Pattinson, et al., 2022). Door sport te scheiden naar mannen en vrouwen, vergroot het de kans dat sportverenigingen beide geslachten verschillend behandelen. Om tot transgender inclusie te komen is het van belang dat de atleten gelijk worden behandeld. Zodat de barrières die transgender personen ervaren bij onder andere het beslissen of ze van categorie en team willen veranderen worden beperkt. Veel van de belemmeringen die gender- en seksediverse personen ervaren komt door het sekse gescheiden beleid. In de paragrafen hieronder worden verschillende beleidsaanbevelingen rondom dit thema toegelicht.

9.1.1 Non-binaire beleidsinstrumenten

De eerste aanbeveling is het geven van keuzevrijheid aan atleten omtrent de gendercategorie waarin zij willen deelnemen. Hierover hoeft niet te worden onderhandeld of ingegaan op atletisch vermogen. Bovendien kunnen er ook cisgender jongens of meisjes zijn die het prettiger vinden om in een andere gendercategorie te sporten. Inzetten op de keuzevrijheid onder atleten over in welk team zij zouden willen spelen, bevordert gelijke kansen en gendergelijkheid. Aangeraden wordt dan ook dat sportverenigingen de optie bieden waarin de persoon zelf de keuze kan maken in welke gendercategorie zij willen spelen, zonder te vragen naar hun genderidentiteit. Een formulier op de website is een laagdrempelige manier waarop atleten aan kunnen geven in welke gendercategorie en bij welk team zij willen spelen.

Bovendien is het van belang om sportuniformen te creëren die overeenkomen met de eigen voorkeuren van de atleten. Dit zorgt ervoor dat genderdysphorie minder wordt getriggerd onder transgender personen wanneer zij een sportuniform dragen die niet past bij hun genderidentiteit en nog wel uitkomen in de sport die niet past bij hun genderidentiteit. Daarnaast hebben ook cisgender leden hier baat bij. Sommigen kunnen een singlet als barrière ervaren en willen liever een T-shirt dragen. Datzelfde geldt voor een rokje bij vrouwen bij bijvoorbeeld korfbal en hockey.

9.1.2 Kleedkamer

De kleedkamer verdient ook aandacht wanneer het gaat om de inclusie van transgender atleten. De kleedkamer maakt immers een groot deel uit van de sportervaringen van sportbeoefenaars. Daarom is het van belang om insluiting te zoeken van transgender personen in de kleedkamer. Vaak wordt niet in het team besproken hoe ieder zich daarin voelt. Uit dit onderzoek is gebleken dat transgender personen veel waarde hechten aan het gebruiken van een kleedkamer dat overeenkomt met hun gender. Het is daarom van belang om het onderwerp te bespreken in het team en met het transgender lid, om te kijken wat met betrekking tot de kleedkamer de wensen en opties zijn. Door met elkaar te communiceren over de kleedkamer kan het voorkomen worden dat transgender personen worden uitgesloten tot het gebruik van de kleedkamer met hun team.

9.1.3 Inzetten op mixed competities/trainingen/teams in de jeugd

Om de traditionele sekse gescheiden structuur nog verder te verleggen kan men denken aan het mixen van genders. Dit kan in competities, in teams en tijdens trainingen. Het mixen van genders is een laagdrempelige manier om belemmeringen die transgender personen ervaren vanwege een sekse gescheiden sportstructuur te verlichten. Trainingen die gemixt zijn kunnen voor transgender personen helpen bij het uit de kast komen. Een gemixt team kan ervoor zorgen dat transgender jongens en

meisjes eerder gaan sporten met mannen en vrouwen senioren teams. Dit neemt de twijfel weg die zij voelen wanneer zij denken het atletisch vermogen van mannen of vrouwen nog niet te hebben.

9.2 Inzetten op voorlichting en educatie

Transgender leden worden tot op zekere hoogte onbewust uitgesloten tot verschillende cisgender ervaringen in de sport. Uit de resultaten komt naar voren dat bestuurders geen hulp of ondersteuning krijgen van derden. Ondersteuning- en adviserende sportorganisaties zeggen niet de ervaring en kennis te hebben om sportverenigingen te begeleiden bij het faciliteren van hun transgender lid. Een belangrijke reden dat transgender personen pas gefaciliteerd worden wanneer zij vertellen transgender te zijn is de onwetendheid die bestuurders hebben rondom gender issues. Bestuurders worden pas bewust gemaakt van de belemmeringen van transgender personen in de sport wanneer zij met een transgender lid in aanraking komen. Door in te zetten op voorlichting en educatie kan het gebrek aan kennis onder sportorganisaties worden verholpen. Dit kan in de vorm van een cursus of het creëren van een sociaal platform waarin bestuurders hun ervaringen kunnen delen. Een handboekje of een factsheet met daarin de belangrijkste ervaringen voor transgenderinclusie kunnen er ook voor zorgen dat sportverenigingsbestuurders worden onderwezen in de verlegging van de binaire sportstructuur die transgender atleten presenteren.

9.3 Communicatie

Als laatste aanbeveling is uit de resultaten gebleken dat de respondenten communicatie een belangrijk punt vinden waarin transgender inclusie kan worden bevorderd. Communicatie van de sportvereniging is een manier om transgender inclusie op de vereniging uit te dragen en aan te tonen dat transgender personen welkom zijn. Dit kunnen zij op hun website plaatsen, waarin zij hun definitie van inclusie toelichten. Hierin is het belangrijk ook aan te geven hoe zij dat in de praktijk bewerkstelligen. Zodat het niet als een symbolisch iets gezien wordt maar echt iets concreets.

Uit figuur 1 van Pattinson et al. (2022) en de resultaten van het onderzoek worden de volgende onderwerpen aangeraden om als bestuur te bespreken met het transgender lid: Sportuniform, kleding, teamindeling, competitie en kleedkamers. Hierin wordt aangemoedigd actief beleid te maken die de binaire basis verlegt.

Referenties

- Alles over Sport. (2019). Waarom sporten en bewegen de kwaliteit van leven verbeteren. *Allesoversport.nl*. <https://www.allesoversport.nl/thema/gezonde-leefstijl/waarom-sporten-en-bewegen-de-kwaliteit-van-leven-verbeteren/>
- Baarda, B., Bakker, E., & Fischer, T. (2013). *Basisboek Kwalitatief onderzoek : Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. <https://lib.ugent.be/nl/catalog/rug01:002057781>
- BBC. (2022, 4 augustus). *World Triathlon approves new transgender policy*. <https://www.bbc.com/sport/triathlon/62418165>
- Beilock, S. L., Jellison, W. L., Rydell, R. J., McConnell, A. R., & Carr, T. H. (2006). On the causal mechanisms of stereotype threat: can skills that don't rely heavily on working memory still be threatened? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(8), 1059–1071. <https://doi.org/10.1177/0146167206288489>
- Becker, M. (1999). *Patriarchy and Inequality: towards a substantive feminism*. Chicago Unbound. https://chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol1999/iss1/3/?utm_source=chicagounbound.uchicago.edu%2Fuclf%2Fvol1999%2Fiss1%2F3&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages
- Bianchi, A. (2017). Transgender women in sport. *Journal of The Philosophy of Sport*, 44(2), 229–242. <https://doi.org/10.1080/00948705.2017.1317602>
- Boeijs, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Amsterdam: Boom.
- Bradshaw, P., Murray, V., & Wolpin, J. (1992). Do Nonprofit Boards Make a Difference? An Exploration of the Relationships Among Board Structure, Process, and Effectiveness. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 21(3), 227–249. <https://doi.org/10.1177/089976409202100304>
- Butler, J. (1990/2006). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Butler, J. (1993/2011). *Bodies that matter: On the discursive limits of "sex"*. New York: Routledge.
- Canadian Institutes of Health Research. (2023, 8 mei). *What is gender? What is sex? - CIHR*. <https://cihr-irsc.gc.ca/e/48642.html>
- Castleberry, J. (2018). Addressing the Gender Continuum: A Concept Analysis. *Journal of Transcultural Nursing*, 30(4), 403–409. <https://doi.org/10.1177/1043659618818722>
- Caudwell, J. (2006). Femme-fatale: Re-thinking the femme-inine. In J. Caudwell (Ed.), *Sport, sexualities and queer/theory* (pp. 145–158). London: Routledge.
- Caudwell, J. (2012). [Transgender] Young men: gendered subjectivities and the physically active body. *Sport Education and Society*, 19(4), 398–414. <https://doi.org/10.1080/13573322.2012.672320>
- CBC. (2023, 23 maart). World Athletics votes to exclude transgender women athletes. *CBC*. <https://www.cbc.ca/sports/olympics/summer/trackandfield/world-athletics-bans-transgender-women-1.6788581>

Chalabaev, A., Sarrazin, P., Stone, J., & Cury, F. (2008). Do achievement goals mediate stereotype Threat?: An investigation on females' soccer performance. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 30(2), 143–158. <https://doi.org/10.1123/jsep.30.2.143>

Chalabaev, A., Sarrazin, P., Fontayne, P., Boiché, J., & Clément-Guillotin, C. (2013). The influence of sex stereotypes and gender roles on participation and performance in sport and Exercise: Review and future directions. *Psychology of Sport and Exercise*, 14(2), 136–144. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.10.005>

CNN. (2018, 18 februari). RBG: “The pedestal you put women on is a cage” [Video]. CNN. <https://edition.cnn.com/videos/tv/2018/02/11/rbg-on-hobby-lobby.cnn#:~:text=Supreme%20Court%20Justice%20Ruth%20Bader,confines%20what%20women%20can%20do>

COC. (2023a). Transgender- en intersekse personen nu wettelijk beschermd tegen discriminatie. COC. <https://coc.nl/transgender-en-intersekse-personen-nu-wettelijk-beschermd-tegen-discriminatie/>

COC. (2023b). ‘Weigeren transjongen door voetbalclub is discriminatie’. COC. <https://coc.nl/weigeren-transjongen-door-voetbalclub-is-discriminatie/>

Cohen, J. H., & Semerjian, T. Z. (2008). The collision of Trans-Experience and the politics of women's Ice hockey. *International Journal of Transgenderism*, 10(3–4), 133–145. <https://doi.org/10.1080/15532730802297322>

College voor de Rechten van de Mens. (2021, juli). *FC R.O.D.A. Darentia CIV'ers discrimineerde een transjongen niet bij de kritiek op de speelwijze, het reserve laten staan, de bejegening en door hem de toegang te ontfeggen tot het team Dames 2. Wel is er sprake van een onzorgvuldige klachtbehandeling.* | College voor de Rechten van de Mens. <https://oordelen.mensenrechten.nl/oordeel/2021-82>

Crozier, A. J., Carmichael, M. A., Townsend, J., Bingham, J. C., & Stenner, B. J. (2022). Norms in sport: a scoping review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1–23. <https://doi.org/10.1080/1750984x.2022.2051151>

Cunningham, G. B., Buzuvis, E., & Mosier, C. (2018). Inclusive spaces and locker rooms for transgender athletes. *Kinesiology review*, 7(4), 365–374. <https://doi.org/10.1123/kr.2017-0062>

Cunningham, G. B., & Pickett, A. C. (2018). Trans prejudice in sport: Differences from LGB prejudice, the influence of gender, and changes over time. *Sex Roles: A Journal of Research*, 78(3-4), 220–227. <https://doi.org/10.1007/s11199-017-0791-6>

De Leeuw, B. (2022). *Sporten in een binaire wereld*.

De Leeuw, B., Timmerman, S., Meeuwssen, S., & Ekvall, Å. (2023, 23 februari). *Handreiking gender- en seksediverse personen*. NOC*NSF. Geraadpleegd op 9 maart 2023, van https://nocnsf.nl/media/3903/handreiking_genderensekseindesport_online.pdf?utm_source=social&utm_medium=linkedin

De Nieuws BV. (2021, 3 juni). “Hij zegt eigenlijk dat ik als transgender vrouw, geen vrouw ben”. *NPO Radio 1*. <https://www.nporadio1.nl/nieuws/achtergrond/3657fea6-9969-4ee4-8c0b-0a6a08746554/hij-zegt-eigenlijk-dat-ik-als-transgender-vrouw-geen-vrouw-ben>

Devís-Devís, J., Pereira-García, S., López-Cañada, E., Pérez-Samaniego, V., & Fuentes-Miguel, J. (2017). Looking back into trans persons' experiences in heteronormative secondary physical education contexts. *Physical education and sport pedagogy*, 23(1), 103–116. <https://doi.org/10.1080/17408989.2017.1341477>

Doherty, A. (1998). Managing Our Human Resources: A Review of Organisational Behaviour in Sport. *Sport Management Review*, 1(1), 1–24. [https://doi.org/10.1016/s1441-3523\(98\)70097-x](https://doi.org/10.1016/s1441-3523(98)70097-x)

Duquin, M. E. (1995). One Future for Sport: Moving Toward and Ethic of Care. *Canadian Woman Studies*, 15(4). <https://cws.journals.yorku.ca/index.php/cws/article/download/9383/8500>

Elling, A. (2012). Buitengewoon grensoverschrijdend. Sportervaringen van transgenders. *Tijdschrift voor Genderstudies*, 15(2).

Elling, A., & Collot d'Escury, K. (2017). *Publicaties - Kenniscentrum Sport en Bewegen*. Kenniscentrum Sport en Bewegen. https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?between-stigmatization-and-empowerment&kb_id=23508&kb_q=

ESPN News Services. (2023, 26 mei). British cycling tightens rules for transgender athletes - ESPN. *ESPN.com*. https://www.espn.com/olympics/cycling/story/_/id/37732698/british-cycling-tightens-rules-transgender-athletes

Fink, J., LaVoi, N. M., & Newhall, K. E. (2015). Challenging the gender binary? Male basketball practice players' views of female athletes and women's sports. *Sport in Society*, 19(8–9), 1316–1331. <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1096252>

Fischer, M., & McClearen, J. (2019). Transgender athletes and the queer art of athletic failure. *Communication and sport*, 8(2), 147–167. <https://doi.org/10.1177/2167479518823207>

Forum voor Democratie [@fvdemocratie]. (2023, 6 juli). *Mannen kunnen, indien ze zich identificeren als 'transgender', deelnemen aan de vrouwensport en zelfs toegang tot vrouwendouches afdwingen. Niet als het aan #FVD ligt. @GideonvMeijeren wil dat de overheid subsidies stopzet wanneer de veiligheid van vrouwen in het geding komt.* [Video bijgevoegd] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/fvdemocratie/status/1676908743659798528>

Gill, F. (2007). "Violent" femininity: Women rugby players and gender negotiation. *Women's Studies International Forum*, 30(5), 416–426.

Gilligan, C. (1977). In a different voice: women's conceptions of self and of morality. *Harvard Educational Review*, 47(4), 481–517. <https://doi.org/10.17763/haer.47.4.g6167429416hg510>

Greenspan, S. B., Griffith, C., Hayes, C. R., & Murtagh, E. F. (2019). LGBTQ + and Ally Youths' School Athletics Perspectives: A Mixed-method analysis. *Journal of Lgbt Youth*, 16(4), 403–434. <https://doi.org/10.1080/19361653.2019.1595988>

Hartmann-Tews, I., Menzel, T., & Braumüller, B. (2020). Homo- and transnegativity in sport in Europe: Experiences of LGBTQ+ individuals in various sport settings. *International Review for the Sociology of Sport*, 56(7), 997–1016. <https://doi.org/10.1177/1012690220968108>

Herrick, S., & Duncan, L. R. (2020). Locker-Room experiences among LGBTQ+ adults. *Journal of Sport*

& *Exercise Psychology*, 42(3), 227–239. <https://doi.org/10.1123/jsep.2019-0133>

Holland, T. L., & Jackson, D. N. (1998). Strengthening Board Performance. *Nonprofit Management and Leadership*, 9(2), 121–134. <https://doi.org/10.1002/nml.9201>

Hoskin, R. A. (2020). “Femininity? It’s the aesthetic of subordination”: examining femmephobia, the gender binary, and experiences of oppression among sexual and gender minorities. *Archives of Sexual Behavior*, 49(7), 2319–2339. <https://doi.org/10.1007/s10508-020-01641-x>

Hoye, R. (2006). Leadership within Australian voluntary sport organization boards. *Nonprofit Management and Leadership*, 16(3), 297–313. <https://doi.org/10.1002/nml.108>

Hoye, R., & Cuskelly, G. (2003). Board power and performance within voluntary sport organisations. *European Sport Management Quarterly*. <https://doi.org/10.1080/16184740308721943>

Huijnk, W. (2022). *Opvattingen over seksuele en genderdiversiteit in Nederland en Europa*. Sociaal en Cultureel planbureau. <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2022/05/17/opvattingen-over-seksuele-en-genderdiversiteit-in-nederland-en-europa-2022>

Ingle, S. (2022, 19 oktober). RFU to vote on banning transgender women from women’s rugby union. *the Guardian*. <https://www.theguardian.com/sport/2022/jul/22/rfu-to-vote-on-banning-transgender-women-from-womens-rugby>

Jones, B. A., Arcelus, J., Bouman, W. P., & Haycraft, E. (2017). Barriers and facilitators of physical activity and sport participation among young transgender adults who are medically transitioning. *International Journal of Transgenderism*, 18(2), 227–238. <https://doi.org/10.1080/15532739.2017.1293581>

Kamis, D., & Glick, I. D. (2021). Improving competition and mental health for transgender athletes. *The Physician and Sportsmedicine*, 50(4), 277–279. <https://doi.org/10.1080/00913847.2021.1949250>

Kearns, K. P. (1995). Effective nonprofit board members as seen by executives and board chairs. *Nonprofit Management and Leadership*, 5(4), 337–358. <https://doi.org/10.1002/nml.4130050403>

Kiesler, C. A., & Kiesler, S. B. (1969). *Conformity*. Addison-Wesley Pub. Co.

Klein, A., Paule-Koba, A. L., & Krane, V. (2019). The journey of transitioning: being a trans male athlete in college sport. *Sport Management Review*, 22(5), 626–639. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2018.09.006>

Koster, G. (2021, 18 oktober). *Dit betekent het als je Cisgender bent*. Women’s Health. <https://www.womenshealthmag.com/nl/relaties-seks/a26321619/cisgender-betekenis/>

Krech, M. (2017). *To be a woman in the world of sport: Global Regulation of the gender binary in Elite athletics*. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3233026

Kuyper, L. (2018). *Opvattingen over seksuele en genderdiversiteit in Nederland en Europa*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Legros, S., & Cislighi, B. (2019). Mapping the Social-Norms Literature: An Overview of Reviews. *Perspectives on Psychological Science*, 15(1), 62–80. <https://doi.org/10.1177/1745691619866455>

Luhmann, N. (2000). *Organisation und Entscheidung*. Opladen: Westdeutscher Verlag.

Miller, K. (2019, 2 mei). Caster Semenya's Hyperandrogenism Causes High Testosterone Levels—but What Is That? *Prevention*. <https://www.prevention.com/health/health-conditions/a27343743/caster-semenya-testosterone-levels-hyperandrogenism/>

Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2021, 6 mei). *Vereenvoudiging Transgenderwet: wijziging geslacht in geboorteakte makkelijker*. Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/05/06/vereenvoudiging-transgenderwet-wijziging-geslacht-in-geboorteakte-makkelijker>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2018, 17 december). *Akkoord met ambitie*. Adviezen | Nederlandse Sportraad. <https://www.nederlandse-sportraad.nl/adviezen/akkoord-met-ambitie>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2020, 19 november). *De opstelling op het speelveld*. Advies | Nederlandse Sportraad. <https://www.nederlandse-sportraad.nl/documenten/publicaties/2020/11/19/de-opstelling-op-het-speelveld>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2023, 13 april). *Raad*. Nederlandse Sportraad. [https://www.nederlandse-sportraad.nl/de-raad#:~:text=De%20Nederlandse%20Sportraad%20\(NLsportraad\)%20is,en%20bewegen%20voor%20de%20samenleving.](https://www.nederlandse-sportraad.nl/de-raad#:~:text=De%20Nederlandse%20Sportraad%20(NLsportraad)%20is,en%20bewegen%20voor%20de%20samenleving.)

Movisie. (2022, september). *HANDREIKING LHBTI-EMANCIPATIE*. <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2023-01/Handreiking%20lhbt%2B%20Feiten%20en%20cijfers%20-%202022.pdf>

Mulier Instituut, Cremers, R., & Elling, A. (2022). *LHBTI in de breedtesport (2020)*. Kennisbank Sport en Beweging. <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/over-de-kennisbank-sport-en-bewegen?file=10192>

Mulier Instituut, Cremers, R., & Elling, E. (2021, januari). *Sportdeelname en ervaringen van transgender personen*. Kennisbank Sport & Beweging. <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/over-de-kennisbank-sport-en-bewegen?file=10210>

McRobbie, A. (2005). *The uses of cultural studies: A textbook*. London: Sage.
NBC News. (2023, 23 januari). *World Athletics proposes tighter rules for transgender women athletes*. <https://www.nbcnews.com/nbc-out/out-news/world-athletics-proposes-tighter-rules-transgender-women-athletes-rcna66966>

Nederlandse Sportraad. (2022, 13 juli). *Waarom een sportstelsel en een sportwet?* Nederlandse Sportraad. <https://www.nederlandse-sportraad.nl/actueel/nieuws/2022/07/13/waarom-een-sportstelsel-en-een-sportwet>

NOC*NSF. (z.d.). *De organisatievorm vereniging en de sportvereniging - NOCNSF*. Geraadpleegd op 17 maart 2023, van <https://nocnsf.nl/handboek-wet-en-regelgeving/1-wat-is-een-vereniging>

NOS. (2022, 27 september). Wat houdt de nieuwe transgenderwet in? Vijf vragen en antwoorden. NOS. <https://nos.nl/artikel/2446147-wat-houdt-de-nieuwe-transgenderwet-in-vijf-vragen-en-antwoorden>

NOS. (2023a, 12 juni). Zweedse speelsters moesten geslachtsdeel laten zien bij WK 2011, schrijft oud international. NOS. <https://nos.nl/artikel/2478702-zweedse-speelsters-moesten-geslachtsdeel-laten-zien-bij-wk-2011-schrijft-oud-international>

NOS. (2023b, juli 11). Hof geeft Semenya gelijk in testosteronzaak, toch past atletiekfederatie regels niet aan. NOS. <https://nos.nl/artikel/2482377-hof-geeft-semenya-gelijk-in-testosteronzaak-toch-past-atletiekfederatie-regels-niet-aan>

NOS. (2023c, juli 21). Nederlandse trans vrouw breekt door in darts: “Wordt over me geroddeld”. NOS. <https://nos.nl/artikel/2483619-nederlandse-trans-vrouw-breekt-door-in-darts-wordt-over-me-geroddeld>

Oliveira, J., Frontini, R., Jacinto, M., & Antunes, R. (2022). Barriers and Motives for Physical Activity and Sports Practice among Trans people: A Systematic review. *Sustainability*, 14(9), 5295. <https://doi.org/10.3390/su14095295>

Pattinson, E., Newman, H., & Kiemle-Gabbay, L. (2022). Challenges Accessing Physical Activity From a Transgender Perspective: A Systematic review. *Sport & Exercise Psychology Review*, 17(2), 19–35. <https://doi.org/10.53841/bpssepr.2022.17.2.19>

Peled, N. (Regisseur). (2022, 29 augustus). *The Gender Games*. VPRO. <https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/kijk/afleveringen/2022-2023/The-Gender-Games.html>

Phipps, C. (2019). Thinking beyond the binary: Barriers to trans* participation in university sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 56(1), 81–96. <https://doi.org/10.1177/1012690219889621>

Plaza, M., Boiché, J., Brunel, L., & Ruchaud, F. (2016b). Sport = male. . . but not all sports: Investigating the gender stereotypes of sport activities at the explicit and implicit levels. *Sex Roles*, 76(3–4), 202–217. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0650-x>

Puwar, N. (2004). *Space Invaders: Race, Gender and Bodies Out of Place*.

Rathborn, J. (2023, maart 23). World Athletics bans transgender women from women’s competition. *The Independent*. <https://www.independent.co.uk/sport/olympics/athletics/transgender-world-athletics-women-ban-b2306906.html>

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (2023). *Sportakkoord: Inclusief sporten en bewegen*. <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/beleid/sportakkoord/inclusief-sporten>

Rosa, M. (2022, 5 februari). *Restricting Trans Athletes Access to Sports is a Healthcare Issue | Health Policy Musings*. <https://sites.tufts.edu/cmph357/2022/02/05/restricting-trans-athletes-access-to-sports-is-a-healthcare-issue/>

Sportakkoord (2018). *Nationaal Sportakkoord*. Sportakkoord. <https://www.sportakkoord.nl/wp-content/uploads/sites/3/2020/12/Nationaal-Sportakkoord.pdf>

Storr, R., Nicholas, L., Robinson, K. H., & Davies, C. (2021). ‘Game TO Play?’: Barriers and facilitators

to sexuality and gender diverse young people's participation in sport and physical activity. *Sport Education and Society*, 27(5), 604–617. <https://doi.org/10.1080/13573322.2021.1897561>

Symons, C., Sbaraglia, M., Hillier, L., & Mitchell, A. (2010). Come Out To Play : the sports experiences of lesbian, gay, bisexual and transgender (LGBT) people in Victoria. *Institute of Sport, Exercise and Active Living*. <https://vuir.vu.edu.au/8609/>

Tacium, D. (1993). Judith Butler, Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity, (New York: Routledge, 1990). *Surfaces*, 3. <https://doi.org/10.7202/1065107ar>

Tankard, M., & Paluck, E. L. (2016). Norm Perception as a Vehicle for Social Change. *Social Issues and Policy Review*, 10(1), 181–211. <https://doi.org/10.1111/sipr.12022>

Taylor, B. E., Chait, R. P., & Holland, T. P. (1991). Trustee Motivation and Board Effectiveness. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 20 (2), 207–224. <https://doi.org/10.1177/089976409102000207>

Thiel, A., & Mayer, J. (2009). Characteristics of Voluntary Sports Clubs Management: a Sociological Perspective. *European Sport Management Quarterly*, 9(1), 81–98. <https://doi.org/10.1080/16184740802461744>

Thiel, A., & Meier, H. (2004). *Berleben durch Abwehr-Zur Lernfähigkeit des Sportvereins*. Sport und Gesellschaft, 1(2), 103-124

Tredway, K. (2018). Judith Butler, Feminism, and the Sociology of Sport. In *Palgrave Macmillan UK eBooks* (pp. 409–425). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/978-1-137-53318-0_26

UMCG. (z.d.). *Wat is genderdysforie?* <https://www.umcg.nl/-/genderdysforie>

Van den Dool, R. (2023, 15 maart). *Verschil sport- en beweegdeelname naar sociaaleconomische status neemt toe* | Mulier Instituut. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/actueel/verschil-sport-en-beweegdeelname-naar-sociaaleconomische-status-neemt-toe/>

Van der Meer, P. (2023, 27 januari). De sportkloof wordt groter: kwetsbare groepen doen minder aan sport. *Sport&Strategie*. <https://www.sportenstrategie.nl/sportonderzoek/de-sportkloof-wordt-groter-kwetsbare-groepen-doen-minder-aan-sport/>

Weaver, J. (2022). New Poll Illustrates the Impacts of Social & Political Issues on LGBTQ Youth. *The Trevor Project*. <https://www.thetrevorproject.org/blog/new-poll-illustrates-the-impacts-of-social-political-issues-on-lgbtq-youth/>

Williamson, H. (2023). World Cycling Body bans trans women from female categories: 'Impossible to rule out advantage'. *PinkNews | Latest lesbian, gay, bi and trans news | LGBTQ+ news*. <https://www.thepinknews.com/2023/07/15/uci-cycling-trans-women-sports-ban/>

Women's Flat Track Derby Association. (z.d.). *WFTDA Statement on Gender*. WFTDA Online Community. <https://community.wftda.org/resources/diversity-and-inclusion/wftda-statement-on-gender#:~:text=The%20Women's%20Flat%20Track%20Derby,rights%20are%20respected%20and%20protected.>

Wood, M. M. (1992). Is governing board behavior cyclical? *Nonprofit Management and Leadership*, 3(2), 139–163. <https://doi.org/10.1002/nml.4130030204>

World Health Organization. (2019). Gender. *WHO*.
https://www.who.int/health/topics/gender#tab=tab_1

Zanin, A. C., LeMaster, B., Niess, L. C., & Lucero, H. (2023). Storying the Gender Binary in Sport: Narrative Motifs Among Transgender, Gender Non-Conforming Athletes. *Communication & Sport*, 216747952211481. <https://doi.org/10.1177/21674795221148159>

Bijlagen

Bijlage 1: Toestemmingsformulier

Toestemmingsverklaring onderzoek: Bewegen en Sport voor Iedereen

Toelichting onderzoek

In 2021 kwam NOC*NSF met een richtlijn voor gender- en seksediverse personen, deze is in 2023 vernieuwd aan de hand van een handreiking. In deze handreiking staat dat iedereen in de amateursport mag sporten in de categorie waar zij zich fijn voelen. Op dit moment is er nog weinig onderzoek gedaan naar hoe sportverenigingen een inclusieve sportomgeving creëren voor hun transgender leden. Daarom zal deze Masterthesis ingaan op de ervaringen van sportvereniging bestuurders en transgender mannen en vrouwen rondom de handelingen die hun bestuur heeft uitgevoerd om een inclusieve sportomgeving te creëren voor hun transgender leden. Zodat bestuurders die ook een inclusieve sportomgeving willen creëren meer handvaten krijgen en beter weten hoe zij kunnen handelen.

Contactgegevens

Emma Venneker (MSc. Sportbeleid en sportmanagement student), T +31 620686762, M e.venneker@mulierinstituut.nl

Uw rechten

- Ik heb het recht om vragen te weigeren of op elk moment, zonder opgaaf van reden mijn deelname te beëindigen. Bij dit besluit worden mijn gegevens niet in het onderzoek meegenomen.
- De video- of audio-opname van het interview is uitsluitend bedoeld voor analyse en rapportage van het Mulier Instituut. Indien deze opname met hulp van software wordt uitgewerkt, hebben personen buiten het Mulier Instituut geen toegang tot de inhoud van de opname of mijn gegevens.
- Citaten uit het interview kunnen als illustratie in een rapportage worden opgenomen. Deze citaten zijn op geen enkele manier tot mij herleidbaar. Dit geldt ook voor de andere resultaten in de rapportage.
- Het Mulier Instituut garandeert mij een zorgvuldige omgang met mijn antwoorden en persoonsgegevens. Zonder mijn uitdrukkelijke schriftelijke toestemming worden deze nooit aan derden verstrekt (www.mulierinstituut.nl/privacy).
- In de scriptiepublicatie komt geen lijst met namen van de sportvereniging en deelnemers aan het onderzoek.

Ik ben voldoende ingelicht over mijn rechten voor dit onderzoek, stem in met deelname en 16 jaar en of ouder:

Naam deelnemer: _____

Datum: _____ Handtekening deelnemer: _____

Mijn plichten

Ik heb het onderzoek zo goed mogelijk toegelicht. Als een deelnemer met het interview wil stoppen dan kan dat op elk moment. De tot dan toe verzamelende gegevens, zal ik vernietigen. Informatie over de deelnemer en de wens het interview te beëindigen worden hooguit met het projectteam gedeeld.

Naam onderzoeker: Emma Venneker

Datum: _____ Handtekening onderzoeker: _____

Bijlage 2 Topiclijst bestuurders

Topic: Bestuur

Hoe ziet het bestuur eruit?

- Demografie (leeftijden, seksualiteit, opleidingsachtergrond, gender, aantal?)

Hoe ziet je sportvereniging eruit?

- Demografisch (Aantal leden (grootte)/ diversiteit/ teams/ kinderen/volwassenen)
- Cultuur? (heel open of niet/ community-focused of niet?)

Topic: Inclusie

Welke **definitie** hanteren jullie als bestuur rondom inclusie in de sport?

- Is het verweven in de missie en visie? Op welke manier?
- Hoe wordt dat uitgedragen binnen de sportvereniging?

Hoe zou je je **manier** van besturen omschrijven?

- Op het gebied van inclusie?
- Is dit de afgelopen 5 jaar veranderd? Zo ja, waardoor?

Hoe wordt er over het algemeen gedacht over inclusie in de sport op jullie sportvereniging? Zowel onder de leden, als ouders en trainers?

Hoe zien jullie als bestuur van jullie sportvereniging het transgendervraagstuk in de sport?

- Waarom/waardoor is jullie mening/standpunt gevormd?
 - Wat heeft daar invloed opgehad?

Topic: Betreden van transgender personen op de sportvereniging

Hoe hebben jullie als bestuur in eerste instantie **gereageerd** op jullie transgender leden? Hoe heb je dat ervaren?

En hoe hebben de leden van de sportvereniging daarop gereageerd, zowel de ouders, als de (team)leden en trainers?

- Hoe zijn de leden ermee omgegaan? En wat voor invloed hebben jullie gehad op de eerste reactie van de leden?

Hoe zou je nu reageren wanneer meerdere transgender personen lid worden bij jullie sportvereniging?

- Is dat anders dan tijdens je eerste ervaring? Zo ja hoe komt dat? Zo nee, waarom niet?

Wat is jullie aanleiding geweest om het transgendervraagstuk in de sport aan te pakken binnen jullie vereniging?

- Waren jullie zonder die aanleiding ook bezig geweest met het transgender vraagstuk? Zo ja, waardoor? Zo nee, waardoor niet denk je?
- Wat was de motivatie om? Waar ligt de motivatie om het vraagstuk te behandelen?

Topic: Handelen van bestuur rondom Transgender lid

Wat hebben jullie **gedaan** rondom het transgendervraagstuk binnen jullie sportvereniging? Hoe is dat proces geweest?

- Hoe is dat in het begin gegaan?
 - Binnenkomen van de transgender persoon? Hoe wist het bestuur dat jullie te maken hadden met een transgender persoon?
- Wat hebben jullie gedaan nadat het transgender lid bij jullie is komen sporten om de sportvereniging als een thuis te laten voelen?
 - Hebben jullie ondersteuning aangeboden? Zo ja op welke manier?
- Zijn jullie continue bezig met het transgendervraagstuk? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Hoe zou je in zijn algemeenheid je ervaringen met het transgendervraagstuk op jullie sportvereniging omschrijven?

Met welke actoren hebben jullie te maken gehad (wie hebben zich ermee bemoeid)?

Waar hebben jullie mee te maken gehad om het transgendervraagstuk te behandelen (aan te pakken)?

- Wat waren de moeilijkheden en wat ging makkelijk? Wat waren de barrières?
 - Hebben jullie hulp gezocht?
 - Zo ja, bij wie en hoe is dat gegaan?
- Wat vind je van de NOC*NSF handreiking? Heeft het je geholpen bij het creëren van een thuis voor transgender leden op je sportvereniging?

Hoe hebben jullie erover gecommuniceerd naar de leden/trainers/ouders/scheidsrechters?

Werd het breed gedragen door het bestuur of was er een kartrekker? Waar lag jullie motivatie?

Hebben jullie regelmatig (of: *nauw*) contact met de transgender persoon rondom zijn/haar ervaringen bij jullie sportvereniging?

- Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Topic: Invloed transgendervraagstuk

Hoe heeft het transgendervraagstuk invloed gehad op de sportvereniging? En op het bestuur?

- Is er iets veranderd? Zo ja, waarin? (misschien standpunt inclusie/eerlijkheid in de sport)

Wat voor voordelen/nadelen heeft het behandelen van het transgendervraagstuk gehad op jullie sportvereniging?

- Cultuur (meer open?)
- Leden (acceptatie?)

Topic: Toekomst

Waar ben je als bestuurder trots op omtrent inclusie voor transgender personen in jullie vereniging? En waar wil je je nog graag op richten binnen dit thema in de toekomst?

Wat voor tip(s) zou je geven aan bestuurders die het transgendervraagstuk willen behandelen in hun sportvereniging?

Bijlage 3: Topiclist transgender personen

Topiclijst Transgender personen

Uitleg onderzoek

Heb je nog vragen vooraf?

Als je je niet comfortabel voelt mag je altijd stoppen of als je een vraag niet wil beantwoorden dan mag je dat altijd zeggen.

Topic: Achtergrond informatie

1. Wat voor sport doe je?
 - Voor hoelang?
 - Waarom deze keus?
 - Is er iets aan de sport waardoor je comfortabeler voelt dan een andere sport?
2. Heb je ook andere sporten gedaan?
 - Waarom ben je daarmee gestopt?
3. Waarom heb je voor deze sportvereniging gekozen?
4. Wie is jouw sportidool?

Topic: Sportvereniging

1. Hoe zie jij inclusie op jouw sportvereniging?
 - Wanneer is het voor jou inclusief?

2. Hoe wordt er volgens jou over het algemeen gedacht over inclusie in de sport op jullie sportvereniging? Zowel onder het bestuur, als de leden, als ouders en trainers?
 - Waarom denk je dat? Waaraan merk je dat? (misschien evenementen, kleedkamers etc.)

Topic: Genderidentiteit

1. Hoe is het proces gegaan toen je vertelde dat je transgender bent op je sportvereniging?
 - Heeft het bestuur daarin een rol gespeeld? Wat vind je daarvan?
 - Aan wie heb je het eerst verteld en aan wie daarna? Waarom heb je daarvoor gekozen?
 - Hoe is erop gereageerd door je trainer en je team? Zit daar verschil in? Zo ja, waardoor denk je?
2. Was het anders voor jou doordat je het deed in een sportomgeving, dan bijvoorbeeld in je klas op school?
 - Wat voor barrières voelde je? En had dat betrekking op je sportbeleving?
 - Ervaarde je bepaalde dilemma's? Zo ja welke en waarom?
3. Hoe is het bestuur ermee omgegaan? Hoe heb je het aan hen verteld?
 - Hoe hebben zij erop gereageerd?
 - Wat vind je van de reactie van je bestuur?
4. Wat voor betekenis heeft sport voor jou?
 - Heeft sport invloed op / Heeft sport een positieve rol gespeeld in het vertellen dat je transgender bent op je sportvereniging? Dit kan zowel klein als groot zijn. Zo ja, op welke manier?
5. Heb je het gevoel dat jouw genderidentificatie wordt geaccepteerd op de vereniging? Zo ja, hoe merk je dat? Kan je een voorbeeld geven?
 - Heb je ook voorbeelden van momenten dat het niet werd geaccepteerd in de sport? Hoe voel je je daarbij?
6. Heb je het gevoel dat er anders met je wordt omgegaan nu je verteld hebt dat je transgender bent? Zo ja, kan je een voorbeeld geven? Zo nee, hoe komt dat denk je?
 - Wat voor gevoel geeft je dat?

Topic: Ervaringen

1. Hoe is het bestuur met jouw genderidentiteit omgegaan nadat je verteld had dat je transgender bent in het begin?
 - Hoe gaan ze daar nu mee om? Hoe merk je dat?
 - Hoe zouden ze denk je nu reageren wanneer er een transgender persoon lid wordt van de vereniging? Is dat anders denk je? Waardoor zou dat komen denk je?
2. Heb je je wel eens onveilig gevoeld op je sportvereniging? Speelde daar je genderidentiteit een rol in? Zo ja, zou je een voorbeeld kunnen geven?
 - En hoe heeft het bestuur hierop gehandeld?
 - Hoe zou het bestuur hierop kunnen handelen?
3. Wat heeft het bestuur gedaan zodat jij in de categorie kan sporten waar jij je het fijnst voelt?
 - Wat voor aspecten spelen mee die ervoor zorgen dat jij je fijn voelt op jouw sportvereniging? Wordt er rekening gehouden met jouw wensen en behoeften door het bestuur?

- Wat heeft dat met je gedaan?
4. Zorgt je sportvereniging ervoor dat je je welkom voelt?
- Zo ja op welke manier heeft je bestuur dat gedaan? Je teamleden/trainer? Wat vond je daarvan? Kon het beter?
 - Zo nee, hoe zouden ze dat kunnen doen volgens jou?

Topic: Wensen en behoeften

1. Hoe zou je graag willen dat het bestuur met je om gaat?
 - Bij je sportvereniging van nu?
 - Bij een nieuwe sportvereniging?
2. Hoe zou volgens jou een bestuurder ervoor kunnen zorgen dat er meer transgender leden lid worden van hun sportvereniging? (aantrekkelijk maken van de sportvereniging voor transgender personen)

Topic: Invloed transgendervraagstuk

1. Heeft jouw aanwezigheid, of jouw coming out invloed gehad op je sportvereniging? En op het bestuur?
 - Is er iets veranderd? Zo ja, waarin? (*misschien standpunt inclusie/eerlijkheid in de sport*)
2. Wat voor voordelen/nadelen heeft het behandelen van het transgendervraagstuk gehad op jou? Qua sportdeelname/motivatie/acceptatie
 - En op je sportvereniging?

Topic: Toekomst

1. Wat voor tip(s) zou je geven aan bestuurders die het transgendervraagstuk willen behandelen in hun sportvereniging?